

KUTATÁSI ZÁRÓJELENTÉS

A NEMZETI CIVIL ALAPPROGRAM ELSŐ HÁROM PÁLYÁZATI FORDULÓJA AZ EMPIRIKUS ADATOK FÉNYÉBEN

Készült

az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium
(jogutód: Szociális és Munkaügyi Minisztérium) megrendelésére

A megrendelés száma: 5202-5/2006

Készítette

PC-BÜRO BT

1145 Budapest, Laky Adolf u. 19

A tanulmányt írta: **Kuti Éva**

közreműködött: Sebestény András

Tartalom

Ábrák jegyzéke	3
Táblák jegyzéke	4
I. Az elemzés alapjául szolgáló adatbázis	10
Adatelemzés, adatfeldolgozás	10
II. A Nemzeti Civil Alapprogram intézményi környezete, felépítése, működése, eredményei	15
Kutatási előzmények és háttérinformációk	15
A pályázatok szerepe a központi állami támogatások elosztásában	16
Kutatási hipotézisek – a korábbi pályázati tapasztalatok fényében	22
Stabilitás és változások: az NCA felépítése és működési elvei	23
A lehetséges kedvezményezettek törvényben meghatározott köre	29
A Nemzeti Civil Alapprogram pályázói	39
A pályázók által igényelt támogatási összeg	50
Sikerességi ráta, elnyert támogatások	56
A támogatási igények kielégítésének kollégiumok közötti különbségei	60
Az NCA-támogatások koncentrációja	62
Az NCA-mechanizmus nyertesei és vesztesei: a támogatottságot befolyásoló tényezők	72
Összefoglalás, következtetések	77
Irodalom	80
III. Mellékletek	
Táblamelléklet	81
Módszertani függelék	127

Ábrák jegyzéke

1	A nonprofit szervezetek száma a központi állami támogatásokhoz való hozzáférés szerint, 2003	17
2	A nonprofit szervezetek központi költségvetési támogatásának területi megoszlása az elosztás mechanizmusa szerint, 2003	18
3	A nonprofit szervezetek száma NCA-pályázat benyújtására való jogosultságuk szerint, 2003	29
4	A nonprofit szervezetek átlagos bevétele NCA-támogatásra való jogosultság szerint, 2003	31
5	A nonprofit szektor különböző forrásokból származó bevételeinek megoszlása az NCA-támogatásra jogosult és nem jogosult szervezetek között, 2003	33
6	A nonprofit szektor különböző döntéshozatali mechanizmusokon keresztül megszerzett bevételeinek megoszlása az NCA-támogatásra jogosult és nem jogosult szervezetek között, 2003	34
7	A különböző típusú NCA-támogatásra jogosult nonprofit szervezetek bevételei források szerint, 2003	35
8	A 2004–2005-ben pályázó összes szervezet megoszlása „állhatatosság” szerint	44
9	A 2004–2005-ben pályázó szervezetek megoszlása „állhatatosság” és közhasznúsági fok szerint	46
10	A 2004–2005-ben pályázó szervezetek megoszlása „állhatatosság” és a kért összeg nagysága szerint	49
11	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kért támogatás megoszlása településtípus szerint, 2004–2005	52
12	Az új pályázók és az általuk kért támogatási összeg megoszlása közhasznúsági fok szerint	54
13	A közhasznú és kiemelkedően közhasznú szervezetként bejegyzett új pályázók megoszlása a benyújtott pályázat típusa szerint	55
14	Az első három forduló NCA-pályázóinak száma a pályázat benyújtásának időpontja és sikeresség szerint	56
15	A sikeres pályázatot benyújtók az összes pályázó szervezet %-ában, az elnyert összeg a kért támogatás %-ában, 2004–2005	57
16	A pályázók által kapott összeg igényelt támogatáshoz viszonyított aránya régióként, 2005	58

17	A pályázók által kapott összeg igényelt támogatáshoz viszonyított aránya régióként, 2005	59
18	Az NCA-pályázatok első három fordulója során kért és kiosztott támogatások összege	60
19	Az első három forduló során kért és a kiosztott NCA-támogatás településtípus szerinti megoszlása kollégiumtípusonként	63
20	A pályázati úton elosztott központi költségvetési támogatás és az NCA-tól az első három pályázati forduló során kért, illetve kapott támogatások összetétele településtípus szerint	65
21	A pályázati úton elosztott központi költségvetési támogatás és az NCA-tól az első három pályázati forduló során kért, illetve kapott támogatások összetétele országrészek szerint	66
22	Az NCA első három fordulója során benyújtott pályázatok megoszlása eredményesség szerint	67
23	Az első három forduló során kért és megítélt NCA-támogatások, illetve a pályázati úton elosztott központi állami támogatások megoszlása szervezettípus szerint	70

Táblák jegyzéke

Szövegtáblák

1	A nonprofit szervezetek különböző csoportjainak támogatásszerzési esélyei a központi költségvetési támogatások elosztásának pályázati és egyedi döntéseken alapuló rendszerében, 2003	20
2	A nonprofit szervezetek tevékenységi terület, szervezeti forma, településtípus és régiók szerint képzett csoportjainak megoszlása NCA-pályázat benyújtására való jogosultság szerint, 2003	30
3	A nonprofit szervezetek száma és bevételei NCA-támogatásra való jogosultság szerint, 2003	31
4	A nonprofit szervezetek bevételei források és NCA-támogatásra való jogosultság szerint, 2003	32
5	A nonprofit szervezetek bevételei döntéshozatali mechanizmusok és NCA-támogatásra való jogosultság szerint, 2003	33
6	Az NCA-támogatásra jogosult nonprofit szervezetek száma és bevételei a jogosultság típusa szerint, 2003	35

7	NCA-támogatásra jogosult nonprofit szervezetek bevételei döntéshozatali mechanizmusok és a jogosultság típusa szerint, 2003	36
8	Az NCA-támogatásra jogosult nonprofit szervezetek száma és megoszlása domináns bevételek és a jogosultság típusa szerint, 2003	37
9	Az első három forduló NCA-pályázóinak száma a pályázat benyújtásának időpontja és sikeresség szerint	39
10	A pályázók számának alakulása területi sajátosságok szerint, 2004–2005	40
11	A pályázók számának alakulása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	41
12	A pályázók számának alakulása pályázati magatartás szerint, 2004–2005	43
13	A pályázók „állhatatosság” szerinti megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005	45
14	A pályázók „állhatatosság” szerinti megoszlása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	47
15	A pályázók „állhatatosság” szerinti megoszlása pályázati jellemzők szerint, 2004–2005	48
16	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kért támogatás megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005	51
17	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kért támogatás megoszlása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	53
18	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kért támogatás megoszlása pályázati jellemzők szerint, 2004–2005	54
19	Az NCA-pályázatok első három fordulóján pályázó szervezetek száma és az igényelt támogatás összege a pályázat típusa szerint	61
20	Az első három forduló során kért és a kiosztott NCA-támogatás összege és megoszlása településtípus szerint	62
21	A kért és a kiosztott támogatások településtípus szerinti megoszlása regionális kollégiumonként	64
22	A pályázatok megoszlása a kért és a megítélt összeg aránya szerint kollégiumonként	68
23	A különböző tevékenységi területeken működő szervezetek sikeressége az NCA rendszerében	71
24	Az első három forduló során az NCA-ból nyert támogatások nagyságát befolyásoló tényezők régiók szerint	73
25	Az NCA-ból nyert támogatások nagyságát befolyásoló tényezők megyék szerint	73
26	Az első három forduló során az NCA-ból nyert támogatások nagyságát befolyásoló tényezők településtípus szerint	74

27	Az első három forduló során az NCA-ból nyert támogatások nagyságát befolyásoló tényezők szervezeti forma szerint	74
28	Az első három forduló során az NCA-ból nyert támogatások nagyságát befolyásoló tényezők tevékenységi terület szerint	75

Melléklet táblák

M1	A nonprofit szervezeteknek nyújtott központi állami támogatások összege és kedvezményezettjeinek száma az elosztás mechanizmusa szerint, 2003	81
M2	A központi állami támogatás összege és megoszlása az elosztás mechanizmusa és régiók szerint, 2003	81
M3	A központi állami támogatás összege és megoszlása az elosztás mechanizmusa és településtípus szerint, 2003	81
M4	A központi állami támogatás összege és megoszlása az elosztás mechanizmusa és szervezeti forma szerint, 2003	82
M5	A központi állami támogatás összege és megoszlása az elosztás mechanizmusa és tevékenységi terület szerint, 2003	82
M6	A központi állami támogatás összege és megoszlása az elosztás mechanizmusa és szervezetnagyság szerint, 2003	82
M7	A nonprofit szervezetek bevételei források és NCA-támogatásra való jogosultság szerint, 2003	83
M8	A NCA-támogatás kérelmezésére jogosult és nem jogosult nonprofit szervezetek bevételeinek források szerinti megoszlása, 2003	84
M9	A nonprofit szervezetek különböző bevételi forrásokból származó bevételeinek megoszlása NCA-támogatásra való jogosultság szerint, 2003	85
M10	Az NCA-pályázat benyújtására jogosult nonprofit szervezetek bevételei források és a jogosultság köre szerint, 2003	86
M11	Az NCA-pályázat benyújtására jogosult nonprofit szervezetek bevételi szerkezete a jogosultság köre szerint, 2003	87
M12	Az NCA-pályázat benyújtására jogosult nonprofit szervezetek különböző forrásokból származó bevételeinek megoszlása a jogosultság köre szerint, 2003	88
M13	A pályázók megoszlásának alakulása területi sajátosságok szerint, 2004–2005	89
M14	A pályázók megoszlásának alakulása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	90
M15	A pályázók megoszlásának alakulása pályázati magatartásuk szerint, 2004–2005	91

M16	A pályázók száma „állhatatosság” és pályázati jellemzők szerint, 2004–2005	91
M17	A pályázók száma „állhatatosság” és területi sajátosságok szerint, 2004–2005	92
M18	A pályázók száma „állhatatosság” és szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	93
M19	Az „állhatatosság” mentén képzett pályázói csoportok megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005	94
M20	Az „állhatatosság” mentén képzett pályázói csoportok megoszlása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	95
M21	Az „állhatatosság” mentén képzett pályázói csoportok megoszlása pályázati jellemzők szerint, 2004–2005	96
M22	A pályázók által igényelt támogatási összeg alakulása pályázati magatartás szerint, 2004–2005	96
M23	A pályázók által igényelt támogatási összeg alakulása területi sajátosságok szerint, 2004–2005	97
M24	A pályázók által igényelt támogatási összeg alakulása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	98
M25	A pályázók által igényelt támogatási összeg megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005	99
M26	A pályázók által igényelt támogatási összeg megoszlása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	100
M27	A pályázók által igényelt támogatási összeg megoszlása pályázati magatartás szerint, 2004–2005	101
M28	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kért támogatás összege pályázati jellemzők szerint, 2004–2005	101
M29	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kért támogatás összege területi sajátosságok szerint, 2004–2005	102
M30	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kért támogatás összege szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	103
M31	A pályázók által kért támogatás „állhatatosság” szerinti megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005	104
M32	A pályázók által kért támogatás „állhatatosság” szerinti megoszlása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	105
M33	A pályázók által kért támogatás „állhatatosság” szerinti megoszlása pályázati jellemzők szerint, 2004–2005	106
M34	Az elnyert támogatási összeg alakulása pályázati magatartás szerint, 2004–2005	106
M35	Az elnyert támogatási összeg alakulása területi sajátosságok szerint, 2004–2005	107

M36	Az elnyert támogatási összeg alakulása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	108
M37	Az elnyert támogatási összeg megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005	109
M38	Az elnyert támogatási összeg megoszlása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	110
M39	Az elnyert támogatási összeg megoszlása pályázati magatartás szerint, 2004–2005	111
M40	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott támogatás összege pályázati jellemzők szerint, 2004–2005	111
M41	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott támogatás összege területi sajátosságok szerint, 2004–2005	112
M42	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott támogatás összege szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	113
M43	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott támogatás megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005	114
M44	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott támogatás megoszlása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	115
M45	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott támogatás megoszlása pályázati jellemzők szerint, 2004–2005	116
M46	A pályázók által kapott támogatás „állhatatosság” szerinti megoszlása pályázati jellemzők szerint, 2004–2005	116
M47	A pályázók által kapott támogatás „állhatatosság” szerinti megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005	117
M48	A pályázók által kapott támogatás „állhatatosság” szerinti megoszlása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	118
M49	A pályázók által kapott összeg kért támogatáshoz viszonyított aránya területi sajátosságok szerint, 2004–2005	119
M50	A pályázók által kapott összeg kért támogatáshoz viszonyított aránya szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	120
M51	A pályázók által kapott összeg kért támogatáshoz viszonyított aránya pályázati magatartás szerint, 2004–2005	121
M52	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott összeg kért támogatáshoz viszonyított aránya pályázati jellemzők szerint, 2004–2005	121
M53	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott összeg kért támogatáshoz viszonyított aránya területi sajátosságok szerint, 2004–2005	122
M54	A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott összeg kért támogatáshoz viszonyított aránya szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005	123

M55	Az NCA-pályázatok első három fordulója során kért támogatások összege kollégiumok szerint évenként	124
M56	Az NCA-pályázatok első három fordulója során kért támogatások megoszlása kollégiumok szerint évenként	124
M57	Az NCA-pályázatok első három fordulója során kiosztott támogatások összege kollégiumok szerint évenként	125
M58	Az NCA-pályázatok első három fordulója során kiosztott támogatások megoszlása kollégiumok szerint évenként	125
M59	Az NCA-pályázatok első három fordulója során kiosztott támogatások kért összegekhez viszonyított aránya évenként	126

I. AZ ELEMZÉS ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ ADATBÁZIS

Adatelemzés, adatfeldolgozás

Az elemzés a Magyar Államkincstár által elektronikus formában szolgáltatott adatokra épül.¹ Az NCA 2004-es első és második, valamint a 2005-ös első forduló pályázati tevékenységéről, a különböző kollégiumok által kiírt pályázatokról évenként és pályázatonként eltérő struktúrájú, rendezetlen, sok esetben szemmel láthatóan hibás, belső ellentmondásoktól sem mentes adatokat kaptunk.

A 2004-es évről 18 db, a 2005-ösről pedig 10 db Microsoft Excel formátumú fájl állt rendelkezésünkre.

Annak érdekében, hogy az elemzéshez használható, minél pontosabb adatbázist tudjunk létrehozni, egységesíteni kellett az adatbázisok felépítését és tartalmát, továbbá meg kellett határozni azt az adatstruktúrát, amely a lehető legkisebb adatvesztés mellett az adatok tartalmi torzításától mentesen, egységes adatbázist biztosíthat. Ez utóbbi esetben – az adatvesztések minimalizálása érdekében – esetenként (de a teljes adatmennyiség elenyésző százalékában) különböző korrekciókra, helyettesítésekre, számítással meghatározott adatok alkalmazására volt szükség.

Az adatbázisokból kinyerhető adatokat az alábbi csoportokra lehetett bontani:

- a pályázati kiírásra és az értékelő kollégiumra vonatkozó adatok,
- a pályázó szervezet azonosítására, telephelyére, tevékenységi területére vonatkozó adatok,
- a pályázó korábbi években kifejtett tevékenységére vonatkozó adatok,
- a pályázat tárgyát képező tevékenység tervezett finanszírozására vonatkozó adatok,
- a pályázat adatfelvételkor érvényes állapotára illetve a kollégium döntésére vonatkozó adatok;
- egyéb adatok.

A pályázati kiírásra, az értékelő kollégiumra vonatkozó adatok – bár teljesen eltérő szerkezetben – viszonylag korrekt módon azonosíthatók voltak. Zavaró tényező volt ugyanakkor, hogy az egyes kollégiumok által különböző témakörökben kiírt pályázatok (ez különösen a Civil szolgáltató, fejlesztő és információs Kollégiumra volt érvényes) évenként eltérő betűjelzést kapott.

¹ A kiindulásul kapott adatbázisokat a CD melléklet tartalmazza.

A szakmai kollégiumok által kiírt pályázatokat egyértelműen csak kategória mélységig lehetett beazonosítani, az egyes területeken meglévő alkategóriák azonosítására – hibás illetve hiányzó kódolások – miatt nem volt mód. Így 2004-ből 16, 2005-ből pedig 9 pályázati kiírás megkülönböztetésére volt lehetőség.

A 2004-es évre az alábbi pályázatokat különböztettük meg:

Meghatározás	Kollégium	Rövidítés
2004. évi NEMZETKÖZI 1. kiírás	NEMZETKÖZI	NEMZ
2004. évi NEMZETKÖZI 2. kiírás	NEMZETKÖZI	NEMZ
2004. évi ONSZERVEZŐDÉS 1. kiírás	ONSZERVEZŐDÉS	ONSZ
2004. évi ONSZERVEZŐDÉS 2. kiírás	ONSZERVEZŐDÉS	ONSZ
2004. évi SZOLGÁLTATÁS A - kutatás kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2004. évi SZOLGÁLTATÁS B - sajtó kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2004. évi SZOLGÁLTATÁS C - kommunikáció kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2004. évi SZOLGÁLTATÁS D - tanulmányút kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2004. évi SZOLGÁLTATÁS E - képzés kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2004. évi SZOLGÁLTATÁS F - civil adatbázis kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2004. évi SZOLGÁLTATÁS G - minőségfejlesztés kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2004. évi SZOLGÁLTATÁS H- 1 %-os kampány kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2004. évi SZOLGÁLTATÁS I - Internet kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2004. évi MŰKÖDÉS 1. kiírás	MŰKÖDÉS	MUK
2004. évi MŰKÖDÉS 2. kiírás	MŰKÖDÉS	MUK
2004. évi MŰKÖDÉS 1 %-os kiírás	MŰKÖDÉS	MUK

A 2005-ös évre az alábbi pályázatokat különböztettük meg:

Meghatározás	Kollégium	Rövidítés
2005. évi NEMZETKÖZI 1. kiírás	NEMZETKÖZI	NEMZ
2005. évi ONSZERVEZŐDÉS 1. kiírás	ONSZERVEZŐDÉS	ONSZ
2005. évi SZOLGÁLTATÁS A - sajtó kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2005. évi SZOLGÁLTATÁS B - képzés kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2005. évi SZOLGÁLTATÁS C - tanácsadás kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2005. évi SZOLGÁLTATÁS D - demokrácia fejlesztés kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2005. évi SZOLGÁLTATÁS E - kutatás-fejlesztés kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2005. évi SZOLGÁLTATÁS F - tanulmányutak kiírás	SZOLGÁLTATÁS	SZOLG
2005. évi MŰKÖDÉS 1. kiírás	MŰKÖDÉS	MUK

A pályázó szervezetek azonosítására vonatkozó adatok tisztázása nehéz feladatot jelentett. A pályázó szervezet legpontosabb azonosítójának számító adószám számos esetben hibásan vagy egyáltalán nem volt megadva. Az egyértelműen azonosítható szervezetekről is pályázonként eltérő adatok szerepeltek az adatbázisokban, több ezer esetben hiányzott, pontatlan volt vagy eltért a megnevezés, a cím, a tevékenységi kör, a közhasznúságra vonatkozó adat stb.

Az adatbázis ezen hiányosságai részben a pályázók által pontatlanul megadott adatok, részben pedig a hibás és hanyag rögzítés miatt jelentkeztek.

Elkerülhetetlen volt a pályázók név, telephely, adószám, tevékenység szerinti szempontok alapján történő manuális vizsgálata. Ezzel a két év vonatkozásában a pályázó szervezetek számát a kezdeti közel (látszólag) 15.000-ról 11.950-re sikerült redukálni. A különböző pályázatokban eltérően szereplő vagy hiányzó adatokat más, korábbi adatbázisokkal történő összevetéssel sikerült pótolni. Mivel számos esetben még a régióra, a megyére és a megadott település típusára vonatkozó adatok is eltérőek és pontatlanok voltak, ezeket a településekre vonatkozó adatbázisokkal történő összevetéssel lehetett csak egységesíteni. Számos esetben ellentmondás volt a szervezetek közhasznúságára vonatkozóan; ezek feloldására a legmagasabb fellelhető fokozatot alkalmaztuk.

A pályázó korábbi években kifejtett tevékenységére vonatkozó adatok olyan kevés adattáblában szerepeltek, hogy ezeket a vizsgálati szempontokat kénytelenek voltunk az elemzésből kihagyni.

A pályázat tervezett tevékenységére vonatkozó adatok között számos eltérés, ellentmondás volt. Az adatbázisok szerint több száz esetben a pályázó nem kért támogatást, 0 Ft szerepelt az igényelt támogatás rovatban. Azokban az esetekben, ahol a pályázat nyert, az összeget a megítélt támogatással helyettesítettük. Ugyanígy jártunk el abban az esetben is, amikor az adatbázis szerint a kérelmező a megítélnél kisebb összegre pályázott. Az elutasított pályázatok esetében a két különböző szempont szerint megbontott költségvetés adataiból következtettünk a pályázó által igényelt összegre. Közel száz esetben – kivétel nélkül elutasított pályázatnál – azonban valamennyi pénzügyi adat helyén nulla szerepelt, ezért ezeket a pályázatokat kihagyni kényszerültünk az elemzésből és töröltük.

A benyújtott pályázatok pénzügyi adatai részben a tervezett tevékenység finanszírozási forrására vonatkoztak, részben pedig a tervezett felhasználás költségnemenkénti bontására. Az egyes pályázatok eltérő adatstruktúrája miatt a forrás vonatkozásában egységesen négy forrás megkülönböztetésére volt mód:

- saját forrás
- NCA pályázati forrás
- egyéb költségvetési forrás,
- egyéb forrás.

Költségnemenként az igen eltérő struktúrájú adatbázisok miatt csak az alábbi bontást alkalmazhattuk:

- személyi jellegű kifizetések,
- dologi kiadások,
- egyéb.

A fenti költségnemeket meg lehetett bontani az NCA pályázatból, illetve egyéb helyről származó forrásokra.

Az adatbázisok egy részében a fenti költségnemek forrása összességében volt megbontva, másutt százalékos bontásban szerepelt. Volt, ahol az „összesen” rovat, volt, ahol az „egyéb” rovat hiányzott. Számos esetben bár mindegyik adat szerepelt, az összegzés hibás volt.

Néhány táblázat nem tartalmazott teljes körű adatot a fentiekre vonatkozóan, ezekben az esetekben az alábbi közelítésekkel éltünk:

- az 1 %-os kampányokra vonatkozó hiányos táblázatokban a költségnemet dologi kiadásnak tekintettük
- minden egyéb esetekben a hasonló kategóriájú pályázatok átlagával számított értékkel helyettesítettük a hiányzó adatot.

Mivel ezeket a közelítéseket a teljes adathalmaz csupán 1-2 százalékában kellett alkalmazni, az elemzés szempontjából számottevő hibát nem okozhatnak.

További problémát jelentett, hogy néhány esetben a kétféle bontás eltérő összeget adott. Ezeket egyénileg vizsgáltuk meg és ennek megfelelően korrigáltuk az adatokat.

Mintegy 50 esetben – zömében elutasított pályázatnál – szemen láthatóan hibás adatok szerepeltek. Sok esetben valószínűsíthető volt, hogy tévedésből Ft helyett ezer Ft-ban írhatták be az

adatokat; ahol a pályázó szervezet beazonosítása és a pályázat tartalma alapján ez valószínűsíthető volt, ott eszerint korrigáltuk az adatokat. Volt, ahol a tervezett költségvetés segítette a valószínűleg helyes érték meghatározásában. Ahol végképp nem lehetett mit tenni, ott – „a csupa nullás” pályázatokhoz hasonlóan – törölni kényszerültünk az adatrekordot.

Így végül a vizsgált 2004-2005-ös időszakra összesen **26.920** db. benyújtott pályázatot tudtunk azonosítani. Ezeket a pályázatokat a CD mellékleten megtalálható **DATAFIL1.DBF** fájl tartalmazza.

A benyújtott pályázatokat egy külön erre a célra írt program segítségével a pályázó szervezetek szerinti bontásban csoportosítottuk, hogy vizsgálható legyen az egyes szervezetek pályázati aktivitása, eredményessége is. Az összesen 11.950 szervezet különböző pályázati kiírásokra beadott pályázatait, az igényelt és megítélt támogatásokat a **DATAFIL2.DBF** fájl tartalmazza. *A tényleges elemzés forrásául tehát az ezekben a fájlokban található adatok szolgáltak.*

Az adatok előfeldolgozása, tisztítása, szűrése, javítása a vártnál lényegesen nagyobb munkát jelentett. Ennek oka elsősorban a kapott adatok hiányosságában, pontatlanságában, eltérő struktúrájában keresendő. Az eredetileg több mint huszonhétezer pályázati adatrekord csupán elenyésző hányada volt hibátlan.

A Tanács által évenként rendszeresen módosított adatlap megnehezíti az elemzést, ahogy a kollégiumok által alkalmazott eltérő adatlap-struktúra is akadályozza az összehasonlítást.

Mindez elkerülhető lenne, továbbá szakmai szempontból célszerű és indokolt volna, ha az NCA valamennyi pályáztató kollégiuma számára egy olyan egységes struktúrájú, pontos és megbízható számítógépes pályázati- és szerződésnyilvántartó-rendszer létesülne, amely a pályázatok és a megkötött szerződések kezelésén és követésén kívül a civil szervezetek részére biztosított állami támogatásokhoz kapcsolódó elemzéseket, széleskörű, tudományos igényű komplex vizsgálatokat is támogatja.

II. AZ NCA INTÉZMÉNYI KÖRNYEZETE, FELÉPÍTÉSE, MŰKÖDÉSE, EREDMÉNYEI

Kutatási előzmények és háttérinformációk

Az adatok elemzése nem előzmény nélküli, hiszen a Nemzeti Civil Alapprogram első pályázati fordulóját követően – a Nemzeti Civil Alapprogram Tanácsa és az ICsSzEM Civil Kapcsolatok Főosztálya megrendelésére – már készült egy tanulmány (Kuti, 2004), amely kísérletet tett a kezdeti tapasztalatok összegzésére. Ennek megállapításai a mostani vizsgálat során kiindulási pontként szolgálnak.

Könnyen elképzelhető, hogy egy részük szinte változatlan formában ma is megállja a helyét. Számos ponton várható ugyanakkor kisebb-nagyobb elmozdulás, hiszen közben

- jócskán bővült a pályázók köre,
- gyarapodtak a pályázók és a pályázatokat kezelők, elbírálók tapasztalatai,
- egyszerűsödött a pályázati dokumentáció,
- módosultak a támogatás-elosztási elvek,
- változtak a kollégiumok közötti forrásmegosztási arányok.

Az elemzés során ennek megfelelően kétféle viszonyítási alappal dolgozunk. Új, immár három többé-kevésbé teljes pályázati fordulóra vonatkozó adatainkat egyrészt az első forduló NCA-pályázatok, másrészt a többi állami pályázati rendszer adataival vetjük össze. Az előbbi összehasonlítás az időbeli elmozdulások kimutatására ad módot. Az utóbbi azt teszi lehetővé, hogy az NCA decentralizált döntéshozatali szerkezetének elosztási arányokra gyakorolt befolyását vizsgáljuk, és teszteljük, mekkorák a különbségek az új támogatási mechanizmus és a hagyományos állami pályázatok hatásai között.

Ezeknek a kérdéseknek az elemzéséhez természetesen a központi állami támogatások pályázati úton elosztott részének szerkezeti jellemzőire is szükségünk van. Ilyen információk ebben a pillanatban csak a KSH 2003-as nonprofit felvételéből állnak rendelkezésre.² Számunkra ugyan a következő évek adatai lennének az ideálisak, de azok az elemzés lezárásának 2006. augusztusi időpontjában még nem hozzáférhetők. Mivel azonban a strukturális jellemzők csak lassan változnak, feltehető, hogy nem követünk el nagy hibát, ha a 2003-as adatokat használjuk.

² A tanulmány táblái és ábrái alatt megjelenő „Forrás: KSH” megjelölés a Központi Statisztikai Hivatal nonprofit szervezetekre vonatkozó 2003. évi adataira vonatkozik. Az adatokat mindenütt az elemzési céljainknak megfelelő csoportosításban közöljük. A Nemzeti Civil Alapprogramra vonatkozó adatbázisból származó adatok esetén a „Forrás: NCA” hivatkozást használjuk.

A pályázatok szerepe a központi állami támogatások elosztásában

A nonprofit szervezetek központi állami támogatása 2003-ban 258 milliárd Ft volt, ebből nem egészen 34 milliárd Ft-ot osztottak szét nyílt pályázat útján. Ez a központi újraelosztás csatornáin áramló összegeknek mindössze 13 százalékát tette ki. A támogatási döntéseket nagyrészt államigazgatási szervezetek hozták.³ Az ÁFA-visszatérítés engedélyezése éppúgy egyedi mérlegelés alapján történt, mint ahogy a nonprofit szervezetek számára nyújtott alkalmi támogatások többségének odaítélése is. Az érintett kormányzati szereplők közül elsősorban az elkülönített állami pénzalapok hirdettek pályázatot, bízták többé-kevésbé „politika-semleges” szakmai kuratóriumokra a pályázatok elbírálását, és hozták nyilvánosságra a támogatottak névsorát.

A minisztériumok újraelosztási döntéseiről áttekinthető, rendszerbe foglalt információk nem jelentek meg. Nem válhatott világossá, hogy milyen kérelmek, programjavaslatok alapján, milyen szinteken, kik és milyen összegekről döntöttek, még kevésbé az, hogy milyen értékek, érdekek, megfontolások és preferenciák álltak a háttérben. Kérelmük kedvező elbírálásáról gyakorta csak maguk az érintett nonprofit szervezetek értesültek, az elutasító határozatok indokairól néha még ők sem.

Készült viszont egy kutatás (Nizák, 2004) a minisztériumok pályáztatási gyakorlatáról. Ennek során az derült ki, hogy a vizsgálatba bevontak közül 2003-ban csak a Pénzügyminisztériumnak és az Igazságügyminisztériumnak nem volt olyan pályázati kiírása, amelyre civil szervezetek is jelentkezhetek. A pályázatok az esetek nagy részében „szektorsemlegesek” voltak, elnyerésükért éles verseny folyt az állami intézmények, piaci vállalkozások és a nonprofit szervezetek között. Az elbírálás során a pályázók jogi formája általában nem jelent meg szempontként. A közhasznú vagy kiemelkedően közhasznú minősítés többnyire figyelmen kívül maradt: se a követelmények között nem szerepelt, se a benyújtott pályázatok megítélését nem befolyásolta.

A pályázatok meghirdetésének módja formálisan nem kifogásolható, nem sérti a nyilvánossági követelményeket. A kiírások általában a minisztériumokhoz tartozó honlapokon, közlönyökben, szaklapokban jelennek meg, s gyakran eljutnak a pályázatfigyelő szervezetek honlapjaira is. Nincs viszont olyan központi publikáció, internetes portál, ahol a költségvetésből finanszírozott valamennyi pályázat megtalálható lenne. A potenciális pályázók tájékozódását tehát

³ Fontos kivételt jelentett az SzJA 1% (mintegy 6 és fél milliárd Ft), amelynek kedvezményezettjeiről az adófizetők határozhattak. Mivel az állami támogatásnak ezzel a speciális fajtájával kapcsolatban a pályázati úton való elosztás fel sem merülhetett, vizsgálata a témánk szempontjából nemcsak érdektelen, de az adatokban való szerepeltetése kifejezetten félrevezető volna. Éppen ezért a továbbiakban a központi költségvetési támogatások 1% nélküli mutatóját (258 helyett 252 milliárd Ft) fogjuk használni. Ez a korrekció a pályázati támogatások összes központi támogatáshoz viszonyított arányát olyan csekély mértékben változtatja meg, hogy annak kerekített értéke továbbra is 13 százalék.

már a kiírás módja is nehezíti. Még nehezebb dolguk van akkor, ha azokat az információkat szeretnék beszerezni, amelyek az elbírálási szempontokra és a döntési mechanizmusokra vonatkoznak.

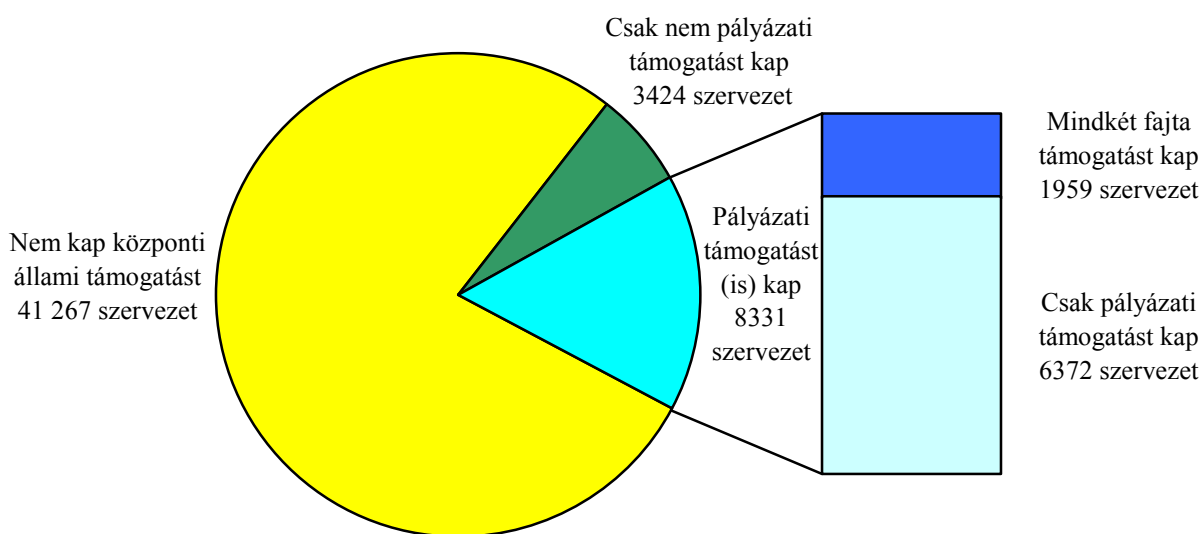
Nizák (2004, 125. old.) szerint: „A döntések mechanizmusa, a pályázatok bírálata szintén gyenge pontja az állami pályázati rendszernek. Elméletben minden rendben van, a minisztériumok által kiírt pályázatokat többségében tárcaközi, szakértői bizottságok bírálják el, melyek azonban nem átlátható rendszerben, nem világos preferenciák mentén, a célcsoportok, szakmai testületek képviselőit nem bevonva, így szakmailag kifogásolhatóan döntenek.”

Mindennek ellenére azt kell mondanunk, hogy – bármennyi (feltehetőleg jogos) kritika érje is a pályázati pénzelosztás rendszerét és gyakorlatát – ennek a mechanizmusnak a működése számottevően növeli a központi állami támogatások hozzáférhetőségét. A pályázati csatornákon keresztül mások és többen jutnak támogatáshoz, mint a közvetlen minisztériumi döntések nyomán. A pályázati pénzek regionálisan és tevékenységi terület szerint is kevésbé koncentrálnak, mint a többi központi költségvetési támogatás; több teret hagynak a civil kezdeményezéseknek; nagyobb esélyt adnak arra, hogy elképzeléseik megvalósításához a „körön kívüliek”, a minisztériumokkal közvetlen kapcsolatban nem állók is kapjanak némi állami támogatást.

A statisztikai adatok (1. ábra és Táblamelléklet M1. tábla) tanúsága szerint a központi költségvetésből a pályázati rendszeren keresztül 2003-ban több mint 8 ezer nonprofit szervezetet támogattak. Közülük nem egészen 2 ezer jutott más csatornákon keresztül is állami támogatáshoz, döntő többségük számára egyedül a pályázati út bizonyult járhatónak.

1. ábra

A nonprofit szervezetek száma a központi állami támogatásokhoz* való hozzáférés szerint, 2003

* 1% nélkül
Forrás: KSH

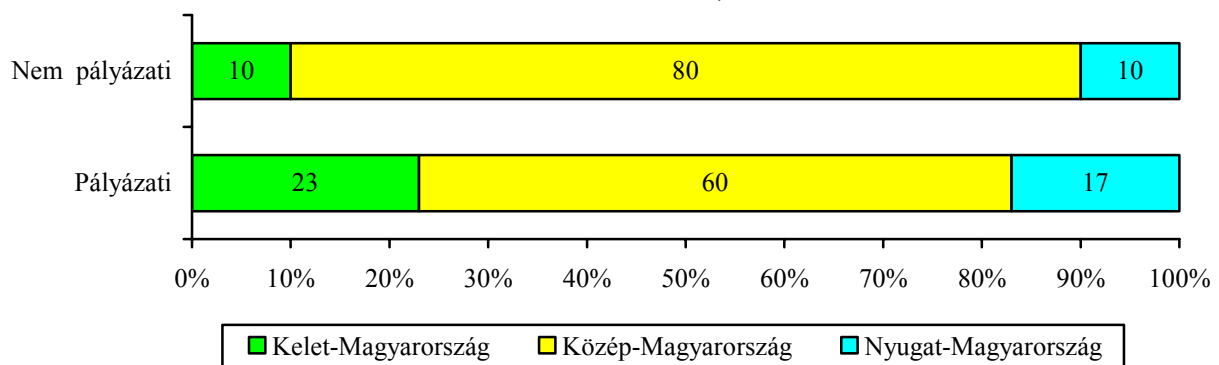
Más kérdés, hogy a pályázati forrásokból lényegesen alacsonyabb összegekhez lehetett hozzájutni, mint az egyedi támogatási döntések nyomán. A költségvetésben nevesített és a minisztériumok, főhatóságok által közvetlenül szétosztott támogatások egy kedvezményezettre jutó átlagos összege (40,5 millió Ft) éppen a tízszerese volt a pályázatokon megszerzett támogatások átlagának (4,0 millió Ft). Ez egyúttal azt is jelentette, hogy a pályázati elosztás „demokratizálási”, az állami támogatások hozzáférhetőségét növelő hatása a pénzügyi adatokban már némileg „csillapítottan” jelentkezett.

Az a módszertani döntés tehát, hogy az elosztási hatások vizsgálatára az alábbiakban a támogatási összegek adatait (M2–M6. tábla), nem pedig a támogatott szervezetek számát használjuk, bizonyos értelemben alábecslést⁴ eredményez. Nem veszi (nem veheti) ugyanis figyelembe azt a tényt, hogy a pályázati rendszeren keresztül költségvetési támogatáshoz jutó kisebb civil szervezetek finanszírozásában a viszonylag alacsonyabb összegek is igen nagy jelentőségűek lehetnek. Ugyanaz a néhány százezer Ft-os támogatás – az eltérő szerepkörök miatt – egészen mást jelenthet például egy helyi amatőr színjátszó egyesület, mint egy rendszeres műsorszolgáltatásra berendezkedett színházi kht számára.

Ennek fényében különösen figyelemreméltó, hogy a pályázati rendszer a pénzügyi adatok szerint (2. ábra, 1. és M2–M3. tábla) is sokkal egyenletesebb területi elosztást eredményez az egyedi támogatási döntéseknél.

2. ábra

A nonprofit szervezetek központi költségvetési támogatásának területi megoszlása az elosztás mechanizmusa szerint, 2003

* 1% nélkül
 Forrás: KSH

A költségvetésben nevesített és a minisztériumok által közvetlenül elosztott támogatások 80 százalékát a közép-magyarországi, ezen belül 70 százalékát a budapesti nonprofit szervezetek kapják. Ugyanez a két arányszám a pályázati támogatások esetében már „csak” 60, illetve 55

⁴ A döntést az indokolja, hogy ez az alábecslés minden valószínűség szerint kisebb, mint a szervezetszámba alapozott elemzésből származó túlbecslés lenne.

százalék. A pályázati támogatások tehát vitathatatlanul a területi kiegyenlítődést szolgálják. Mi több, elsősorban az elmaradottabb, kelet-magyarországi régióknak kedveznek; a leginkább rászoruló területek javára hajtanak végre átcsoportosítást. Ez részben bizonyára azzal függ össze, hogy a kiírt pályázatok egy része eleve a felzárkóztatást szolgálja, részben azonban valószínűleg azzal is, hogy a rosszabb anyagi helyzetben levő nonprofit szervezetek – talán más lehetőségek híján – több energiát fektetnek a pályázatkészítésbe.

A pályázati pénzosztás egyértelmű nyertesei a megyeszékhelyeken és – kisebb részben – a községekben működő civil szervezetek. Nekik sikerül a pályázatok útján a fővárosi szervezetek rovására jóval nagyobb arányú állami támogatáshoz jutni, mint az egyedi döntések jóvoltából. Érdekes és nehezen magyarázható ugyanakkor, hogy a nem megyeszékhely városok nem tudnak (nem akarnak?) élni ezzel a lehetőséggel. Az állami támogatásokból való (mintegy 14 százalékos) részesedésük független az elosztás módjától.

Annál szorosabb összefüggés mutatható viszont ki a szervezeti forma és a pályázati pénzekből való részesedés között (*1. és M4. tábla*). Az egyesületek, amelyek a közvetlen elosztású állami támogatásoknak mindössze 8 százalékhöz jutnak hozzá, a pályázati támogatásoknak 38 százalékat mondhatják magukénak. Ugyanez a két arányszám az alapítványok esetében 15 és 28 százalékos. Erre a két szervezetcsoportra, ahogy a képviselőik nevezni szokták őket, a „valódi civil szervezetekre”⁵ tehát feltétlenül igaz, hogy a központi költségvetési forrásokhoz számukra elsősorban a pályázati rendszeren keresztül nyílnak meg az utak.

Az „államközeli” nonprofit szervezetek, a közalapítványok és a közhasznú társaságok – éppen ellenkezőleg – lényegesen kisebb mértékben élnek a pályázati lehetőségekkel. A kormányzattal fenntartott szoros (sokszor szerződésben rögzített) kapcsolataik jórészt biztosítják számukra az állami támogatások viszonylag magas szintjét; a pályázatok e mellett legfeljebb kiegészítő bevételi forrásként jelennek meg.

Más vetületben, de lényegében ugyanezzel a jelenséggel van dolgunk akkor is, ha a pályázati rendszer különböző tevékenységi területekre gyakorolt hatását vizsgáljuk. Az oktatás és az egészségügy nonprofit szektorába főleg közvetlenül áramlanak az állami támogatások. Itt egyértelműen a nonprofit szervezetek által nyújtott szolgáltatások létrehozásának állami finanszírozásáról van szó, amit csak kis mértékben egészítenek ki pályázati úton megszerzett összegek. A kórházak és az iskolák mellett működő alapítványok adománygyűjtési erőfeszítéseiket

⁵ Ez a megkülönböztetés természetesen elnagyolt és sokszor igazságtalan. Az „igazi” és „nem igazi” civil szervezetek közötti határvonal pontos meghúzásához a jogi forma önmagában nem elegendő. Éppúgy ismerünk velejükig civil kezdeményezéseket, amelyek praktikus okokból a közalapítványi vagy a közhasznú társasági formát választották, mint a kormányzat által kézi vezérléssel működtetett magánalapítványokat és egyesületeket. Mivel azonban a finomabb különbségeket is figyelembe vevő besorolás nem áll rendelkezésünkre, a jelenlegi elemzés során kénytelenek vagyunk a jogi forma szerinti csoportosítást alkalmazni.

elsősorban a lakossági és vállalati, valamint az 1%-os támogatások megszerzésére koncentrálnak, a pályázati aktivitásuk kifejezetten csekély (Kuti, 1998). Ebben különböznek a kulturális, a szociális, a gazdaságfejlesztési, a környezetvédelmi és az érdekképviseletre szakosodott szervezetektől. Ezekben a területeken szintén számottevőek ugyan a közfeladat-átvállalás nyomán kapott közvetlen állami támogatások, de ugyanakkor a pályázatokon elnyert összegek is fontos bevételi forrásnak számítanak, mégpedig azért, mert az állami finanszírozású szolgáltatásokat nem nyújtó kisebb szervezetek tömegesen (és sikeresen) próbálnak pályázati úton pénzhez jutni.

1. tábla

A nonprofit szervezetek különböző csoportjainak támogatásszerzési esélyei a központi költségvetési támogatások elosztásának pályázati és egyedi döntéseken alapuló rendszerében, 2003*

Jellemző	Pályázati elosztás útján	Egyedi döntéseken alapuló elosztás útján
	számottevően nagyobb eséllyel jut központi állami támogatáshoz	
Régió	Valamennyi nem központi régió, azon belül is elsősorban Kelet-Magyarország	Közép-Magyarország
Székhely-település típusa	Megyeszékhely Község	Főváros
Szervezeti forma	Egyesület Alapítvány	Közalapítvány Kht, nonprofit intézmény
Tevékenységi terület	Többcélú adományosztás, NP szövetségek Kutatás Településfejlesztés Nemzetközi kapcsolatok Jogvédelem Sport	Oktatás Egészségügy
Szervezetnagyság	Kis és közepes méretű szervezetek	Nagy szervezetek

* SzJA 1% nélkül.

Forrás: M2–M6. melléklet táblák

A pályázatok azokon a területeken tesznek szert kiemelkedő jelentőségre, ahol a közfeladat-átvállalás nem számít bevett gyakorlatnak, de vannak olyan közérdekű tevékenységek, innovatív kezdeményezések, amelyeket a kormányzat hajlandó támogatni. Ilyen például a kutatás, a jogvédelem, a nemzetközi kapcsolatok ápolása, a sport, a településfejlesztés, vagy a nonprofit szektoron belüli együttműködés erősítése. Ezekben a tevékenységi csoportokban ritkábbak a közvetlen minisztériumi támogatások, a különböző programokhoz, ötletekhez, fejlesztési tervekhez többnyire csak akkor sikerül költségvetési pénzt szerezni, ha akad olyan pályázati kiírás, amelybe a civil szervezet elképzelései beleillenek, vagy némi erőfeszítés árán beleilleszthetők. A pályázati eljárás a maga személytelenségével azoknak is esélyt ad, akik nem ismerik személyesen a minisztériális döntéshozókat. Valószínűleg ez is szerepet játszik abban, hogy a kisméretű (5 millió Ft alatti bevételű) és a közepes civil szervezetek a pályázati úton elosztott, míg a legnagyobb (50

millió Ft fölötti éves bevétellel rendelkező) szervezetek a közvetlen állami támogatásokból részesülnek lényegesen nagyobb arányban. Ez utóbbiak a közvetlen költségvetési támogatásoknak 93, a pályázati elosztásúaknak „csak” 57 százalékát kapják. A rendkívül magas, 93 százalékos részesedést feltehetőleg azért tudják elérni, mert nagyságuk, pozíciójuk folytán sokkal könnyebben kerülnek kapcsolatba a potenciális támogatókkal, több esélyük van rá, hogy ügyük mellett érveljenek. Legalább ilyen fontos azonban az is, hogy ebbe a csoportba igen sok olyan szolgáltató nonprofit szervezet tartozik, amelynek a közfeladatok ellátása ellenében „jár” az állami támogatás. Ezek a szolgáltatók nem feltétlenül érdekeltek abban, hogy a (rendszerint kis összegű) pályázati támogatások elnyeréséért komoly erőfeszítéseket tegyenek, így azok megszerzésében több tere marad a kisebb szervezeteknek.

Összefoglalva azt mondhatjuk, hogy a pályázati rendszer működése minden szempontból csökkenti a központi költségvetési támogatások elosztásának koncentrációját. A támogatásokat lényegesen több nonprofit szervezet számára teszi hozzáférhetővé, régiók, tevékenység és szervezetnagyság szerint egyaránt egyenletesebb eloszlást eredményez. Összességében azoknak a civil szervezeteknek kedvez, amelyek nem állami alapításúak, és szolgáltatóként sem állnak szoros kapcsolatban a kormányzattal. Mivel azonban a pályázati támogatások összes állami támogatáson belüli súlya igen csekély (13 százalék), ezek a pozitív hatások is csak korlátozott mértékben befolyásolhatják a nonprofit szektor teljes költségvetési támogatásának szerkezetét.

Kutatási hipotézisek – a korábbi pályázati tapasztalatok fényében

A központi állami támogatások pályázati elosztásának fentiekben áttekintett sajátosságai vizsgálatunk szempontjából főleg azért fontosak, mert hatással lehetnek a Nemzeti Civil Alapprogram működésére.

Az újonnan létrehozott pályázati rendszerek természetesen nem (legalábbis teljesen nem) függetleníthetik magukat a környezetüktől. Már a kialakításukra, szervezeti felépítésükre, működésük szabályozására is hatnak a korábbi tapasztalatok, mindennapi munkájuk során pedig szereplőjévé válnak a pályázató szervezetek virtuális közösségének. Formálja őket a közeg, amelyben működnek. Munkatársaik és szakértőik jelentékeny része eleve magával hozza más pályázató szervezeteknél szerzett ismereteit, gondolkodásmódját. Partnereik (pályázók és pályázatók) viselkedésében szintén már bevált stratégiák, gyakorlat-formálta működési szabályok tükröződnek. Az új struktúrák kiépítése, a felmerülő kérdések megoldása során ezek a magatartási és problémakezelési minták akarva-akaratlanul aktivizálódnak, és a megszokott utak, a bejáratott megoldások felé terelik az új szervezeteket. Ezt a tendenciát tovább erősíti, hogy a pályázatói piac régi és új szereplőinek céljaik eléréséhez előbb vagy utóbb az együttműködések egész sorát kell kialakítaniuk, márpedig a kölcsönös alkalmazkodás mindenfajta együttműködésnek egyszerre feltétele és következménye.

Egy ilyen alkalmazkodási, hasonulási folyamatot feltételezve – durva leegyszerűsítéssel – arra lehetne számítani, hogy a Nemzeti Civil Alapprogram pénzosztási gyakorlata bizonyos fokú rokonságot mutat az állami pályázati rendszerekével. Valamivel árnyaltabb megközelítésben azt is figyelembe kell azonban vennünk, hogy az NCA esetében voltaképp hibrid formáról van szó. Az elosztható összegek forrása ugyan az állami költségvetés, de a pályázatóra létrehozott szervezetek speciálisak. Az elosztott pénz tisztán állami, de az elosztására hivatott döntéshozó testületekben a nonprofit szervezetek választott képviselői vannak többségben.

Szinte biztosra vehető tehát azoknak a decentralizációs tendenciáknak a felerősödése, amelyek már az állami pályázatok eddigi működését is jellemezték. Gondolunk itt mindenekelőtt a területi koncentráció csökkenésére, a pályázati támogatások egyenletesebb regionális és településtípus szerinti eloszlására, valamint a kelet-magyarországi civil szervezetek preferálására.

Kevés támpontot ad a korábbi állami pályázatok vizsgálata az újonnan belépő források tevékenységi területek és különböző típusú szervezetek közötti megoszlásának előrejelzéséhez. Itt inkább az NCA deklarált céljainak ismerete alapján fogalmazhatjuk meg várakozásainkat. Mivel a Nemzeti Civil Alapprogram kifejezetten a civil társadalom erősítését kapta feladatul, kedvezményezettjei közé kizárólag olyan nonprofit szervezetek kerülhetnek be, amelyeknek – legalábbis hivatalosan – nincs állami kötődése.

Stabilitás és változások: az NCA felépítése és működési elvei

Az NCA igen erős civil orientációjának a megértéséhez ismernünk kell az Alapprogram létrejöttének történetét. A civil szervezetek az 1%-os támogatások rendszerének 1997-es bevezetését követően szinte azonnal megfogalmazták azt a javaslatukat, hogy a személyi jövedelemadó egy százalékának az a része is jusson el a nonprofit szektorba, amelynek elosztásáról az adófizetők nem nyilatkoznak. Ez a kérés sokáig nem talált meghallgatásra, de a legkülönbözőbb fórumokon és az 1%-kal kapcsolatos publikációkban (Bódi, 2001; 1%, 2000) újra meg újra felmerült. A konkrét megoldási javaslatokról folytak ugyan viták, de a célt illetően teljes volt a civilek közötti egyetértés, és a kormányzat civil kapcsolatokért felelős munkatársainak nagy részét is sikerült maguk mellé állítaniuk. Végül a 2002-es Civiliádát megnyitó Civil Partnerség Konferencián történt meg a miniszterelnöki bejelentés a nonprofit szervezetek átlátható, pártpolitikától mentes, költségvetési forrásautomatizmusra épülő támogatását szolgáló alap létrehozásáról. A bejelentést széles körű egyeztetések követték, s nem egészen egy év elteltével megszületett a 2003. évi L. törvény a Nemzeti Civil Alapprogram létrehozásáról⁶.

Ennek értelmében az NCA az 1%-os felajánlásokkal megegyező összeggel (de legalább a teljes felajánlható összeg felével) támogatja a civil szférát. A támogatáspolitikai és a tényleges elosztási döntéseket egyaránt olyan testületek hozzák, amelyekben a nonprofit szervezetek delegáltjai vannak többségben.

Az NCA elvi irányító testülete a *Tanács*. Feladata az Alapprogram működési szabályainak és a támogatáspolitikai alapelveinek meghatározása, valamint a rendelkezésre álló források kollégiumok közötti felosztása. A Tanács 17 tagból áll. Közülük kettőt jelöl az Országgyűlés illetékes bizottsága, hármat pedig a törvényességi felügyeletet ellátó minisztérium vezetője (eredetileg az esélyegyenlőségi, ma már a szociális és munkaügyi miniszter). A többi 12 tagot a civil szervezetek által delegált elektorok választják meg.

A tényleges támogatási döntések meghozatala az NCA *kollégiumainak* feladata. Ezek a kollégiumok részben regionális, részben civil szakmai szempontok alapján szerveződhetnek. A kollégiumi szerkezetet az NCA-törvény nem határozza meg, annak kialakításáról a Tanács szabadon dönthet. A kollégiumi tagok közül egyet jelöl ki a miniszter, a többiek a civil elektorok választják.

⁶ A továbbiakban NCA-törvény.

Az első Tanács 2004-ben az alábbi, a miniszter által elfogadott és az azóta már újraválasztott Tanács által is változatlanul hagyott kollégiumi struktúrát hozta létre:

- *Országos és regionális kollégiumok:*
 - Országos Hatókörű Civil Szervezetek Támogatásának Kollégiuma
 - Közép-magyarországi Regionális Kollégium
 - Közép-dunántúli Regionális Kollégium
 - Nyugat-dunántúli Regionális Kollégium
 - Dél-dunántúli Regionális Kollégium
 - Észak-magyarországi Regionális Kollégium
 - Észak-alföldi Regionális Kollégium
 - Dél-alföldi Regionális Kollégium
- *Szakmai kollégiumok:*⁷
 - Civil Szolgáltató, Fejlesztő és Információs Kollégium
 - Civil Önszerveződés, Szakmai és Területi Együttműködés Kollégiuma
 - Nemzetközi Civil Kapcsolatok és Európai Integráció Kollégiuma

A minisztert az NCA működtetésével kapcsolatos feladatainak ellátásában az *Alaprogram Miniszteri Titkársága* segíti. Az Alaprogram kezelő szervezete 2004-ben – nyílt közbeszerzési eljárás eredményeként – a *Magyar Államkincstár* lett. Utóbb ez a megoldás az NCA végrehajtási rendeletébe⁸ is bekerült.

A Nemzeti Civil Alaprogram törvényben rögzített célja „a civil társadalom erősítése, a civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának segítése, a kormányzat és a civil társadalom közötti partneri viszony és munkamegosztás előmozdítása az állami, önkormányzati közfeladatok hatékonyabb ellátása érdekében”.

Ebben a megfogalmazásban még csak a sorrend és a szóhasználat sugall bizonyos prioritásokat. Első helyen szerepel a civil társadalom erősítése és a partneri viszony, második helyre kerül a munkamegosztás és a közfeladatok ellátása; s a törvény még az utóbbi összefüggésben is hangsúlyozottan civil, nem pedig nonprofit szervezetekről beszél. Ennél is világosabban rajzolódnak ki a támogatáspolitikai szándékok a kedvezményezett kör és a lehetséges támogatási célok konkrét felsorolásából.

⁷ A szakmai kollégiumokat a továbbiakban általában – a mindennapi gyakorlatban is használt – rövidített nevükön, Civil Szolgáltató, Együttműködési, illetve Nemzetközi Kollégiumként fogom említeni.

⁸ 160/2003. (X.7.) Kormányrendelet

A támogatásra jogosultak köréből a törvény nevesítetten kizárja

- a pártokat és a közvetlen politikai tevékenységet folytató szervezeteket,
- a munkaadói és munkavállalói érdekképviselőket,
- a biztosító egyesületeket,
- a közalapítványokat, valamint
- a költségvetési törvény alapján közvetlenül támogatott szervezeteket.

Hallgatólagosan esnek el a pályázás lehetőségétől a jogosultak között meg nem említett közhasznú társaságok. NCA-támogatást tehát csak a közfelfogás szerint civilnek (vagy legalábbis az állami alapítású, a „piacközeli” és a kifejezetten szolgáltatásokra szakosodott nonprofit szervezetekhez képest mindenképp civilebbnek) számító egyesületek és az egyesülési jog hatálya alá eső egyéb társadalmi szervezetek, a magánalapítványok és a szakmai érdekképviselők kaphatnak.

Szintén a civil szervezetek megerősítésének szándéka tükröződik abban a törvényi előírásban (3. §, 3. bekezdés), mely szerint az NCA rendelkezésére álló forrásoknak legalább 60 százalékát működési támogatásokra kell fordítani. Ugyanakkor az önállóan nevesített támogatási célok között is azok (például tanácsadó, oktatási, fejlesztő, segítő, kutatási, monitoring tevékenység, kiadványok, illetve rendezvények, nemzetközi kapcsolatok, civil érdekképviselő) vannak túlsúlyban, amelyek a civil szféra szakmai és infrastrukturális fejlesztését és a civil szervezetek közötti együttműködést szolgálják. A civil szervezetek közhasznú tevékenységének támogatása mindössze egyetlen említés erejéig szerepel a támogatási célok felsorolásában.

Az NCA elvi irányító testületeként működő Tanács első döntései a törvény betűjével és szellemével összhangban születtek meg. A kialakított kollégiumi szerkezet lényegében leképezi a támogatási prioritásokról a fentiekben elmondottakat. A működési támogatások szétosztásával megbízott hét regionális és egy országos kollégium mellett létrehozott három szakmai kollégium (mint már a neve is jelzi) a törvényben konkrétan megfogalmazott célok megvalósítását kapta feladatul.

A működési támogatás terhére elszámolható kiadások körének meghatározása⁹ szintén azt mutatja, hogy a Tanács – legalábbis első döntései során – magáévá tette az általános fejlesztési prioritásokat. A 2004 tavaszán közrebocsátott támogatási elvek szinte kizárólag azokat a kiadásokat sorolták a működési költségek közé, amelyek a támogatottak mint szervezetek megerősödését, intézményesülését, működésük személyi és infrastrukturális feltételeinek javulását, ismertségük és társadalmi támogatottságuk növelését szolgálták.

⁹ A Nemzeti Civil Alapprogram Tanácsának 2004. évi támogatási elvei – 9/2004 Határozat a 2004. évi támogatási elvekről (2004. április 13.); A Nemzeti Civil Alapprogram Tanácsának 2005. évi támogatási elvei – 57/2004 Határozat a 2005. évi támogatási elvekről (2004. december 9.).

Ezt a döntést a potenciális pályázók többsége értetlenséggel, mi több, erős ellenérzéssel fogadta. Különösen a kisebb szervezetek kifogásolták, hogy a működési támogatást nem használhatták a programjaikkal kapcsolatos költségek fedezésére. A „miért nem vásárolhat a néptáncsoport fellépőruhát, a szabadidős egyesület sportszereket az NCA-támogatásból” típusú felvetésekre reagálva, *a 2005-ös támogatási elvekben a Tanács tágitotta a működési kiadások fogalmát.* Magát az eredetileg kialakított felsorolást számottevően nem bővítette ugyan, de a benne szereplő tételeket – a kisebb, kevésbé intézményesült szervezetek ilyen irányú igényeire reagálva – azokban az esetekben is működési kiadásként ismerte el, amikor azok „a civil szervezet létesítő okirata szerinti alaptevékenység” végzésével kapcsolatban merültek fel. Ezzel bizonyos mértékig *eltávolodott az eredeti szektorfejlesztési céloktól, lehetővé tette, hogy a kedvezményezettek az NCA-támogatást szervezetfejlesztés helyett működésük szakmai színvonalának javítására használják fel.*

Kimutathatók bizonyos változások a Tanács támogatás-elosztással kapcsolatos döntéseiben¹⁰ is. *A lehetséges pályázók körének meghatározásában és a támogatási keretösszeg kollégiumok közötti 2004-es felosztásában* igen markánsan fejeződött ki az a szándék, hogy az NCA-támogatások járuljanak hozzá a területi egyenlőtlenségek csökkentéséhez, a központi állami támogatások koncentrációjának mérsékléséhez. Ennek érdekében a működési támogatásokat – közhasznúságtól függetlenül – minden olyan civil szervezet számára elérhetővé tették, amely megfelel a törvény 3. paragrafusában megszabott kritériumoknak. A közhasznú vagy kiemelkedően közhasznú minősítést csak azoknál a szervezeteknél írták elő követelményként, amelyek a szakmai kollégiumokhoz pályáztak projekt támogatásokért.

Valamelyest megemelték a szélesebb körben elérhető működési támogatások keretösszegét is. Ezzel kapcsolatban maga az NCA törvény csak az alsó határt írta elő, azt kötötte ki, hogy a rendelkezésre álló összegnek legalább 60 százalékából a civil szervezetek működési költségeinek fedezését kell támogatni. Hosszas viták után a Tanács úgy határozott, hogy ezt az arányt 65 százalékra emeli, és a területi kollégiumokat bízza meg a működési, a szakmai kollégiumokat pedig a programtámogatások szétosztásával.

A területi kollégiumok közötti forrásmegosztás több különböző szempont egyidejű figyelembevételével történt. Ezek a megfontolások a következők voltak:

- A nyers esélyegyenlőségi elv érvényesítését az szolgálná, ha a keretek felosztása az egyes régiókban bejegyzett nonprofit szervezetek számához igazodna, függetlenül azok összetételétől, működési, gazdasági jellemzőitől és az adott régió gazdasági helyzetétől.
- A nonprofit szektor nagy, már korábban intézményesült (jórészt országos hatókörű) szervezeteinek megerősítéséhez nyilvánvalóan sokkal magasabb összegekre lenne

¹⁰ Kollégiumok közötti forrásmegosztás – 4/2004 Határozat a kollégiumok közötti forrásmegosztásról (2004. március 4.); 12/2005 Határozat a kollégiumok közötti forrásmegosztásról (2005. január 10.).

szükség, mint a kisebb szervezetek működésének segítéséhez. Ezt a megfontolást a bevételek vagy kiadások spontán kialakult arányaihoz igazított elosztással lehetne érvényesíteni.

- A szolidaritási elv azt követelné, hogy a hátrányos helyzetű régiók nagyobb támogatásban részesüljenek, mint a viszonylag kedvezőbb helyzetűek.

A három különböző megközelítés együttes alkalmazása két lépésben történt. Első lépésként a Tanács azonos súllyal vette tekintetbe a szervezetszámok és a folyó kiadások regionális megoszlását, s ennek megfelelően alakította ki az elosztható támogatási összeg területi kollégiumok közötti belső arányait. Második lépésben ezeket az arányokat a hátrányos helyzetű régiók támogatása, a területi különbségek csökkentése érdekében tovább finomította. Az országos keret rovására megnövelte azoknak a régióknak (Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Dunántúl) a részesedését, ahol

- a civil társadalom gyengébb (az 1000 lakosra jutó nonprofit szervezetek száma kevesebb),
- a gazdasági fejlettség alacsonyabb (az egy főre jutó GDP kisebb),
- a foglalkoztatási helyzet rosszabb (a munkanélküliség magasabb)

volt az átlagosnál.

Ezek a szempontok *a 2005-ös keretösszegek meghatározása során kimondva már nem jelentek meg, bár – mivel az elosztási arányok alig-alig módosultak – hallgatólagosan tovább éltek.*¹¹ Szintén nem változott a működési és a szakmai támogatások igénybevételének kritériumrendszere. A nem közhasznú szervezetek továbbra is jogosultak maradtak a működési támogatásra. Ugyanakkor az elosztható összegen belül – ha jelentéktelen mértékben is (65-ről 66 százalékra) –nőtt a működési támogatásra szánt pénzek aránya.

Változatlan maradt (tehát az inflációs hatás miatt reálértékben csökkent) az egy szervezetnek nyújtható NCA-támogatás felső határa (18 millió Ft, ebből maximum 7 millió Ft működési támogatás), amelynek megszüntetésével a támogatások nagy szervezeteknél való koncentrálódását kívánták megakadályozni.¹²

A 2004-ben megfogalmazott (és 2005-ben is érvényben hagyott) 5. számú támogatási elv – feltehetőleg esélyegyenlőségi megfontolásokból – megpróbálta elejét venni annak, hogy a kollégiumok döntéseiket a pályázók tevékenységi területének, szervezeti formájának vagy területi

¹¹ A területi egyenlőtlenségek enyhítésére irányuló deklarált törekvés kikerülése a keretszámok meghatározása során figyelembe vett szempontok közül még akkor is jelzésértékű, ha az első fordulóból „örökölt” (és lényegében változatlanul hagyott) struktúra még e célkitűzés jegyében jött létre.

¹² Az is igaz viszont, hogy a 300 ezer Ft-ban meghatározott alsó limit (ekkor működési támogatást kaphattak az előző évben 500 ezer Ft-nál alacsonyabb ráfordítással dolgozó szervezetek) komolyan korlátozta a gyors felzárkózás lehetőségét. Erre reagálva a Tanács a 2005-ös támogatási elvekben korrigált: az alsó határt 500 ezer Ft-ra emelte.

elhelyezkedésének figyelembevételével hozzák meg. Szó szerinti megfogalmazásban: „A működési támogatások iránti pályázatok meghirdetésénél és elbírálásánál a kollégiumok által nem érvényesíthető szempontok: (a) az ágazati-szakmai tevékenységek egymáshoz viszonyított, vagy szakmacsoportokon belüli értékelése, rangsorolása; (b) a civil szervezeti forma szerinti megkülönböztetés; (c) a megyék szerinti keretek, arányok, sorrendek meghatározása vagy megyék szerinti külön eljárások kialakítása.”

Ezzel szemben a 8. számú (szintén mindkét évben azonos tartalmú) támogatási elv határozottan pozitív diszkriminációra szólított fel: „Az NCA minden kollégiumának pályázat-elbírálási gyakorlatában érvényesíteni kell az esélyegyenlőség segítésének támogatási elvét, megkülönböztetett módon támogatva mindazon civil szervezetek működését és programját, amelyek a saját források bővítésében akadályozottak vagy korlátozottak. Ilyen hátránnyal küzdő szervezetek különösen a romákat, fogyatékosokat, egészségkárosodottakat, gyermekeket, gyermekeket nevelőket és más, szociálisan hátrányos helyzetű rétegeket segítő szervezetek.”

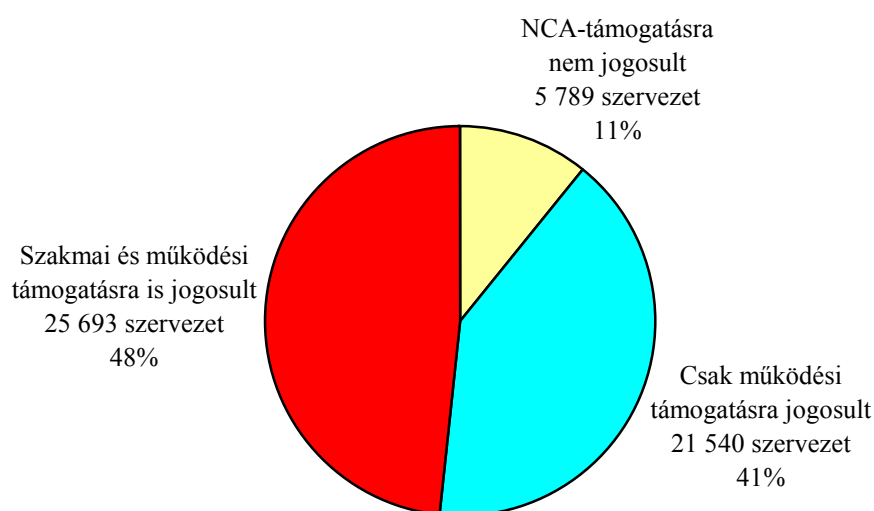
A támogatások tényleges elosztását a törvényben rögzített követelmények, a Tanács által kialakított támogatási elvek és a kollégiumok (pályázati kiírásokban megfogalmazott) prioritásai egyaránt befolyásolták.

A lehetséges kedvezményezettek törvényben meghatározott köre

A KSH által 2003-ban valamilyen szinten működőnek tekintett nonprofit szervezetek közel kilenctizede – a törvényben rögzített szűkítések ellenére is – jogosult volt NCA-pályázat benyújtására (3. ábra). Mi több, a szervezetek csaknem fele működési költségeinek fedezéséhez és tervezett szakmai projektjeinek megvalósításához egyaránt igényelhetett (volna) támogatást.

3. ábra

A nonprofit szervezetek száma NCA-pályázat benyújtására való jogosultságuk szerint, 2003

Forrás: KSH

A Nemzeti Civil Alapprogram létrehozása tehát a nonprofit szervezetek igen széles köre számára teremtette meg a lehetőséget, hogy pályázati úton, egy erősen decentralizált döntési mechanizmus közvetítésével férjen hozzá központi költségvetési forrásokhoz. Ugyanakkor a részletesebb bontású adatokból (2. tábla) az is jól látható, hogy ez a lehetőség a civil szervezetek különböző csoportjai számára eltérő mértékben áll nyitva.

Az NCA rendszeréből kizárt szervezetek aránya nemcsak ott magas (politika, gazdasági érdekképviselő), ahol ez a törvényben kifejezésre juttatott szándékok szerint eleve várható, hanem a gazdaság- és településfejlesztés területén is. A közhasznú státussal rendelkező, szakmai támogatásra is jogosult, tehát a legkedvezőbb pozíciójú szervezetek különösen nagy számban vannak jelen a szolgáltatások (egészségügy, szociális ellátás, oktatás, kultúra) területén, valamint a vallási és a környezetvédelmi tevékenységet folytató csoportokban. Szakmai támogatásokért jóval kisebb arányban pályázhatnak az egyesületek, mint az alapítványok, illetve a községi, mint a városi székhelyű civil szerveződések. A területi összehasonlítás a közép-magyarországi és az alföldi régiók valamivel kedvezőbb, illetve a dunántúliak relatíve hátrányos pozícióját jelzi.

2. tábla

A nonprofit szervezetek tevékenységi terület, szervezeti forma, településtípus és régiók szerint képzett csoportjainak megoszlása NCA-pályázat benyújtására való jogosultság szerint, 2003 (%)

Megnevezés	Nem kérhet NCA-támogatást	Csak működési támogatást kérhet	Szakmai támogatást is kérhet	Összesen
Tevékenységi terület				
Vallási tevékenység	1,3	22,4	76,3	100,0
Egészségügy	5,7	20,0	74,3	100,0
Szociális ellátás	5,4	25,0	69,6	100,0
Oktatás	5,8	24,7	69,5	100,0
Környezetvédelem	7,8	32,3	59,9	100,0
Közbiztonság védelme	5,0	39,2	55,8	100,0
Kultúra	6,7	37,9	55,4	100,0
Nemzetközi kapcsolatok	1,2	44,6	54,2	100,0
Tudomány	4,6	43,5	51,9	100,0
Nonprofit szövetségek	0,1	49,4	50,5	100,0
Jogvédelem	1,6	52,8	45,6	100,0
Természeti csapások elleni védekezés	2,1	53,2	44,7	100,0
Sport	1,0	61,8	37,2	100,0
Szabadidős tevékenységek	0,9	65,6	33,5	100,0
Településfejlesztés	24,6	36,8	38,6	100,0
Gazdaságfejlesztés	35,6	29,7	34,7	100,0
Szakmai, gazdasági érdekvédelem	61,6	27,4	11,0	100,0
Politikai tevékenység ¹³	100,0	–	–	100,0
Szervezeti forma				
Alapítvány	7,2	23,1	69,7	100,0
Társas nonprofit szervezet	13,4	52,3	34,3	100,0
Településtípus				
Főváros	10,6	38,7	50,7	100,0
Megyeszékhely	11,1	36,5	52,4	100,0
Egyéb város	10,3	40,3	49,4	100,0
Község	11,7	46,7	41,6	100,0
Régió				
Észak-Alföld	9,9	36,2	53,9	100,0
Dél-Alföld	11,6	36,8	51,7	100,0
Közép-Magyarország	10,4	38,9	50,7	100,0
Észak-Magyarország	11,1	41,2	47,6	100,0
Közép-Dunántúl	12,7	41,5	45,8	100,0
Dél-Dunántúl	11,4	45,4	43,2	100,0
Nyugat-Dunántúl	10,3	49,9	39,8	100,0

Forrás: KSH

¹³ A politikai szervezetek körébe e tanulmány szóhasználatában azokat a nonprofit szervezeteket soroljuk, amelyek a KSH nemzetközi sztereotíp alapján kialakított osztályozási rendszerében (NSZOR – Nonprofit Szervezetek Osztályozási Rendszere) a „Nem párt jellegű politikai szervezetek” kódjával szerepelnek. Ez a besorolás nem feltétlenül jelent olyan tevékenységet (jelöltállítás az országgyűlési, megyei, fővárosi önkormányzati választáson, közvetlen pártpolitikai tevékenység), amely a törvény szerint kizárja a szervezeteket az NCA-támogatásból. Ugyanakkor valószínűsíthető, hogy a jelöltállításba a KSH által egészen más tevékenységi csoportokban nyilvántartott szervezetek is bekapcsolódnak. A tevékenységi kódok tehát nem jelentenek megfelelő támpontot a jogosulatlanság megállapításához, ahhoz egészen más típusú, a választási adatbázisok vizsgálatára alapozott hivatalos ellenőrzésre lenne szükség.

Hatalmas különbség tapasztalható az NCA-támogatás kérelmezésére jogosult szervezetek számossága és gazdasági ereje között (3. tábla). Az NCA pályázati rendszeréből kizárt szervezetek az összes nonprofit szervezetnek mindössze egytizedét teszik ki, mégis náluk realizálódik a szektor teljes bevételének több mint fele.

3. tábla

A nonprofit szervezetek száma és bevételei NCA-támogatásra való jogosultság szerint, 2003

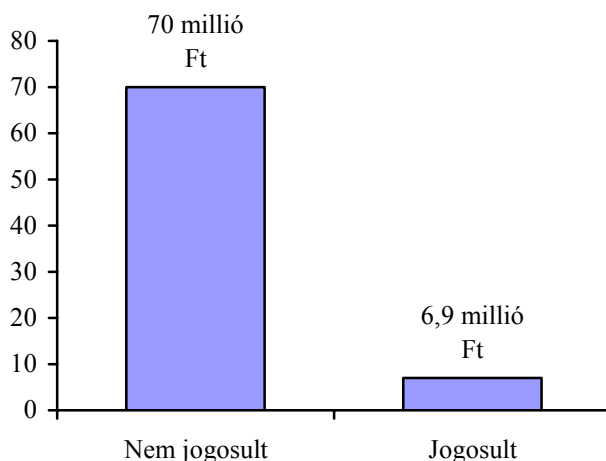
NCA-támogatás kérelmezésére való jogosultság	A szervezetek		A 2003-as évi teljes bevétel	
	száma, db	megoszlása, %	összege, md Ft	megoszlása, %
Nem jogosult	5 789	10,9	405,0	55,4
Jogosult	47 233	89,1	326,1	44,6
<i>Összesen</i>	<i>53 022</i>	<i>100,0</i>	<i>731,1</i>	<i>100,0</i>

Forrás: KSH

A Nemzeti Civil Alapprogram támogatásaiból tehát éppen a szektor legnagyobb, legerősebb szereplői nem részesülhetnek.¹⁴ Mint a 4. ábrán látható, e szervezetek átlagos mérete több mint tízszerese az NCA-pályázat benyújtására feljogosított civil szervezetekének. Ez az arány kétségtelenül összhangban áll a civil társadalom megerősítésének kormányzati szándékával, valamint a civil érdekképviselet hangadóinak azzal a törekvésével, hogy az „alulról jövő kezdeményezéseket” a nagy, szolgáltató vagy újraelosztó típusú, „államközeli” szervezetek rovására juttassák előnyökhöz.

4. ábra

A nonprofit szervezetek átlagos bevétele NCA-támogatásra való jogosultság szerint, 2003

Forrás: KSH

¹⁴ Más kérdés, hogy közben ezeknek a szervezeteknek már a szektorból való teljes eltávolítása is napirendre került. Egyelőre megjósolhatatlan, hogy a közhasznú társasági forma megszüntetése és a közalapítványok magánalapítvánnyá alakítása, valamint a nonprofit státusz elérhetővé tétele a gazdasági társaságok számára összességében milyen hatást fog gyakorolni a nonprofit szolgáltatásokra, illetve a civil szférára.

Felvethető ugyanakkor az a kérdés, hogy nem diszfunkcionális-e a jogosultságok illetően meghatározása az egész nonprofit szektor fejlődése, az állami feladatok átadása, a nonprofit szolgáltatások erősítése szempontjából. Ezzel kapcsolatban legalább két tényt mindenképpen figyelembe kell venni:

- A szolgáltatási céllal létrehozott közhasznú társaságok és közalapítványok többsége éppúgy nem rendelkezik a működés biztonságát garantáló tartalékokkal és infrastruktúrával, mint a kisebb civil szervezetek.
- A közalapítványok jelentékeny része a helyi közösség- és településfejlesztés eszközeként, jórészt magánkezdeményezésre (bár önkormányzati alapítóval) jött létre egy olyan időszakban, amikor ez a szervezeti forma a magánalapítványokhoz képest komoly előnyöket élvezett.

Hátrányos helyzetbe hozásuk nehezen indokolható, és bizonyos mértékig igazságtalan is.

Az NCA-támogatásra való jogosultság nemcsak a szervezetméretekkel, hanem a bevételi struktúrával is igen szoros összefüggésben van (*M7–M9. táblák*). A különbségeket – az összefüggések mélyebb megértése érdekében – célszerűnek látszik két különböző metszetben, a bevételi források és a döntési kompetenciák szempontjából is megvizsgálni.

A bevételi források szerinti bontás (*4. tábla és 5. ábra*) egyértelműen mutatja az NCA-támogatásra nem jogosult szervezetek erősebb állami kötődését és nagyobb szolgáltatási szerepét. A szektor egészére jellemzőnél jóval magasabb állami támogatási arányt nyilvánvalóan az magyarázza, hogy az állami források újraelosztására hivatott (oktatási modernizációs, vállalkozásfejlesztési, film- és könyvszakmai, média- stb.) közalapítványok mind ebbe a csoportba tartoznak. Az alap- és vállalkozási tevékenységgel összefüggő saját bevételek átlagosnál magasabb aránya minden bizonnyal a közhasznú társaságok számlájára írható. Ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy a szervezeteknek ez a csoportja a magánszektor szereplőitől (vállalatoktól, lakosságtól, más nonprofit szervezetektől és külföldi adományozóktól) alig-alig számíthat támogatásra.

4. tábla

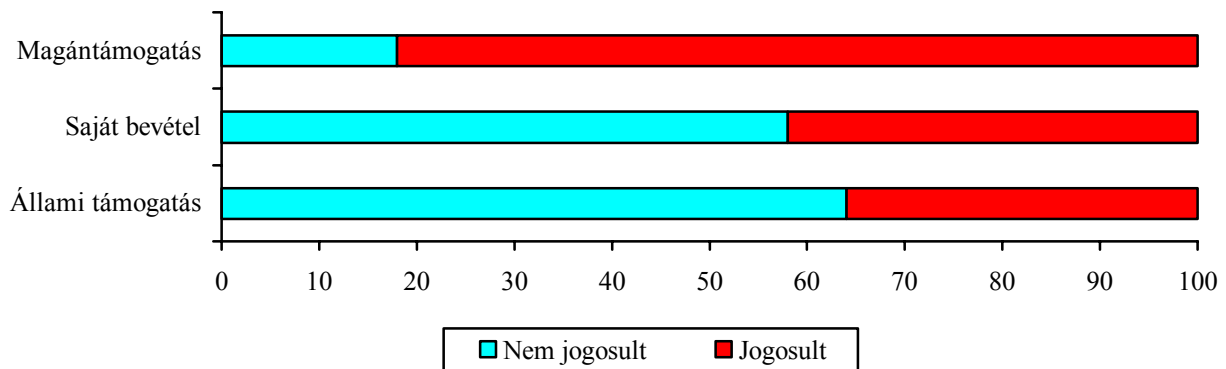
A nonprofit szervezetek bevételei források és NCA-támogatásra való jogosultság szerint, 2003

Bevételi forrás	NCA-támogatásra nem jogosult szervezetek bevételeinek		NCA-támogatásra jogosult szervezetek bevételeinek	
	összege, md Ft	megoszlása, %	összege, md Ft	megoszlása, %
Állami támogatások	198,8	49,1	110,2	33,8
Magántámogatások	16,7	4,1	78,5	24,1
Saját tevékenység bevételei	189,5	46,8	137,4	42,1
<i>Összesen</i>	<i>405,0</i>	<i>100,0</i>	<i>326,1</i>	<i>100,0</i>

Forrás: KSH

Mint az 5. ábrán látható, a nonprofit szektorba irányuló összes állami támogatásnak közel kétharmadát azok a – ne feledjük, a teljes szektor egytizedét kitevő – szervezetek kapják, amelyek az NCA-törvény szerint nem tartoznak a jogosulti körbe. A törvény tehát már önmagában is nagyon hatékonyan irányítja az alapprogramból nyújtható támogatásokat a nonprofit szektornak abba a részébe, amelynek egyébként kifejezetten alacsony a költségvetési támogatottsága.

5. ábra
A nonprofit szektor különböző forrásokból származó bevételeinek megoszlása az NCA-támogatásra jogosult és nem jogosult szervezetek között, 2003

Forrás: KSH

Az NCA-támogatásra jogosult, illetve nem jogosult szervezetek bevételi szerkezete között még nagyobb különbséget találunk akkor, ha a bevételek tényleges forrása helyett azt vesszük szemügyre, hogy az összegek milyen döntéshozói csoportok (Kuti, 2003) jóvoltából, milyen tényleges mechanizmusokon keresztül jutnak el a címzettekhez (5. tábla és 6. ábra).

Adatainkból igen markáns különbségek rajzolódnak ki. Világosan látszik, hogy egyáltalán nem mindegy, ki dönt a költségvetési forrásokból származó támogatások elosztásáról.

5. tábla
A nonprofit szervezetek bevételei döntéshozatali mechanizmusok és NCA-támogatásra való jogosultság szerint, 2003

Döntéshozatali mechanizmus	NCA-támogatásra nem jogosult szervezetek bevételeinek		NCA-támogatásra jogosult szervezetek bevételeinek	
	összege, md Ft	megoszlása, %	összege, md Ft	megoszlása, %
Központi állami döntés	173,1	42,7	78,4	24,1
Önkormányzati döntés	25,4	6,3	25,4	7,8
Lakossági döntés (adomány, 1%)	1,4	0,3	18,6	5,7
Civil (nonprofit vezetői) döntés	3,5	0,8	11,5	3,5
Egyéb magántámogatói döntés	12,1	3,1	54,8	16,8
Piaci mechanizmus	189,5	46,8	137,4	42,1
Összesen	405,0	100,0	326,1	100,0

Forrás: KSH

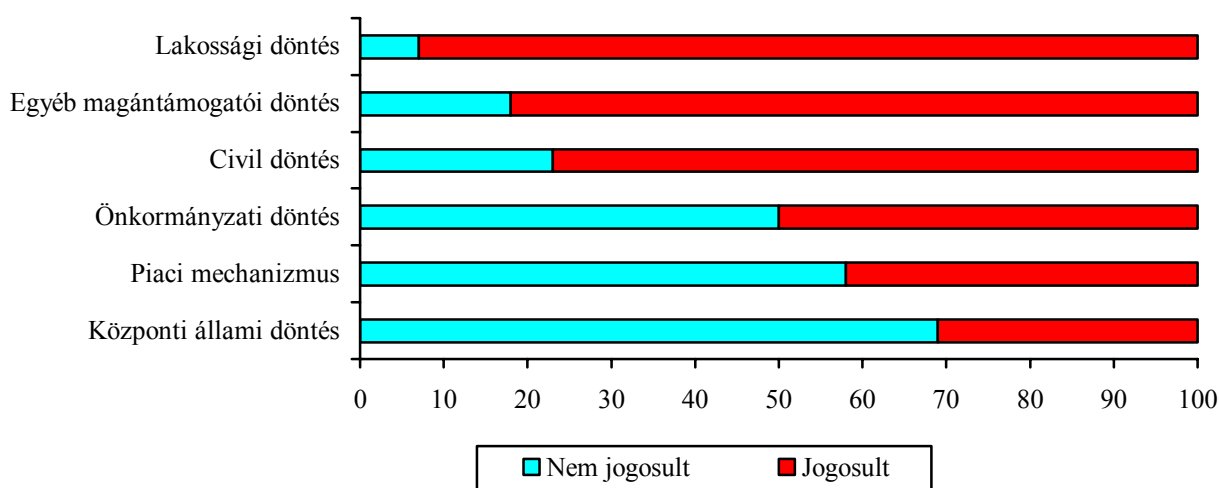
Az állami pénzek allokációjában a legfontosabb döntéshozói csoportot természetesen a központi kormányzati szereplők alkotják. Ők azok, akik messze a legnagyobb összegekről

döntenek, s egyúttal azok is, akiknek a döntései egyértelműen az NCA-támogatásra nem jogosult szervezeteknek kedveznek.

Egészen más prioritások tükröződnek a helyi szinten, az önkormányzat testületei és intézményei által létrehozott támogatási szerkezetben. Úgy tűnik, hogy az önkormányzatok e szempontból „félúton” vannak a központi állami és a magántámogatók között. Számukra nagyjából egyformán (bár más-más okból) fontosak a helyi civil szervezetek és az NCA rendszeréből kizárt, de a helyi fejlesztések és szolgáltatások szempontjából nehezen nélkülözhető közalapítványok és közhasznú társaságok.

6. ábra

A nonprofit szektor különböző döntéshozatali mechanizmusokon keresztül megszerzett bevételeinek megoszlása az NCA-támogatásra jogosult és nem jogosult szervezetek között, 2003

Forrás: KSH

Egyértelműen az NCA-támogatásra is jogosult szervezeteknek kedveznek a magántámogatói, ezen belül is elsősorban a lakossági döntések. A magánszemélyek a személyi jövedelemadó egy százalékának több mint kilenctizedét (tehát az általuk elosztható költségvetési pénz zömét) éppúgy ebbe a szervezeti körbe irányítják, mint saját adományaikat.

Különösen fontos az NCA szempontjából az a tény, hogy a nonprofit szervezetek által nyújtott, tehát civil döntésen alapuló támogatások négyötöde szintén azokat a szervezeteket segíti, amelyek az NCA-hoz is pályázhatnak. Minden okunk megvan ugyanis annak *feltételezésére, hogy a Nemzeti Civil Alapprogram testületeibe beválasztott nonprofit vezetők preferencia-sorrendje nem különbözik számottevően a támogatásokat osztó nonprofit szervezetek döntéshozóinak értékrendjétől*. Ez egyszerre jelenti azt, hogy a jogosult kör kibővítését az NCA testületei aligha fogják kezdeményezni, valamint azt, hogy az e körből kizárt szervezetek továbbra sem számíthatnak komoly mértékű magántámogatásokra.

A forrásszerkezetet az eddigiekben a nonprofit szervezetek NCA-támogatásra való jogosultságának függvényében vizsgáltuk. A kimutatott különbségek – bár a vártnál nagyobbak voltak – meglepőnek mégsem minősíthetők, hiszen a jogosultsági kritériumok nyilvánvalóan a szektor más-más méretű és erősen eltérő szerepkörű csoportjait különítették el egymástól. Magunkat is meglepett viszont a jogosulti körön belül tapasztalt heterogenitás, *a csak működési, illetve a projekt támogatásra szóló pályázatok beadására is feljogosított szervezetek különbözősége.*

6. tábla
Az NCA-támogatásra jogosult nonprofit szervezetek száma és bevételei a jogosultság típusa szerint, 2003

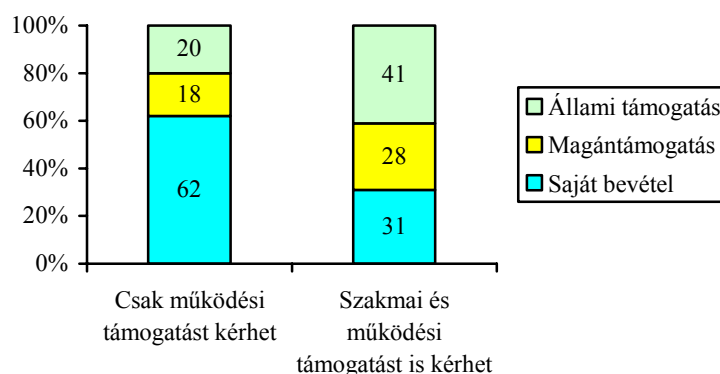
A támogatás kérelmezésére való jogosultság típusa	A szervezetek		A bevétel	
	száma, db	megoszlása, %	összege, md Ft	megoszlása, %
Csak működési támogatás	21 540	45,6	117,8	36,1
Szakmai és működési támogatás	25 693	54,4	208,3	63,9
<i>Összesen</i>	<i>47 233</i>	<i>100,0</i>	<i>326,1</i>	<i>100,0</i>

Forrás: KSH

Mint a 6. tábla mutatja, az NCA-pályázat benyújtására jogosult szervezeteknek valamivel több mint a fele kérhet a működési mellett programtámogatást is. Ezek nyilvánvalóan a nagyobb és erősebb szervezetek; erre utal, hogy bevételük megközelíti az NCA-jogosultak összbevételének kétharmadát. Erősebbek és – tegyük hozzá – feltehetőleg intézményesültebbek is, hiszen a szakmai kollégiumokhoz a közhasznú és a kiemelkedően közhasznú szervezetek pályázhatnak, márpedig a közhasznúsági besorolás megszerzéséhez és megtartásához számos adminisztratív követelménynek kell rendszeresen eleget tenni.

Már első rápillantásra (7. ábra) is látszik, hogy *a csak működési támogatásra jogosult szervezetek sokkal magukra utaltabbak, sokkal kevesebb támogatást élveznek, sokkal inkább rákényszerülnek arra, hogy működésük költségeit saját (alaptevékenységhez kötődő vagy vállalkozási, befektetési) bevételeikből fedezzék.*

7. ábra
A különböző típusú NCA-támogatásra jogosult nonprofit szervezetek bevételei források szerint, 2003

Forrás: KSH

A szakmai támogatásra is jogosult szervezetek valamennyi támogatói kör megnyerésében sokkal sikeresebbek (7. és M10–M12. táblák). Összes bevételüknek több mint kétharmadát fedezik állami forrásokból, illetve magánadományokból. Ugyanez az arány a csak működési támogatásra jogosult szervezetek körében nem sokkal magasabb egyharmadnál.

7. tábla

Az NCA-támogatásra jogosult nonprofit szervezetek bevételei döntéshozatali mechanizmusok és a jogosultság típusa szerint, 2003

Döntéshozatali mechanizmus	Csak működési támogatásra jogosult szervezetek bevételeinek		Szakmai és működési támogatásra jogosultak bevételeinek	
	összege, md Ft	megoszlása, %	összege, md Ft	megoszlása, %
Központi állami döntés	13,8	11,7	64,6	31,1
Önkormányzati döntés	9,2	7,8	16,2	7,8
Lakossági döntés (adomány, 1%)	2,8	2,4	15,8	7,6
Civil (nonprofit vezetői) döntés	3,6	3,1	7,9	3,8
Egyéb magántámogatói döntés	15,5	13,1	39,3	18,8
Piaci mechanizmus	72,9	61,9	64,5	30,9
<i>Összesen</i>	<i>117,8</i>	<i>100,0</i>	<i>208,3</i>	<i>100,0</i>

Forrás: KSH

Mindennek fényében nagyon nagy kérdés, hogy az NCA nyújtotta új lehetőséget ki tudják-e használni azok a kisebb, kevésbé intézményesült, központi költségvetési forrásokból korábban nem támogatott (jellemzően csak működési támogatás kérelmezésére jogosult) szervezetek, amelyek eddig legfeljebb az önkormányzati és magántámogatások megszerzésében, de többnyire abban sem értek el sikereket. Márpedig lényegében ezen múlik, hogy az NCA jóvoltából számottevően bővül-e a költségvetési forrásból támogatott szervezetek köre, vagy oda áramlik több állami forrás, ahol már korábban is szert tettek ilyen típusú bevételekre.

Ennek a kérdésnek a megválaszolásában némi támpontot jelenthet, ha nem csak maguknak a bevételeknek az összetételét vizsgáljuk meg, hanem azt is, hogy az egyes szervezeteknek mennyire kiegyensúlyozott a finanszírozási szerkezete. Sajnos a magyar nonprofit szektorban, s így az NCA-támogatásra jogosultak körében is igen sok az olyan szervezet, amelynél kimutatható egy domináns bevételi forrás, tehát az egyetlen döntéshozói csoporttól való függés. (Dominánsnak azt a bevételi összetevőt tekintjük, amelynek aránya meghaladja az adott nonprofit szervezet éves összjövedelmének kétharmadát.)

8. tábla

Az NCA-támogatásra jogosult nonprofit szervezetek száma és megoszlása domináns bevételek és a jogosultság típusa szerint, 2003

Domináns bevételi forrás	Csak működési támogatásra jogosult szervezetek		Szakmai és működési támogatásra is jogosult szervezetek	
	száma, db	megoszlása, %	száma, db	megoszlása, %
Nincs bevétel	2 302	10,7	1 350	5,2
Központi állami támogatás	768	3,6	1 555	6,1
Önkormányzati támogatás	2 802	13,0	1 980	7,7
Lakossági adomány és 1%	2 078	9,6	5 703	22,2
Egyéb magánadomány	1 282	6,0	2 569	10,0
Saját bevétel	7 438	34,5	4 221	16,4
Nincs domináns bevétel	4 870	22,6	8 315	32,4
<i>Összesen</i>	<i>21 540</i>	<i>100,0</i>	<i>25 693</i>	<i>100,0</i>

Forrás: KSH

A 8. tábla adatai szerint még a szakmai és működési támogatásra egyaránt jogosult szervezeteknek is kevesebb mint egyharmadáról mondható el, hogy nincs domináns bevétele, tehát a finanszírozási szerkezetét a viszonylagos kiegyensúlyozottság jellemzi. Ennél is alacsonyabb, mindössze 22 százalékos az ilyen „több lábon álló” nonprofit szervezetek aránya abban a csoportban, amelynek tagjai a Nemzeti Civil Alapprogramhoz csak működési támogatásért pályázhatnak.

A domináns bevételi források áttekintése alapján valószínűsíthető, hogy a csak működési támogatásra jogosultak csoportjában tömegesen vannak jelen az olyan civil szervezetek, amelyek eddigi működésük során aligha szerezhették meg a sikeres pályázatok elkészítéséhez szükséges ismereteket. Minden bizonnyal ilyenek a bevétel nélkül működő és a saját bevételeikre támaszkodó szervezetek, de feltehetőleg az önkormányzati támogatásoktól függő helyi civil szerveződések is. Esetükben nem lehet arra számítani, hogy rövid távon megjelenjenek az NCA pályázói között.

Ez a nonprofit szektor szempontjából egyértelműen gondot jelent, hiszen azt jelzi, hogy a civil szféra szereplőinek számottevő része még a küszöbére sem jutott el annak a folyamatnak, amelynek során stabilizálhatná a működését. Ugyanakkor a Nemzeti Civil Alapprogram szemszögéből – a források korlátozottságát figyelembe véve – inkább könnyebbségnek számít, hogy az elméletileg jogosult szervezetek jelentős része, legalábbis egyelőre, nem nyújt be pályázatot. Könnyen kiszámítható¹⁵ ugyanis, hogy ha az összes potenciális igénylő aktivizálna, és mindegyikük a számára elérhető maximális működési támogatásra pályázna, akkor az igények kielégítéséhez körülbelül évi 75 milliárd Ft-ra lenne szükség. Ez több, mint a szakmai és működési

¹⁵ A hozzávetőleges számítást a KSH nonprofit felvételéből rendelkezésre álló kiadási adatok és az NCA Tanács által kialakított támogatási sávok alapján lehet elvégezni. (A maximálisan igényelhető működési támogatás nagysága a pályázó szervezet előző évi úgynevezett „korrigált ráfordításától” függ. Ez a korrigált ráfordítás nem más, mint az összes ráfordításnak az adott évben kiosztott támogatásokkal csökkentett összege. A maximálisan lehetséges működési támogatás összege sávonként változó algoritmus szerint határozható meg.)

támogatásokra együttesen kiosztható jelenlegi összeg tízszerese. Egy ilyen nagyságrendű igény megjelenése minden valószínűség szerint szétzilálná a pénzosztás éppen csak kialakított rendszerét, mi több, a támogatások irracionális elaprózódásához vezetne.

A támogatási igények növekedésének első jelei egyébként már a 2005-ös év adataiban is kimutathatók. A Nemzeti Civil Alapprogram ismertsége működésének második évére jelentősen nőtt, s ennek megfelelően a pályázók száma is gyarapodott.

A Nemzeti Civil Alapprogram pályázói

Az általunk használt adatbázis lezárásáig a Nemzeti Civil Alapprogram három pályázati fordulót bonyolított le, az első kettőt a 2004-es¹⁶, a harmadikat pedig a 2005-ös támogatási keret terhére. A rendelkezésre álló összeg zömének szétosztására mindkét évben az első forduló során került sor.

Bár a két év adatai – szigorúan véve – nem összehasonlíthatók, hiszen a 2005-ös pályázók száma még nem végleges (a második forduló során új szervezetek is kérhetnek támogatást), a változás tendenciája már így is egyértelmű (9. tábla). A mintegy 12 ezer pályázó szervezetnek több mint egyharmada 2005-ben jelentkezett először, miközben a 2004-es kérelmezők több mint háromnegyede a második évben is megpróbált támogatáshoz jutni. Így a pályázók száma 2005-ben már az első forduló során 30 százalékkal magasabb volt, mint a teljes 2004-es évben.

9. tábla
Az első három forduló NCA-pályázóinak száma a pályázat benyújtásának időpontja és sikeresség szerint

Mikor és milyen eredménnyel pályázott?	Csak 2004-ben	Mindkét évben	Csak 2005-ben
	pályázott		
2004-ben kért, de nem kapott; 2005-ben nem kért	1 222	–	–
2004-ben kapott, 2005-ben nem kért	613	–	–
2004-ben és 2005-ben is kért, de egyik évben sem kapott	–	402	–
2004-ben kért, de nem kapott, 2005-ben kapott	–	1 027	–
2004-ben kapott, 2005-ben kért, de nem kapott	–	674	–
Mindkét évben kapott	–	3 812	–
2004-ben nem kért, 2005-ben kért, de nem kapott	–	–	1 460
2004-ben nem kért, 2005-ben kapott	–	–	2 740
<i>Összesen</i>	<i>1 835</i>	<i>5 915</i>	<i>4 200</i>

Forrás: NCA

A pályázók számának növekedése a nonprofit szektor – szinte kivétel nélkül – minden részterületén érvényesült, de korántsem mindenütt azonos mértékben (10–12. táblák). Ennek megfelelően az érintettek körének bővülése kisebb-nagyobb szerkezeti módosulásokkal (M13–M15. táblák) is együtt járt.

A pályázók száma Közép- és Kelet-Magyarországon gyorsabban emelkedett, mint az ország nyugati felében. Figyelemre méltó, hogy ez a közép-magyarországi régióban nem a főváros, hanem Pest megye civil szervezeteinek aktivizálódásával függött össze.

¹⁶ Az NCA 2004-es költségvetésének tényleges nagysága az első forduló pályázati kiírások időpontjában még nem volt ismert. Összegét (6 milliárd 978 millió Ft) az APEH csak az adófizetők 1%-os felajánlásainak ismeretében tudta megállapítani, és 2004. szeptemberében hozta nyilvánosságra. Ezért az első fordulóban még csak az előző évi adatok alapján kalkulált 6,1 milliárd Ft 90 százalékára lehetett pályázatot kiírni. (A maradék 10 százalékot a törvény értelmében az NCA működtetésére kellett elkülöníteni.) A második forduló során elosztott összeg zömét az előzetes és a végleges keretszámok különbsége, kisebbik részét a néhány kollégiumnál keletkezett pénzmaradvány tette ki.

10. tábla
A pályázók számának alakulása területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	A pályázó szervezetek száma		A változás %-a 2005/2004
	2004	2005	
Megye, régió			
Budapest	1772	2288	129,1
Pest	469	734	156,5
Közép-Magyarország	2241	3022	134,9
Fejér	246	300	122,0
Komárom-Esztergom	247	284	115,0
Veszprém	290	357	123,1
Közép-Dunántúl	783	941	120,2
Győr-Moson-Sopron	272	347	127,6
Vas	227	278	122,5
Zala	286	379	132,5
Nyugat-Dunántúl	785	1004	127,9
Baranya	348	421	121,0
Somogy	252	341	135,3
Tolna	285	311	109,1
Dél-Dunántúl	885	1073	121,2
Borsod-Abaúj-Zemplén	500	620	124,0
Heves	271	326	120,3
Nógrád	206	287	139,3
Észak-Magyarország	977	1233	126,2
Hajdú-Bihar	366	518	141,5
Jász-Nagykun-Szolnok	298	391	131,2
Szabolcs-Szatmár-Bereg	227	346	152,4
Észak-Alföld	891	1255	140,9
Bács-Kiskun	324	459	141,7
Békés	393	521	132,6
Csongrád	471	607	128,9
Dél-Alföld	1188	1587	133,6
Országrészek			
Közép-Magyarország	2241	3022	134,9
Nyugat-Magyarország	2453	3018	123,0
Kelet-Magyarország	3056	4075	133,3
Településtípus			
Főváros	1772	2288	129,1
Megyeszékhely	2231	2845	127,5
Többi város	2204	2834	128,6
Község	1543	2148	139,2
<i>Együtt</i>	<i>7750</i>	<i>10115</i>	<i>130,5</i>

Forrás: NCA

A keleti országrészen belül különösen az Észak-Alföldön (Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében) nőtt feltűnő gyorsasággal az aktivitás, de a pályázók száma Bács-Kiskun

és Nógrád megyében is az átlagosnál nagyobb mértékben gyarapodott. Ezen a ponton érdemes felidézni, hogy az előbbi négy megyében – csakúgy, mint a szintén dinamikus növekedést felmutató községekben – a pályázók jogosultakhoz viszonyított aránya a 2004-es első fordulóban kifejezetten alacsony volt (Kuti, 2004, 24. old.). Itt tehát egyértelműen a felzárkózási erőfeszítések eredményével van dolgunk. Nógrád megyében viszont a pályázók már 2004-ben is magas aránya ellenére következett be a gyors növekedés.

*11. tábla
A pályázók számának alakulása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005*

Megnevezés	A pályázó szervezetek száma		A változás %-a 2005/2004
	2004	2005	
Szervezeti forma			
Alapítvány	2514	3409	135,6
Egyesület	4914	6353	129,2
Érdekképviselő	272	309	113,6
Egyéb	50	44	88,0
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	3920	4092	104,4
Közhasznú	3070	5003	163,0
Kiemelkedően közhasznú	760	1020	134,2
Hatókör			
Helyi	2733	3646	133,4
Kistérségi	1010	1265	125,2
Megyei	1106	1533	138,6
Régiós	1031	1421	137,8
Országos	1482	1821	122,8
Nemzetközi	388	429	110,6
Tevékenységi terület			
Kultúra	1227	1501	122,3
Vallás	146	223	152,7
Sport	860	1283	149,2
Szabadidő, hobbi	1049	1507	143,7
Oktatás	736	1111	151,0
Kutatás	142	203	143,0
Egészségügy	393	484	123,2
Szociális ellátás	997	1172	117,6
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	122	167	136,9
Környezetvédelem	330	388	117,6
Településfejlesztés	437	524	119,9
Gazdaságfejlesztés	167	200	119,8
Jogvédelem	166	189	113,9
Közbiztonság védelme	198	275	138,9
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	315	346	109,8
Nemzetközi kapcsolatok	147	178	121,1
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	266	304	114,3
Politikai tevékenység	52	60	115,4
<i>Együtt</i>	<i>7750</i>	<i>10115</i>	<i>130,5</i>

Forrás: NCA

Valószínűnek látszik, hogy az NCA első évi működésének meglehetősen nagy sajtóvisszhangja nyomán a kisebb intenzitással működő (jórészt egycélú, döntően egyetlen forrásból finanszírozott) nonprofit szervezetek is tudomást szereztek az új támogatási lehetőségről. Az informáltság javulása (ha nem is automatikusan) azzal a következménnyel járt, hogy a pályázati pénzszerzésben kevésbé gyakorlott, a kapcsolódó adminisztrációtól kifejezetten irtózó civil vezetők egy része is rászánta magát a támogatási kérelem elkészítésére. Ebben alighanem az is játszott némi szerepet, hogy éppen az utóbbi években szaporodtak meg azok a (piaci és nonprofit) szolgáltatások, amelyek a pályázatkészítéshez nyújtanak külső segítséget, esetleg a teljes ügyintézését is átvállalják.

Bármilyen volt is azonban a háttér, az eredmény mindenképpen az, hogy *az NCA-támogatást igénylők száma 2005-ben a civil szféra olyan szegmenseiben is ugrásszerűen nőtt (11. tábla), ahol egyébként alacsony a pályázati bevételek aránya, és ahol a pályázók jogosultakhoz viszonyított aránya a 2004-es első forduló során az átlagosnál jóval kisebbnek bizonyult.* Ilyen terület volt az oktatás, a kutatás, a vallási tevékenység, a sport, a szabadidő, a közbiztonság védelme és a tűzoltás. Közülük az első három csoportban az alapítvány, az utóbbi négyben az egyesület a domináns szervezeti forma (Nonprofit szervezetek..., 2003). Ennek ellenére csak az alapítványi körben tapasztaltunk az átlagosnál magasabb növekedési ütemet. Az egyesületi szféra pályázóinak száma nagyjából az átlagos mértékben, az NCA-támogatásra csak kis részben jogosult érdekképviseltek körébe tartozóké az átlagosnál kevésbé nőtt. Csökkenő számban nyújtottak be támogatási kérelmet olyan szervezetek (közalapítványok, közhasznú társaságok, kisebbségi önkormányzatok, önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak stb.), amelyek a törvény értelmében nem pályázhattak volna.

Érdekes, hogy a községekben bejegyzett civil szervezetek pályázati aktivitásának – fentiekben említett – intenzívebbé válása ellenére a megyei és a régiós hatókörű¹⁷ szervezetek körében mértük a legnagyobb növekedési rátákat. Ez azt mutatja, hogy a községekből főként azok a civil szervezetek váltak pályázóvá, amelyek tevékenységüket nem korlátozzák a szűk helyi közösségre, hanem annál nagyobb hatósugarúnak tekintik, vagy legalábbis rendelkeznek dokumentálható külső kapcsolatokkal.

Több mint másfélszeresére (63%-kal) nőtt a közhasznúsági bejegyzéssel rendelkező pályázók száma. (Az összes vizsgált metszet közül itt tapasztaltuk a legnagyobb dinamikát.) Úgy tűnik, hogy azok a szervezetek, amelyek a státusuknál fogva a programtámogatásokra is jogosultak voltak, egyre inkább „kihagyhatatlannak” érezték az NCA-támogatásokban rejlő lehetőséget. Az sem zárható ki, hogy egy részük kifejezetten erre a lehetőségre reagálva szerezte meg a közhasznú státust. Ez a jelenség azonban tömeges semmiképpen nem lehetett, adataink (12. tábla) ugyanis azt

¹⁷ A hatókör regisztrálása „bevallásos alapon” történt. Nem zárható ki, hogy egyik-másik szervezet (a támogatás megítélésének esélyét növelendő) a ténylegesnél nagyobbban tüntette fel tevékenységének hatósugarát.

mutatják, hogy 2004-ről 2005-re elsősorban azoknak a szervezeteknek a száma növekedett, amelyek kizárólag működési támogatást kértek. A csak programtámogatásra pályázóké egyáltalán nem, a mindkét formában próbálkozóké mérsékelten emelkedett.

12. tábla
A pályázók számának alakulása pályázati magatartás szerint, 2004–2005

Megnevezés	A pályázó szervezetek száma		A változás %-a 2005/2004
	2004	2005	
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	5581	7763	139,1
Csak programtámogatásért	154	154	100,0
Mindkét formában	2015	2198	109,1
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	2122	3028	142,6
500 ezer és 1 millió Ft között	1719	2327	135,4
1 és 3 millió Ft között	1828	2272	124,3
3 millió Ft fölött	2081	2488	119,6
Milyen eredménnyel pályázott?			
Sikertelenül pályázott	2651	2536	95,7
Sikeresen pályázott	5099	7579	148,6
<i>Együtt</i>	<i>7750</i>	<i>10115</i>	<i>130,5</i>

Forrás: NCA

Ennek fényében nem különösebben meglepő, hogy a legnagyobb növekedési ütemet abban a pályázói csoportban tapasztaltuk, ahol az igényelt támogatás éves összértéke¹⁸ a legalacsonyabb volt. A pályázói kör bővülése szemlátomást a nonprofit szektor viszonylag kisebb¹⁹ szervezeteinek aktivizálódása nyomán következett be.

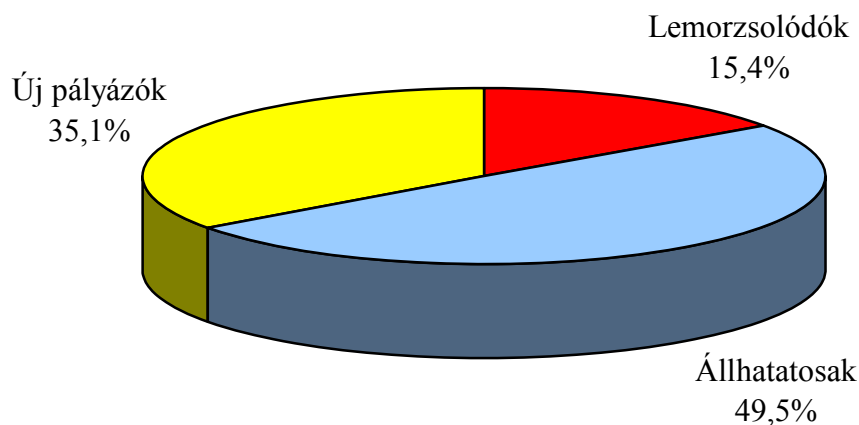
A sikeresen pályázók száma közel másfélszeresére nőtt, miközben az elutasítottaké mintegy 4 százalékkal csökkent. Ennek a két legfontosabb oka egész biztosan a hiánypótlási lehetőség – már említett – megteremtése, illetve a kollégiumok elosztáspolitikája volt, de valószínűleg az is szerepet játszott benne, hogy 2005-ben a szervezetek egy része már nem először pályázott. Az „állhatatos” pályázókat az előző évi tapasztalatok minden bizonnyal segítették abban, hogy a céljaikat „mutatósabban” prezentálják, kérelmüket jobban alátámaszzák, és a dokumentáció összeállítását kevesebb hibával végezzék, így nagyobb legyen az esélyük a sikerre.

¹⁸ Az egy-egy szervezetre jellemző éves összeg a csak 2004-ben vagy csak 2005-ben pályázók esetében természetesen megegyezik az adott évben valóban kért támogatással. A mindkét évben pályázóknál az átlagos értéket egyszerűen a teljes igényelt összeget 2-vel elosztva számítottuk ki.

¹⁹ A kért összeg nagysága azért használható a szervezetenagyság közelítő indikátoraként, mert a Tanács – mint a korábbiakban már szó volt róla – az igényelhető működési támogatás mértékét a korrigált ráfordítás mutatójához kötötte.

Állhatatosnak a továbbiakban azokat a pályázókat nevezzük, akik – erőfeszítéseik sikerétől vagy sikertelenségétől függetlenül – 2004-ben és 2005-ben egyaránt benyújtottak legalább egy-egy támogatási kérelmet. Ők tették ki a mintegy 12 ezer pályázó csaknem felét (8. ábra). „Lemorzsolódónak” hívjuk azokat a szervezeteket, amelyek 2004-ben még pályáztak, de 2005-re valami okból (akár a sikertelenség, akár az adminisztratív terhek és az elszámolási nehézségek miatt) kedvüket vesztették. Mint az ábrán látható, arányuk viszonylag csekély, alig haladja meg az egyhatodot. Több mint egyharmadot tesznek viszont ki azok a szervezetek, amelyek 2005-ben nyújtottak be először pályázatot.

8. ábra
A 2004–2005-ben pályázó összes szervezet megoszlása „állhatatosság” szerint

Forrás: NCA

A három csoport összes pályázón belüli aránya a nonprofit szektor különböző részterületein nagyon eltérő volt (13–15. és M16–M21. táblák). Ez egyúttal azt is jelentette, hogy a hasonló növekedési mutatók sokszor egészen más típusú folyamatok összhatásaként alakultak ki.

Adott növekedési rátához elméletileg a belső arányok igen sokféle kombinációja tartozhat. Ezek két szélsőség között mozoghatnak. Az egyik az az eset, amikor lemorzsolódás egyáltalán nincs, s így a növekedés mértékét az újonnan jelentkező pályázók száma határozza meg.²⁰ A másik szélsőség az lenne, ha a második évben egyetlen korábbi pályázó sem nyújtana be támogatási kérelmet. Ebben az esetben az újonnan jelentkezőknek elsősorban a lemorzsolódók okozta csökkenést kellene ellensúlyozniuk, s csak az e fölötti részük jelenne meg növekményként.

Bár ez utóbbira az adatainkban nem találhatunk példát, azt azért megállapíthatjuk, hogy a pályázók bizonyos alcsoportjai (főleg az NCA-támogatásra való jogosultság peremén elhelyezkedők) nem jártak nagyon messze egy ilyen összetétel kialakulásától.

²⁰ A későbbiekben látni fogjuk, hogy ez nem csak elméleti lehetőség. A Nemzeti Civil Alapprogram első két éve során a gyakorlatban is kialakult ilyen helyzet.

13. tábla
A pályázók „állhatosság” szerinti megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek az összes 2004–2005-ös pályázó %-ában		
Megye, régió			
Budapest	13,2	54,0	32,8
Pest	14,0	41,0	45,0
Közép-Magyarország	13,4	50,8	35,8
Fejér	17,1	50,9	32,0
Komárom-Esztergom	19,5	50,5	30,0
Veszprém	19,0	46,8	34,2
Közép-Dunántúl	18,6	49,1	32,3
Győr-Moson-Sopron	16,6	48,8	34,6
Vas	16,3	52,1	31,6
Zala	14,8	49,5	35,7
Nyugat-Dunántúl	15,8	50,0	34,2
Baranya	20,0	46,2	33,8
Somogy	15,6	46,8	37,6
Tolna	21,1	51,2	27,7
Dél-Dunántúl	19,0	47,8	33,2
Borsod-Abaúj-Zemplén	17,2	49,6	33,2
Heves	15,1	55,5	29,4
Nógrád	13,3	48,9	37,8
Észak-Magyarország	15,8	50,9	33,3
Hajdú-Bihar	14,7	45,6	39,7
Jász-Nagykun-Szolnok	14,1	51,4	34,5
Szabolcs-Szatmár-Bereg	14,6	41,4	44,0
Észak-Alföld	14,5	46,2	39,3
Bács-Kiskun	15,8	43,6	40,6
Békés	14,3	50,3	35,4
Csongrád	13,9	52,9	33,2
Dél-Alföld	14,6	49,3	36,1
Országrés			
Közép-Magyarország	13,4	50,8	35,8
Nyugat-Magyarország	17,8	49,0	33,2
Kelet-Magyarország	14,9	48,9	36,2
Településtípus			
Főváros	13,2	54,0	32,8
Megyeszékhely	13,4	54,5	32,1
Többi város	17,4	46,8	35,8
Község	17,3	42,1	40,6
<i>Együtt</i>	<i>15,4</i>	<i>49,5</i>	<i>35,1</i>

Forrás: NCA

A látványos növekedést felmutató megyék többségében (Bács-Kiskun, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Pest megyében) az új pályázók tömeges megjelenése volt a bővülés

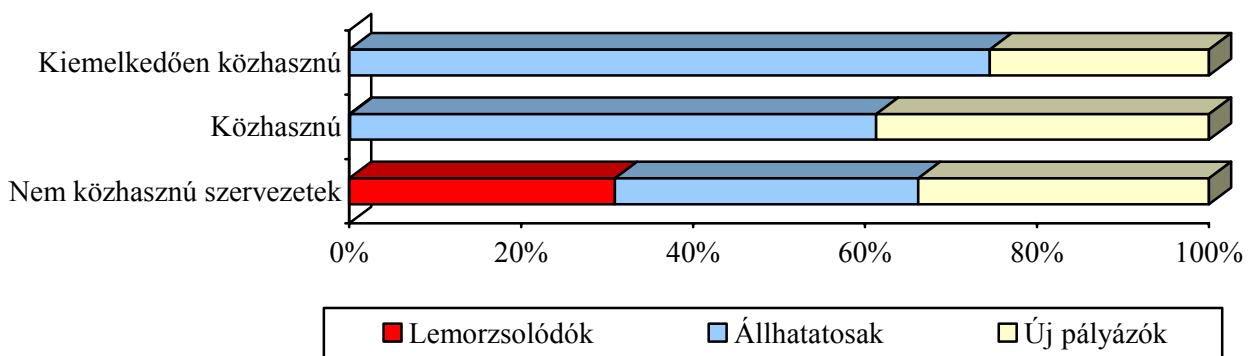
meghatározó tényezője. Nógrád e tekintetben kivételt jelentett. Ott a lemorzsolódók mérsékelten átlag alatti és az új kérelmezők szintén mérsékelten átlag fölötti aránya együttesen eredményezte a másutt tapasztaltnál számottevően nagyobb növekedést. Nyugat-Magyarországon (Zala és Somogy megye kivételével) 2005-ben feltűnően sok szervezet mondott le arról, hogy újra pályázzon. Ugyanakkor a rendszerbe újonnan belépők viszonylag kevesen voltak. Ez magyarázza, hogy a pályázók száma itt kevésbé nőtt, mint Kelet-Magyarországon.

A pályázati magatartás átlagosnál nagyobb stabilitása jellemezte a fővárost és a megyeszékhelyeket. A mindkét évben pályázók aránya sokkal magasabb, a lemorzsolódóké és az újaké alacsonyabb volt, mint a kisebb városokban és a községekben. Ez utóbbiakban az első év után az átlagosnál több civil szervezet „szállt ki a versenyből”, de ez csak a városokban vezetett relatív lemaradáshoz. A községekben olyan nagy számban jelentkeztek az új pályázók, hogy ez nemcsak ellensúlyozta a lemorzsolódást, hanem az átlagosnál sokkal magasabb növekedési rátát is eredményezett.

Mint a fentiekben már utaltunk rá, nagyon érdekes cserélődési folyamat zajlott azoknak a szervezeteknek a körében, amelyek vagy egyáltalán nem jogosultak NCA-támogatásra, vagy jogosultságuk legalábbis megkérdőjelezhető (14. tábla). Az állhatatosan pályázók ebben a csoportban csak mutatóba fordultak elő. Az első kísérlet során kudarcot vallók többsége nem próbálkozott másodszor. Valószínűleg azért nem, mert maga is érezte, hogy szervezeti formája (például közalapítvány, közhasznú társaság) vagy tevékenysége (például biztosító egyesület) okán „nem fér bele” a törvényben meghatározott kedvezményezett körbe. Ugyanakkor – ha a kihullóknál valamivel alacsonyabb számban is – jelentkeztek új próbálkozók, így a csoport összlétszáma csak mérsékelten csökkent.

9. ábra

A 2004–2005-ben pályázó szervezetek megoszlása „állhatatosság” és közhasznúsági fok szerint

Forrás: NCA

Ennek pontosan az ellenkezőjét mondhatjuk el a közhasznú és a kiemelkedően közhasznú szervezetekről (9. ábra). Az utóbbiak között egyetlenegy lemorzsolódó sem akadt. Ugyanakkor a

mindkét évben pályázók magas (75 százalékos) aránya azt is mutatja, hogy az e körbe tartozó szervezetek igen nagy része már az első évben reagált az NCA kínálta új lehetőségeire. A csak „egyszerűen” közhasznú szervezeteknél ez a reakcióidő hosszabb volt, s – bár ez az ábrán nem látszik – közöttük azért akadt 4 lemorzsolódó pályázó is (M18. tábla). A közhasznú besorolással nem rendelkező szervezetek körében ugyanakkor nagy mértékű cserélődés zajlott, az állhatatos pályázók aránya mélyen átlag alatti, mindössze egyharmados volt.

14. tábla
A pályázók „állhatatosság” szerinti megoszlása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újjonnan pályázó
	szervezetek az összes 2004–2005-ös pályázó %-ában		
Szervezeti forma			
Alapítvány	14,9	47,8	37,3
Egyesület	15,0	50,7	34,3
Érdekképviselő	19,7	50,9	29,4
Egyéb	45,7	16,0	38,3
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	30,9	35,3	33,8
Közhasznú	0,1	61,2	38,7
Kiemelkedően közhasznú	–	74,5	25,5
Hatókör			
Helyi	22,7	35,3	42,0
Kistérségi	13,9	54,9	31,2
Megyei	9,9	55,1	35,0
Régiós	6,0	62,2	31,8
Országos	11,9	59,8	28,3
Nemzetközi	11,5	68,5	20,0
Tevékenységi terület			
Kultúra	15,6	53,4	31,0
Vallás	15,5	39,8	44,7
Sport	15,2	41,6	43,2
Szabadidő, hobbi	14,3	45,3	40,4
Oktatás	14,7	41,8	43,5
Kutatás	12,1	49,4	38,5
Egészségügy	14,3	55,3	30,4
Szociális ellátás	14,0	59,2	26,8
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	18,5	41,0	40,5
Környezetvédelem	12,8	61,4	25,8
Településfejlesztés	18,7	49,1	32,2
Gazdaságfejlesztés	14,9	56,2	28,9
Jogvédelem	18,9	52,3	28,8
Közbiztonság védelme	20,7	36,4	42,9
Többcélú adományosztás, nonprofit szövetségek	12,8	66,5	20,7
Nemzetközi kapcsolatok	15,2	54,8	30,0
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	20,0	50,0	30,0
Politikai tevékenység	21,1	47,3	31,6
<i>Együtt</i>	<i>15,4</i>	<i>49,5</i>	<i>35,1</i>

Forrás: NCA

Hasonlóan kicsinek bizonyult a mindkét évben pályázók aránya a helyi szervezetek körében is, de az ő esetükben az újonnan pályázók száma a dupláját közelítette a lemorzsolódóknak. Így az egyenleg jócskán pozitív, a növekedés dinamikája bőven átlag feletti volt.

A különösen magas növekedési rátát produkáló tevékenységi csoportok többségét (oktatás, vallás, sport, szabadidő) az átlagos mértékű lemorzsolódás és a sok új pályázó megjelenése jellemezte. Más típusú folyamat eredményezett hasonlóan magas növekedési mutatókat a tűzoltó és a polgárőr egyesületek körében. Itt 2005-re az előző évi pályázók nagyobb része kedvetlenedett el, ugyanakkor az új jelentkezők is számosabbak voltak.

Figyelemre méltó stabilitás mutatkozott a nonprofit szövetségek, a környezetvédelmi és a szociális szervezetek pályázati magatartásában. Az állhatatos pályázók messze átlag fölötti aránya azt jelzi, hogy ezeken a területeken mind az informáltság, mind a pályázatok összeállítására való felkészültség jobb volt a szokványosnál.

Fokozottan igaz ugyanez a működési és szakmai pályázatot benyújtó szervezetekre (15. tábla). Ezeknek több mint négyötöde mindkét évben pályázott. Lemorzsolódásra ebben a csoportban alig-alig került sor. Ezzel szemben a csak programtámogatásért folyamodó szervezetek a második évben gyakorlatilag kicserélődtek.

*15. tábla
A pályázók „állhatatosság” szerinti megoszlása pályázati jellemzők szerint, 2004–2005*

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek az összes 2004–2005-ös pályázó %-ában		
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	17,0	42,7	40,3
Csak programtámogatásért	44,8	10,4	44,8
Mindkét formában	5,3	81,5	13,2
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	22,2	32,3	45,5
500 ezer és 1 millió Ft között	14,9	48,0	37,1
1 és 3 millió Ft között	13,0	57,0	30,0
3 millió Ft fölött	8,3	68,4	23,3
Milyen eredménnyel pályázott?			
Sikertelenül pályázott	39,6	13,1	47,3
Sikeresen pályázott	6,9	62,2	30,9
<i>Együtt</i>	<i>15,4</i>	<i>49,5</i>	<i>35,1</i>

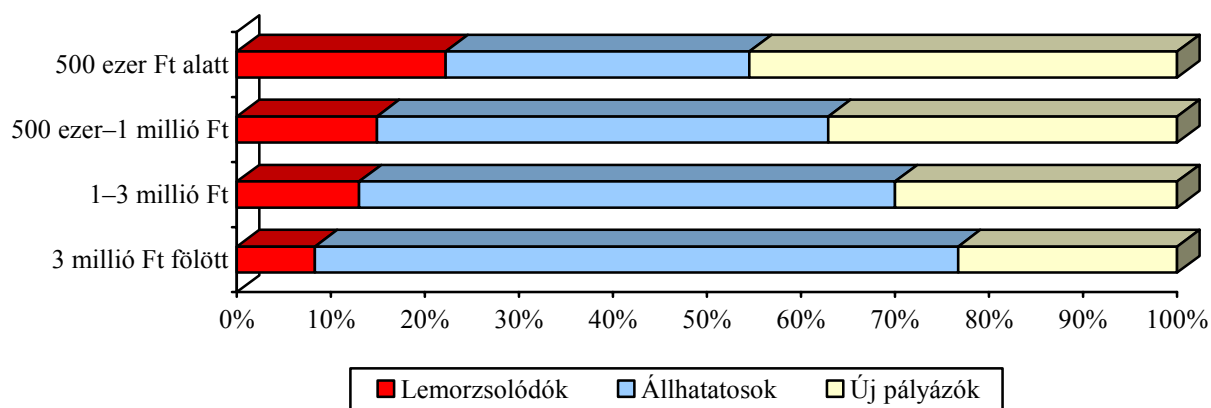
Forrás: NCA

Hasonló „kicserélődési” folyamat zajlott a sikertelenül pályázók esetében is, de azzal a nem elhanyagolható különbséggel, hogy az új pályázók száma itt alacsonyabb volt a lemorzsolódóknál. Nemcsak a dinamika volt tehát kisebb, hanem a csoport mérete abszolút számban is csökkent. A

sikeres pályázói csoportot az állhatatosak magas és a lemorzsolódók igen alacsony aránya jellemezte.

Egyértelmű és erős összefüggés mutatkozott a pályázati magatartás és a kért összeg – nagy valószínűséggel a szervezetmérethez igazodó – nagysága között (10. ábra).

10. ábra
A 2004–2005-ben pályázó szervezetek megoszlása „állhatatosság” és a kért összeg nagysága szerint

Forrás: NCA

Minél nagyobb volt az éves átlagban kért összeg, annál kisebb a lemorzsolódás és az új pályázók belépése. A viszonylag magas összegekkel gazdálkodó szervezetek (ha megfeleltek a törvény szabta követelményeknek) jórészt már az első körben megpróbálkoztak az NCA-támogatások megszerzésével, és 2005-ben már rutinos pályázóként nyújtották be az újabb támogatási kérelmeket. Nagyobb mértékű cserélődésre csak a jóval kisebb, kevesebb pályázati rutinnal rendelkező, és így lassabban reagáló, ugyanakkor kevésbé sikeres, és ezért könnyebben elkedvetlenedő szervezeteknél került sor.

A pályázók által igényelt támogatási összeg

A pályázók számának eddigiekben elemzett alakulása főleg a Nemzeti Civil Alapprogram hatósugara szempontjából volt fontos. Az NCA-támogatások széles körű hozzáférhetősége, a korábban a központi költségvetésből nem segített civil szervezetek esélyeinek növelése már az új finanszírozási megoldás létrehozáskor kiemelt célként jelent meg, s azóta is a hatásokat értékelő viták középpontjában állt. Mint az előző fejezetben láttuk, ebből a szempontból az NCA maradéktalanul sikeresnek mondható, Már működésének első két évében a civil szervezetek mintegy negyedét megmozgatta. Támogatásaiból – valamilyen mértékben – a potenciális kedvezményezettek közel egyötöde részesült.

Legalább ugyanilyen fontos azonban az is, hogy a pályázó szervezetek milyen támogatási igényekkel jelentkeztek, hiszen – a törvényben és a támogatási elvekben megfogalmazott prioritások mellett – ennek is nagy hatása volt a ténylegesen kialakuló elosztási arányokra.

Az első három forduló során beérkezett pályázatokban a civil szervezetek összesen közel 47 milliárd Ft támogatást igényeltek, a teljes felhasználható keret mintegy három és félszeresét. 2005-ben már az első forduló során kért összeg (24,6 milliárd Ft) 10 százalékkal magasabb volt a teljes 2004 évinél (22,3 milliárd Ft). A belső arányok (M22–M27. táblák) szintén módosultak, de ezeknek a változásoknak az elemzését az adatokban tapasztalható halmozódások nagyon megnehezítik.

A halmozódások oka az, hogy a sikertelen pályázatokat a következő fordulóban, akár módosított, akár lényegében változatlan formában, akár megváltoztatott, akár azonos összeget kérve minden további nélkül ismét be lehet adni. Ezt a szervezetek – a maguk szempontjából teljesen ésszerűen – gyakorta meg is teszik, különösen akkor, ha az elutasítás indoka könnyen javítható formai hiba, vagy forráshiány. Következésképpen, a 2004-es második forduló során és a 2005-ben benyújtott pályázatokról nem tudhatjuk, vajon új igény fogalmazódik-e meg bennük, vagy egy korábban egyszer (esetleg kétszer) már elutasított kérelem megismétlését jelentik. Ennek a halmozódásnak a teljes kiszűréséhez csak az egyedi pályázati anyagok részletes elemzése adna megfelelő támpontot, amire jelenlegi vizsgálatunk keretei között nincs mód.

Megtehetjük azonban, hogy visszatérünk a pályázók állhatatossága mentén képzett csoportjainkhoz (16–18. és M28–M33. táblák), s így – ha ki nem is szűrjük – legalább lokalizáljuk a halmozódásokat. Halmozódásra ugyanis csak az állhatatos pályázók körén belül van esély. Az új pályázók garantáltan pótlólagos támogatási igényeket juttatnak kifejezésre, ennél fogva – bizonyos korlátok között – alkalmasak arra, hogy magatartásuk és jellegzetességeik alapján a változási tendenciákra következtessünk. Az általuk kért közel 7 milliárd Ft-nyi összeg és a másik két pályázói csoport által igényelt támogatás belső összetételének különbségei legalábbis utalnak a Nemzeti Civil Alapprogrammal kapcsolatos várakozások időbeli változásaira.

16. tábla

A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kért támogatás megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kért támogatás megoszlása, %		
Megye, régió			
Budapest	35,4	43,4	36,4
Pest	9,2	5,7	9,9
Közép-Magyarország	44,6	49,1	46,3
Fejér	3,0	2,4	2,0
Komárom-Esztergom	2,6	1,9	1,9
Veszprém	3,0	2,2	2,7
Közép-Dunántúl	8,6	6,5	6,6
Győr-Moson-Sopron	2,5	2,7	3,2
Vas	1,6	2,0	1,5
Zala	2,9	2,7	2,7
Nyugat-Dunántúl	7,0	7,4	7,4
Baranya	4,1	4,1	3,1
Somogy	2,8	2,2	3,2
Tolna	3,6	1,7	1,5
Dél-Dunántúl	10,5	8,0	7,8
Borsod-Abaúj-Zemplén	6,7	5,2	4,4
Heves	2,1	2,1	2,0
Nógrád	1,3	1,5	2,4
Észak-Magyarország	10,1	8,8	8,8
Hajdú-Bihar	3,6	3,6	4,6
Jász-Nagykun-Szolnok	2,4	2,8	2,5
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2,7	2,8	3,7
Észak-Alföld	8,7	9,2	10,8
Bács-Kiskun	2,8	2,6	4,4
Békés	2,5	3,4	3,0
Csongrád	5,2	5,0	4,9
Dél-Alföld	10,5	11,0	12,3
Országgrész			
Közép-Magyarország	44,6	49,1	46,3
Nyugat-Magyarország	26,1	21,9	21,9
Kelet-Magyarország	29,3	29,0	31,8
Településtípus			
Főváros	35,4	43,4	36,4
Megyeszékhely	22,5	28,7	24,9
Többi város	25,0	17,4	23,0
Község	17,1	10,5	15,7
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Forrás: NCA

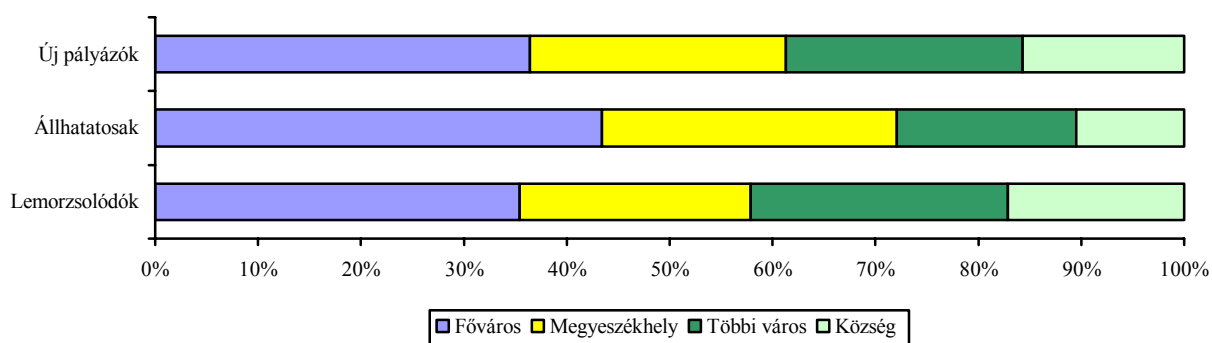
Az új pályázóktól beérkezett támogatási igényekben „forintosítva” is tükröződik az a verbálisan már korábban is sokszor kifejezésre juttatott civil törekvés, hogy csökkenjen a támogatások fővárosi koncentrációja, és javuljon a vidéki, azon belül is elsősorban az ország elmaradottabb területein működő szervezetek támogatottsága.

Ha csak az új pályázóktól beérkezett igények regionális és településtípusok szerinti összetételét (16. tábla és 11. ábra) vesszük szemügyre, akkor azt mondhatjuk, hogy a fejlemények ígéretesek. Az érintettek egy része panaszkodásról cselekvésre váltott: *a hátrányos helyzet felszámolása érdekében a kelet-magyarországi és a kisebb településeken működő szervezetek az átlagosnál nagyobb arányban kérnek támogatásokat.*

Ugyanakkor azonban – ha az adatokat részletekbe menően vizsgáljuk – azt is látnunk kell, hogy mindez csak tendenciájában igaz. Először is, az egyes régiókon belül igen nagyok a megyék közötti különbségek. Például az új pályázók által igényelt összegek viszonylag magas kelet-magyarországi aránya egyértelműen a dinamikus pályázó Bács-Kiskun, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szervezeteknek köszönhető. Ugyanezeknek a régióknak a többi megyéje már a benyújtott kérelmek szintjén sem tudott javítani a pozícióját.

Másodsor, figyelmeztetés lehet az elemző számára az újonnan pályázó és a lemorzsolódó szervezetek által benyújtott támogatási igények területi megoszlásának feltűnő hasonlósága.

11. ábra
A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kért támogatás megoszlása településtípus szerint, 2004–2005

Forrás: NCA

Ezt akár természetesnek is tekinthetjük, hiszen a szerkezeti átalakulások rendszerint nem egyszerű bővülés, hanem – legalább részben – cserélődés útján szoktak végbemenni. Az NCA-teremtette lehetőségre 2004-ben azonnal reagáló, de már a második évre elkedvetlenedő és a 2005-ös új pályázók közötti hasonlóságok nem feltétlenül jelentik azt, hogy az utóbbiaknak is ugyanarra a sorsra kell jutniuk. Azt azonban igen, hogy az általuk kifejezésre juttatott támogatási igények szerkezet-átalakító hatását a lemorzsolódók kiesése számottevően csökkenti.

Lényegében ugyanez érvényes a hatókör és a tevékenységi csoportok szerinti összetétel (17. tábla) alakulására is. Ezen belül az előbbire azzal a korántsem elhanyagolható különbséggel, hogy a helyi szervezetek által igényelt támogatások aránya az új pályázóknál is magas ugyan, de a lemorzsolódóknál még sokkal nagyobb, így a helyi szint javára összességében még jelentéktelen elmozdulás sem következik be (M26. tábla).

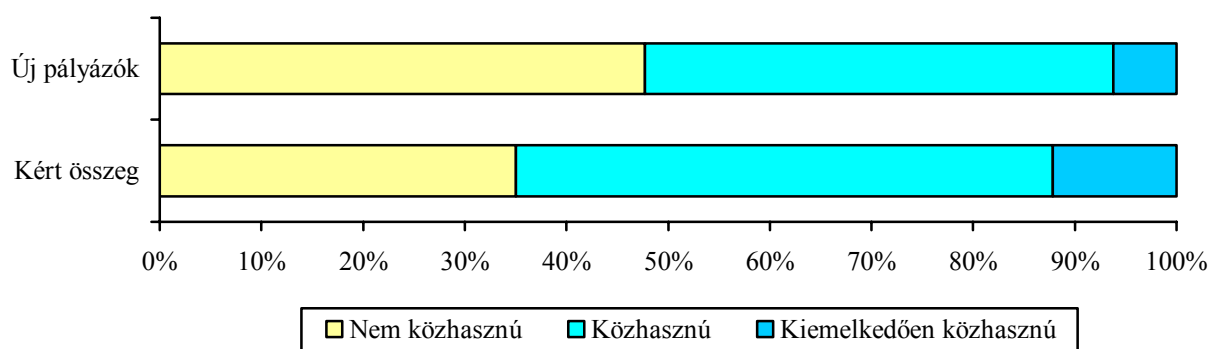
17. tábla
A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kért támogatás megoszlása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újjonnan pályázó
	szervezetek által kért támogatás megoszlása, %		
Szervezeti forma			
Alapítvány	37,6	37,4	41,0
Egyesület	49,5	57,8	53,2
Érdekképviselő	7,2	4,5	4,0
Egyéb	5,7	0,3	1,8
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	99,7	18,1	35,0
Közhasznú	0,3	55,9	52,8
Kiemelkedően közhasznú		26,0	12,2
Hatókör			
Helyi	42,1	12,4	27,2
Kistérségi	8,8	7,9	8,6
Megyei	9,2	13,3	15,6
Régiós	6,3	18,5	14,8
Országos	29,1	37,3	28,5
Nemzetközi	4,5	10,6	5,3
Tevékenységi terület			
Kultúra	13,4	13,3	13,4
Vallás	2,0	1,7	2,8
Sport	11,0	6,9	13,0
Szabadidő, hobbi	10,7	7,8	13,2
Oktatás	9,5	10,1	12,8
Kutatás	4,7	3,7	3,9
Egészségügy	5,6	6,0	5,7
Szociális ellátás	11,1	15,8	9,6
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	1,8	0,9	1,3
Környezetvédelem	2,4	6,2	2,8
Településfejlesztés	4,8	5,0	4,2
Gazdaságfejlesztés	4,1	2,9	2,0
Jogvédelem	2,5	2,9	1,6
Közbiztonság védelme	2,0	1,1	1,8
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	4,5	8,1	4,5
Nemzetközi kapcsolatok	2,3	2,8	2,7
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	7,3	4,1	3,9
Politikai tevékenység	0,3	0,7	0,8
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Forrás: NCA

12. ábra

Az új pályázók és az általuk kért támogatási összeg megoszlása közhasznúsági fok szerint

Forrás: NCA

Részben hasonló a helyzet a közhasznúság szerinti összetétel esetében is. Hasonló annyiban, hogy a lemorzsolódók miatt kieső támogatási kérelmek ugyanoda (a nem közhasznú szervezetek csoportjára) koncentrálódnak, ahol az új pályázók belépése nyomán viszonylag magas igények jelennek meg. Különböző viszont azért, mert a kiegyenlítődési hatás ezúttal nem csak a lemorzsolódók miatt „csillapított” (12. ábra).

18. tábla

A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kért támogatás megoszlása pályázati jellemzők szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kért támogatás megoszlása, %		
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	61,7	33,4	66,2
Csak programtámogatásért	14,0	1,0	6,1
Mindkét formában	24,3	65,6	27,7
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	10,0	2,6	11,3
500 ezer és 1 millió Ft között	10,6	5,0	10,5
1 és 3 millió Ft között	21,6	14,3	19,9
3 millió Ft fölött	57,8	78,1	58,3
Milyen eredménnyel pályázott?			
Sikertelenül pályázott	64,5	4,6	38,4
Sikeresen pályázott	35,5	95,4	61,6
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

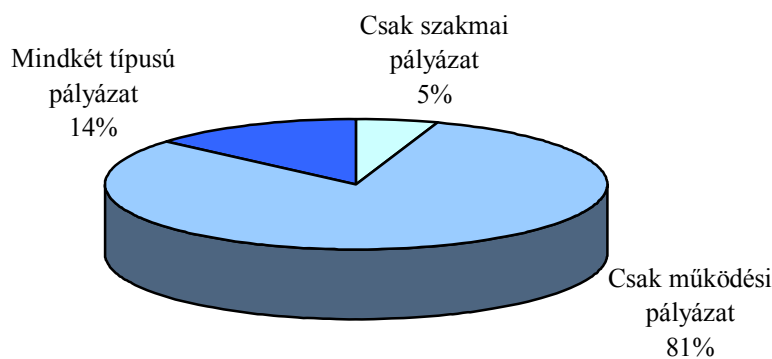
Forrás: NCA

A nem közhasznú szervezetek új pályázókon belüli számaránya (M20. tábla) az 50 százalékot közelíti, az általuk benyújtott támogatási igények viszont a teljes összegnek alig több mint egyharmadát teszik ki. Ez természetesen érthető, hiszen a közhasznú szervezetek két okból is nagyobb támogatásokra esélyesek. Egyrészt a szakmai kollégiumokhoz is pályázhatnak

programtámogatásokért, másrészt többnyire eleve is nagyobb szervezetek, tehát működési támogatásként szintén magasabb összegeket igényelhetnek. A pályázati magatartásukra utaló adatok (18. tábla) tanúsága szerint, valószínűleg ez utóbbi a magyarázat fontosabbik eleme.

Az új pályázók támogatási igényeinek kétharmadát olyan szervezetek foglalták meg, amelyek kizárólag működési támogatást kértek. Ez az arány nem csak az állhatatos, de még a lemorzsolódó pályázókénál is magasabb volt. Kialakulásában nyilvánvalóan szerepet játszott, hogy az új pályázók közel fele csak ilyen kérelem beadására volt jogosult, de ez önmagában nem elegendő magyarázat. Annál is kevésbé, mert adatainkból (13. ábra) az is kiderül, hogy ebben a körben még a közhasznúsági bejegyzéssel rendelkező szervezetek is inkább csak kivételképpen pályáztak programtámogatásokért.

13. ábra
A közhasznú és kiemelkedően közhasznú szervezetként bejegyzett új pályázók megoszlása a benyújtott pályázat típusa szerint

Forrás: NCA

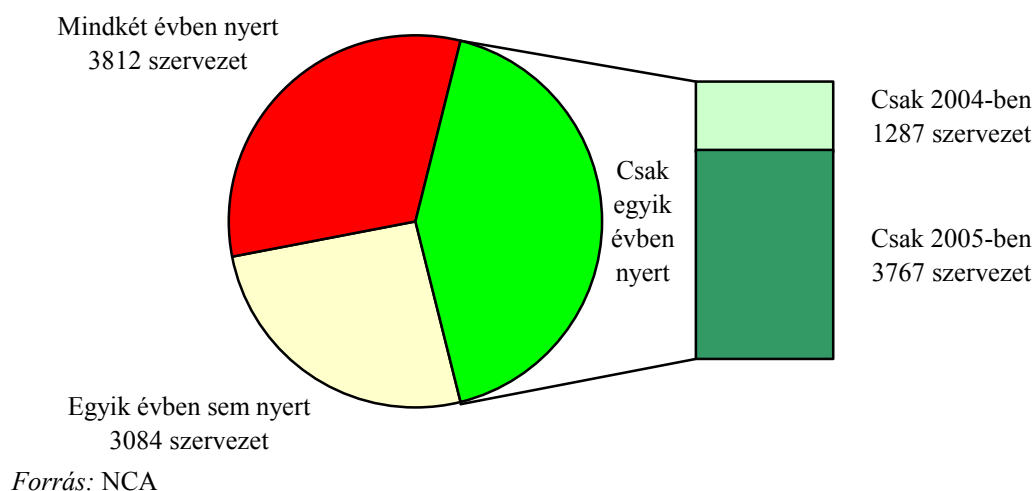
Valószínűnek látszik, hogy a pályázati rutinnal nem rendelkező civil szervezetek az egyszerűbben elkészíthető működési támogatási kérelmeket tekintik az NCA-rendszerbe való belépés előszobájának. Ha már ez a próbálkozásuk sem sikeres, akkor könnyen elvesztik a bátorságukat. Ha viszont sikerül nyerniük, akkor – legalábbis egy részük – idővel alighanem eljut a szakmai pályázatok benyújtásáig is.

Ebben az összefüggésben különösen fontosnak tartjuk, hogy az új pályázók sikerességi rátája nemcsak a pályázók száma, hanem az igényelt összegek alapján számított mutatók szerint is jóval magasabb volt, mint a lemorzsolódó szervezeteké.

Sikerességi ráta, elnyert támogatások

A teljes pályázói körre számított „sikerességi ráta” számottevően javult. 2004-ben a kérelmezők kétharmada, 2005-ben már a pályázók háromnegyede részesült támogatásban. Ez részben egész biztosan azzal függött össze, hogy az első évben – mint már említettük – a formai hibás pályázatok sorsa az automatikus elutasítás volt, míg a második évben mód nyílt a hiánypótlásra. Másrészt párhuzamosan lezajlott egyfajta tanulási folyamat is. Ennek eredménye a Tanács és a kollégiumok részéről a formai követelmények árnyalatnyi egyszerűsítése volt, a pályázók oldalán pedig valószínűleg az, hogy a korábbinál rutinosabban alkalmazkodtak ezekhez a követelményekhez.

14. ábra
Az első három forduló NCA-pályázóinak száma a pályázat benyújtásának időpontja és sikeresség szerint

Végző soron az összes pályázónak csak mintegy negyede maradt teljesen sikertelen (14. ábra), jelentős részük azért, mert a második évben már nem is próbálkozott. Ennek többféle oka is lehetett, de az egyik legfontosabbnak az számított, ha az elutasító határozat a jogosultság hiányára hivatkozott. Az NCA indulásakor még nem mindenki számára voltak világosak a játékszabályok, így a pályázók között szép számban jelentek meg olyan szervezetek (közhasznú társaságok, egyházak, pártok, biztosító egyesületek, vállalkozói érdekképviseletek, politikai szervezetek), amelyek nem tartoztak bele a törvényben körvonalazott kedvezményezett körbe. Ez a jelenség – ha teljesen nem is tűnt el – a működés második évében már veszített a jelentőségéből.

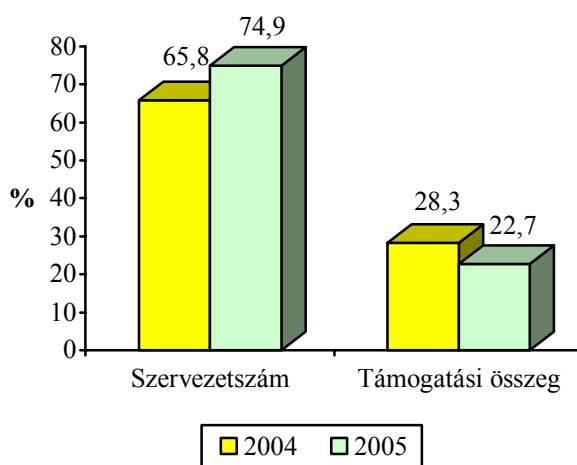
Kevesebb olyan ok maradt tehát, amelyre hivatkozva minden mérlegelés nélkül el lehetett volna utasítani a pályázatokat. A kollégiumok dolga nehezebb lett. Több szervezet nyújtott be nagyobb összegekről szóló, s ráadásul formailag elfogadhatóbb (vagy legalábbis a hiánypótlási

eljárás során azzá váló) pályázatokat, miközben a kiosztható összegek csak nagyon mérsékelten nőttek (M34–M39. táblák). Nyílt az olló az igények és a kiosztható összegek között.

Ennek megfelelően az igényeket – a szó pénzügyi értelmében – 2005-ben már jóval kevésbé lehetett kielégíteni, mint az NCA működésének első évében. A pályázók nagyobb arányban voltak ugyan sikeresek, de az igényelt összegnek csökkenő hányadát²¹ kapták meg (15. ábra).

15. ábra

A sikeres pályázatot benyújtók az összes pályázó szervezet %-ában, az elnyert összeg a kért támogatás %-ában, 2004–2005

Forrás: NCA

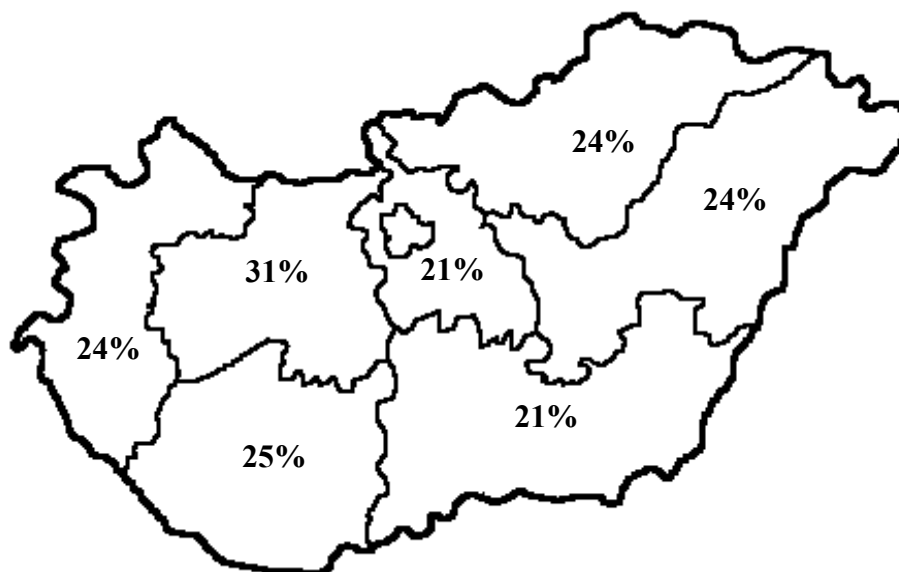
A csökkenés azonban korántsem volt egyenletes, mint ahogy a kért és a kapott támogatások aránya is meglehetősen széles sávban szóródott (M49–M51. táblák). A benyújtott pályázatokban megjelölt támogatási igények kielégítésének esélyei Közép- és Kelet-Magyarországon sokkal nagyobb mértékben romlottak, mint az ország nyugati felében, ahol a kielégítési arányok már 2004-ben is a legmagasabbak voltak. A Dunántúlon még két olyan megye (Veszprém és Somogy) is akadt, ahol a kapott támogatások kért összegekhez viszonyított aránya nem csökkent, hanem nőtt.

Relatív a legkedvezőbb helyzet a Közép-Dunántúli régióban alakult ki. Aránycsökkenésre itt alig került sor, a pályázók az általuk kért támogatásnak átlagosan 31 százalékát még 2005-ben is megkapták (16. ábra). A másik végletet a Közép-Magyarországi és a Dél-Alföldi régió képviselte, ahol ugyanez az arányszám (5–6 százalékpontos csökkenést követően) az NCA működésének második évében már csak 21 százalék volt.

²¹ Ezen a ponton indokoltnak tartjuk, hogy emlékeztessünk rá: a 2004-es arányszámokban óhatatlanul érvényesül bizonyos alábecslés. Ennek az az oka, hogy a viszonyítás alapjául szolgáló támogatási igény mutatója – a második forduló során ismételt benyújtott kérelmek miatt – halmozódást tartalmaz. Így a nevező valamivel nagyobb, a hányados ennek megfelelően némileg alacsonyabb az indokoltnál. Hasonló probléma a 2005-ös adatok esetében nem jelentkezik. A két mutató összehasonlítása tehát a ténylegesnél valamivel kisebb különbséget mutat.

16. ábra

A pályázók által kapott összeg igényelt támogatáshoz viszonyított aránya régióként, 2005

Forrás: NCA

Bár érzékeny veszteségeket szenvedtek, az átlagosnál még 2005-ben is jobb pozícióban maradtak a megyeszékhelyeken bejegyzett és a megyei hatókörű szervezetek. Az eleve alacsonyabb 2004-es mutatók mérsékelt romlása után közel hasonló helyzetbe kerültek a községekben, helyi hatókörrel működő pályázók is.

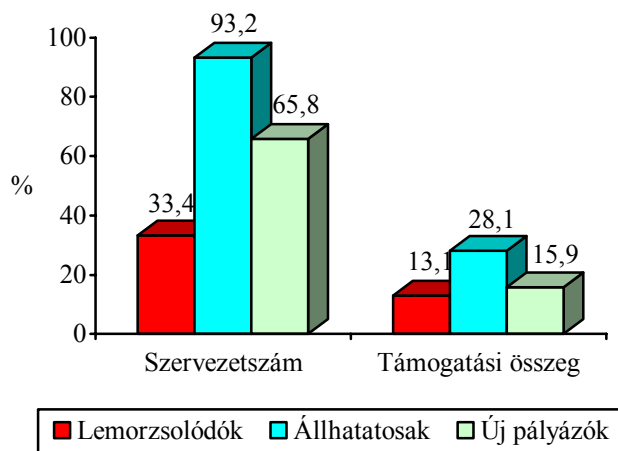
Ez utóbbtól bizonyára nem teljesen függetlenül, kevésbé szenvedték meg a gyorsan növekvő támogatási igények és az alig változó támogatási keret közötti feszültségeket a „legszerényebb”, legkisebb pályázók. Az 500 ezer Ft-nál alacsonyabb támogatást kérők még 2005-ben is az általuk megjelölt összeg 35 százalékát kapták meg. Ugyanez az arány az 500 ezer és 1 millió Ft közötti támogatásra pályázók körében 30 százalékos volt. A legnagyobb vesztesnek a legmagasabb összegekért pályázók bizonyultak, különösen akkor, ha nem rendelkeztek közhasznú vagy kiemelkedően közhasznú besorolással.

Az összes tevékenységi csoport közül mindössze egy akadt, ahol a támogatási igények kielégítettségi aránya 2005-re valamelyest még nőtt is. Ez a jogvédelem volt. Minden más területen csökkentek az arányok, de továbbra is átlag feletti maradtak a környezetvédelemben (31 százalék), a szociális ellátásban (26 százalék), valamint a nonprofit szövetségek, a politikai és a vallási szervezetek körében (25–25 százalék).

Szintén viszonylag eredményesen őrizték a pozícióikat a mindkét évben pályázó szervezetek. Több mint kilenczetedüknek – akármilyen eredménnyel járt is az előző évi próbálkozásuk – 2005-ben már sikerült támogatáshoz jutniuk. A pályázóknak ez a legállhatatosabb és legsikeresebb csoportja a két év alatt általa igényelt támogatási összeg 28 százalékát kapta meg (17. ábra és M40–M48. és M52–M54. táblák).

17. ábra

A sikeres pályázatot benyújtók az összes pályázó szervezet %-ában, az elnyert összeg a kért támogatás %-ában, 2004–2005

Forrás: NCA

Az ábrán ugyanakkor az is jól látható, hogy a támogatási igények kielégítése szempontjából nemcsak a lemorzsolódó, hanem az új pályázók is meglehetősen hátrányos helyzetben voltak. Ez részben valószínűleg azzal függött össze, hogy az NCA-támogatások megszerzéséért folyó versenybe frissen bekapcsolódó szervezetek pályázatai egy olyan lélektani helyzetben érkeztek be a kollégiumokhoz, amikor azok a már ismert, rutinosabb kérelmezők igényeinek is csak igen korlátozottan tudtak eleget tenni.

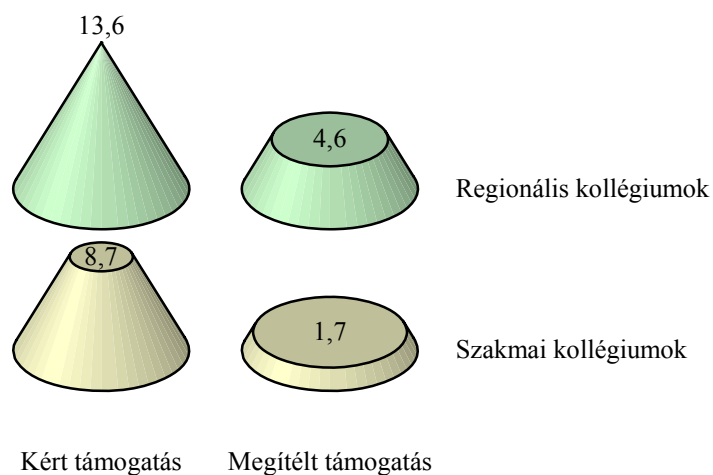
A támogatási igények kielégítésének kollégiumok közötti különbségei

A területi kollégiumok 2004-ben még az igények egyharmadát, 2005-ben már csak egynegyedét tudták kielégíteni (18. ábra és M55–M59. tábla). Ha nem is ilyen nagy mértékben, de tovább romlott az (eredetileg is alacsonyabb, már 2004-ben is csak 20 százalékos) arány a szakmai kollégiumok esetében is. Az általuk kiosztható összeg a 2005-ös pályázatokban kérelmezettnek mindössze 17 százalékát tette ki.

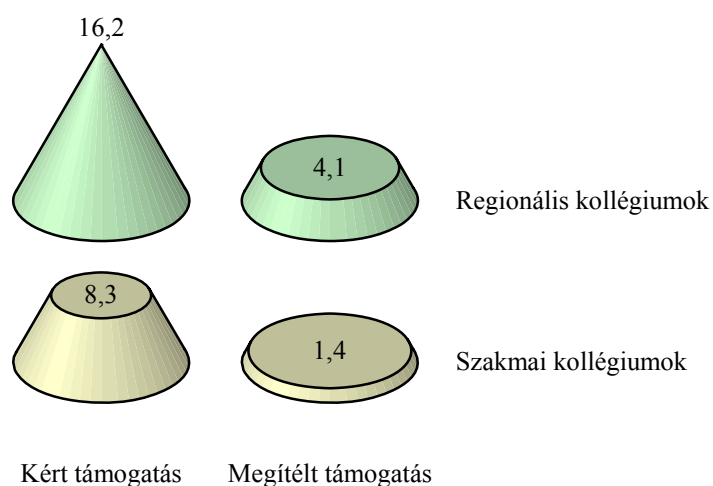
18. ábra

Az NCA-pályázatok első három fordulója során kért és kiosztott támogatások összege, milliárd Ft

2004 év, 1. és 2. forduló együtt

2005 év, 1. forduló

Forrás: NCA

Összességében tehát a területi kollégiumoknál lehetett nagyobb eséllyel támogatáshoz jutni, de ezzel az eséllyel elsősorban azok a nonprofit szervezetek tudtak élni, amelyek egyúttal a szakmai

kollégiumokhoz is pályáztak, vagyis be voltak jegyezve közhasznú szervezetként. Mivel a közhasznú státus megszerzése már maga is, azt követően pedig a kapcsolódó adminisztratív követelmények teljesítése még inkább szükségessé tesz bizonyos stabilitást, intézményesültséget és szakmai felkészültséget, valószínűnek látszik, hogy a működési és a programtámogatásokért egyaránt pályázó szervezetek nagyobbak és fejlettebbek voltak a csak működési támogatásra aspiráló társaiknál. Mindenesetre több gyakorlatuk lehetett az űrlapok kitöltésében, hatósági igazolások beszerzésében. Közhasznúsági beszámolóikban eleve rendelkezésre álltak az NCA pályázati dokumentációjához is szükséges adatok, információk; munkatársaiknak vagy önkénteseiknek pedig megvoltak a megfelelő ismereteik és tapasztalataik ahhoz, hogy a pályázatokat a kiírásban meghatározott szabályokkal összhangban készítsék el.

19. tábla

Az NCA-pályázatok első három fordulója során pályázó szervezetek száma és az igényelt támogatás összege a pályázat típusa szerint

Pályázat típusa	A pályázó szervezetek		Az igényelt támogatás	
	száma	megoszlása, %	összege, millió Ft	megoszlása, %
Csak működési pályázat	9 350	78,3	18 693,8	39,9
Csak szakmai pályázat	279	2,3	1 155,0	2,5
Mindkettő	2 321	19,4	27 001,2	57,6
<i>Összesen</i>	<i>11 950</i>	<i>100,0</i>	<i>46 850,0</i>	<i>100,0</i>

Forrás: NCA

Az ilyen szervezetek voltak azonban kisebbségben. Arányuk még a 20 százalékot sem érte el (19. tábla). Ennek ellenére a pályázataikban megjelenő támogatási igény a kiosztható teljes összegnek több mint a dupláját tette ki. A pályázók közel négyötöde kizárólag működési támogatást kért, s viszonylag szerényebb, a teljes benyújtott igény mintegy 40 százalékára rúgó összeget, de ez is meghaladta a felosztható keret másfélszeresét. Kizárólag a szakmai kollégiumokhoz elenyészően kevesen pályáztak, igaz, közülük jónéhányan különböző programjaikhoz próbáltak (többnyire sikertelenül) viszonylag magas támogatást szerezni.

A 19. táblából leolvasható aránykülönbségek kapcsán menthetetlenül elérkezünk az NCA körüli viták egyik legérzékenyebb pontjához. Ez a támogatások spontán koncentrációjának és az elosztás igazságosságának problémája.

Az NCA-támogatások koncentrációja

A magyarországi nonprofit szektor nagyon erős területi koncentrációja, a nagy budapesti szervezetek túlsúlya az utóbbi évtizedben igen sok feszültség, keserűség, indulat forrása volt, s komolyan akadályozta a civil szervezetek közötti együttműködés fejlődését.

A Nemzeti Civil Alapprogram létrejöttében is lehetőséget kínált az előrelépésre, hiszen a civil szféra választott képviselői a forrásmegosztási és a tényleges támogatási döntésekben egyaránt meghatározó súllyal vehettek részt. Mint a korábbiakban már láttuk, ez a civil jelenlét valóban éreztette hatását: a területi egyenlőtlenségek csökkentésének szándéka a forrásmegosztásban és a támogatási elvekben egyaránt megjelent. Ugyanakkor végig érzékelhető volt a gyanakvás is. Számos civil szereplő tartott attól, hogy az országos és a szakmai kollégiumokra bízott összegek zöme a budapesti szervezetekhez fog áramlani. A szakmai támogatások iránti igények iránti érzéketlenség és a regionális kollégiumok részesedésének növeléséért folytatott éles viták – legalábbis részben – azzal magyarázhatók, hogy az érintettek csak a fővárostól földrajzilag is elkülönülő területi kollégiumok által elosztott összegek esetében látták garantálni a decentralizációs törekvések érvényesülését. Ezek az előzmények indokolják, hogy az NCA-támogatások területi koncentrációjának részletes vizsgálatát egy kollégiumtípusok szerinti elemzéssel kezdjük.

A Nemzeti Civil Alapprogramból kiosztott támogatásoknak a budapesti szervezetek mintegy 40 százalékát tudták (és akarták) megszerezni (20. tábla). Szembetűnő, hogy a kért és a kapott támogatások településtípusok szerinti összetétele között igen kicsi a különbség. A tényleges támogatási döntések az NCA egészét tekintve alig-alig befolyásolták a megoszlást, lényegében a beérkezett igényekhez alkalmazkodtak.

20. tábla
Az első három forduló során kért és a kiosztott NCA-támogatás összege és megoszlása településtípus szerint

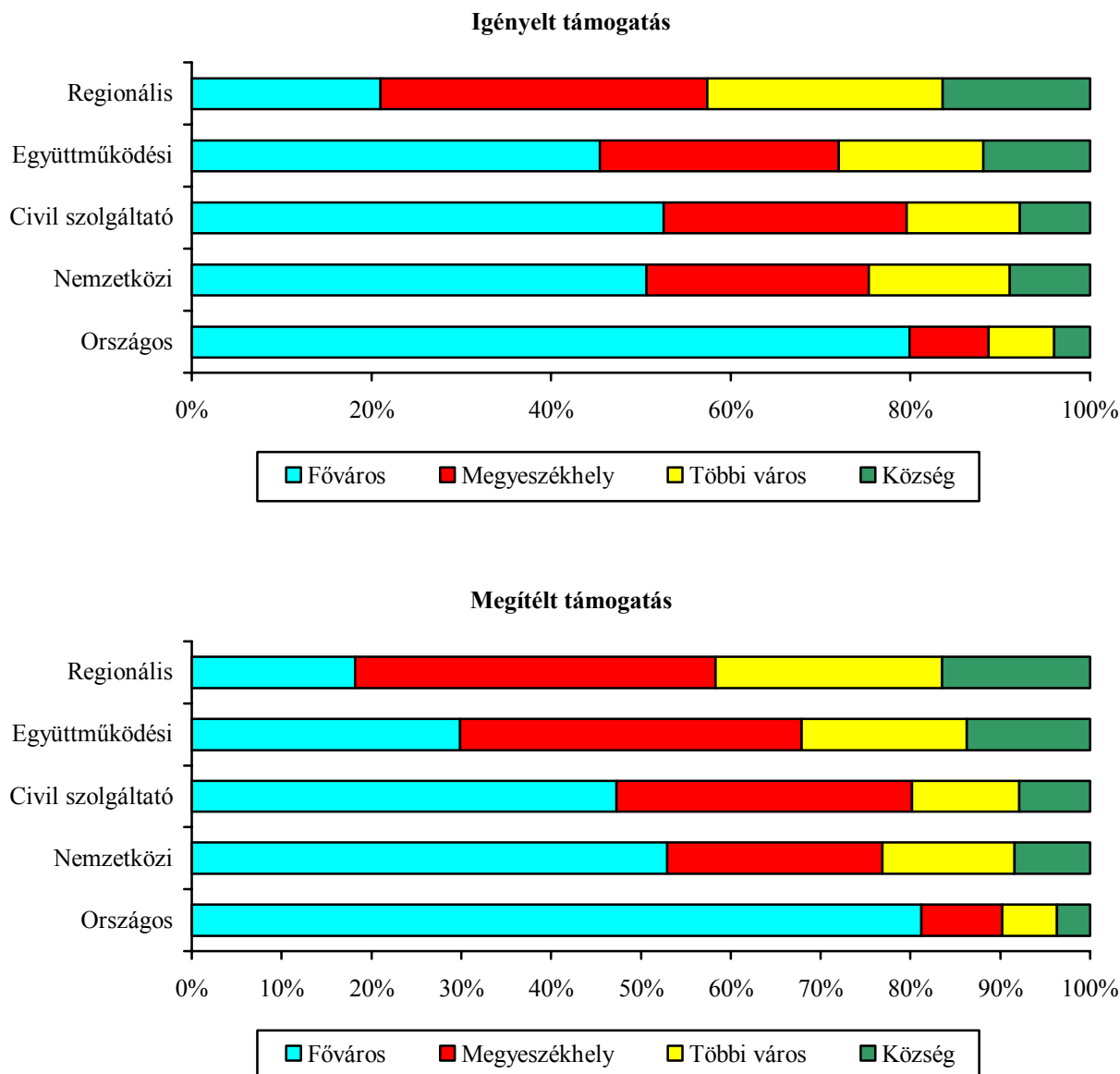
Településtípus	A kért támogatás		A kiosztott támogatás	
	összege, millió Ft	megoszlása, %	összege, millió Ft	megoszlása, %
Főváros	19 656,6	42,0	4 773,9	40,1
Megyeszékhely	13 039,6	27,7	3 606,9	30,3
Többi város	8 739,9	18,7	2 133,1	17,9
Község	5 413,9	11,6	1 388,2	11,7
Összesen	46 850,0	100,0	11 902,1	100,0

Forrás: NCA

Jóval árnyaltabb képet kapunk, ha kért és a kapott támogatások szerkezetét kollégiumtípusok (19. ábra) és kollégiumok (21. tábla) szerinti bontásban is megvizsgáljuk.

19. ábra

Az első három forduló során kért és a kiosztott NCA-támogatás településtípus szerinti megoszlása kollégiumtípusonként

Forrás: NCA

Bár általánosságban a kollégiumokról is elmondható, hogy *támogatási döntéseiket alapvetően a beérkezett pályázatokban kifejeződő igények vezérelték*, magatartásukban azért lényeges eltérések is kimutathatók.

- A Civil Önszerveződés, Szakmai és Területi Együttműködés Kollégiuma határozottan előnyben részesítette a kisebb településekről érkezett pályázatokat. Az általa kiosztott támogatások területi szerkezete (a főváros rovására és az összes többi településtípus javára) jelentősen eltért a benyújtott pályázati igények struktúrájától.
- Lényegesen kisebb mértékű, de hasonló tendenciájú elmozdulást lehetett megfigyelni a Civil Szolgáltató, Fejlesztő és Információs Kollégium esetében, amely a

megyeszékhelyek szervezeteinek ítélt meg nagyobb, s a fővárosiaknak kisebb arányú támogatást.

- Szintén a megyeszékhelyek javára, de a kisebb települések kárára módosították az arányokat a Közép-dunántúli, az Észak-alföldi és az Észak-magyarországi Regionális Kollégium támogatási döntései. A Dél-alföldi Regionális Kollégium elosztási döntései a megyeszékhelyek mellett a községekben működő civil szervezetek számára is kedvezőek voltak.

21. tábla

A kért és a kiosztott támogatások településtípus szerinti megoszlása regionális kollégiumonként,%

Regionális kollégium	Településtípus	Kért támogatás	Kiosztott támogatás
Közép-magyarországi			
	Főváros	73,1	70,3
	Többi város	16,0	17,9
	Község	10,9	11,8
	<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Közép-dunántúli			
	Megyeszékhely	45,2	49,8
	Többi város	35,4	31,7
	Község	19,4	18,5
	<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Nyugat-dunántúli			
	Megyeszékhely	50,8	51,1
	Többi város	32,7	31,3
	Község	16,5	17,6
	<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Dél-dunántúli			
	Megyeszékhely	53,1	54,9
	Többi város	21,1	20,4
	Község	25,8	24,7
	<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Észak-magyarországi			
	Megyeszékhely	50,1	54,0
	Többi város	29,9	27,3
	Község	20,0	18,7
	<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Észak-alföldi			
	Megyeszékhely	59,3	63,8
	Többi város	24,8	23,7
	Község	15,9	12,5
	<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Dél-alföldi			
	Megyeszékhely	46,3	49,5
	Többi város	38,5	32,5
	Község	15,2	18,0
	<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Forrás: NCA

A megyeszékhelyek pozícióinak javulása feltehetőleg egyike a decentralizáció első lépéseinek. Főleg ezekben a városokban működnek ugyanis azok a civil szövetségek és szolgáltató központok, amelyeknek a megerősödése a kisebb települések szervezetei számára is hozzáférhetővé

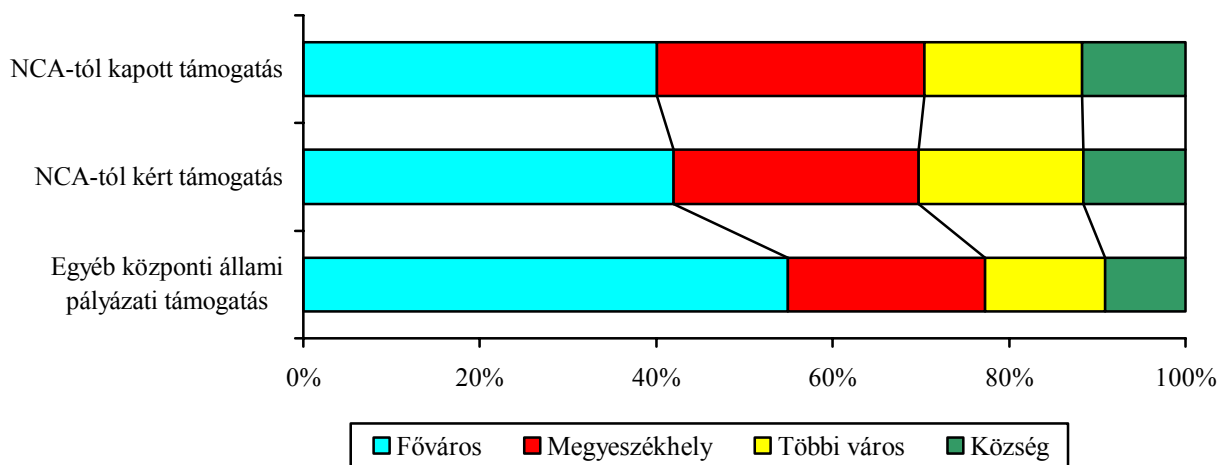
teheti a legkülönbözőbb információkat és szakmai szolgáltatásokat. Ugyanakkor már most érdemes figyelmeztetni arra a veszélyre, hogy az NCA-támogatások megyeszékhelyekre koncentrálódása helyi szinten ugyanolyan feszültségeket kelthet, mint amilyenek a budapesti és a vidéki szervezetek viszonyát régóta mérgezik. Ennek elkerülése csak akkor lehetséges, ha a regionális kollégiumok meggyőződnek arról, hogy a megyei civil szolgáltatók a hozzájuk áramló támogatások révén valóban hatékonyan szolgálják a kisebb településeken működő civil szervezeteket. Ennek a tovagyrúzó hatásnak a biztosítása elemi követelmény. Ha nem teljesül, esély sincs arra, hogy *az elosztási arányokat a kisebb vidéki szervezetek a tényleges funkciókat figyelembe véve, és ne a teljes egyenlőség ideáljához mérten értékeljék.*

Ugyanez a gondolatmenet természetesen a Budapest/vidék viszonyra is érvényes. Az a kérdés, hogy milyen területi megoszlás tekinthető optimálisnak, milyen fokig elfogadható és honnantól túl magas a területi koncentráció, valójában csak akkor lenne megválaszolható, ha a támogatások összetételét össze tudnánk hasonlítani azoknak a szolgáltatásoknak a szerkezetével, amelyeknek a finanszírozására szolgálnak. A fővárosban működő országos szervezetek – jó esetben – fontos segítői lehetnek a kisebb helyi civileknek, tevékenységük, programjaik közvetve vagy közvetlenül a szektor egészének érdekeit szolgálhatják.

Mivel azonban a tényleges teljesítményekről semmilyen adattal nem rendelkezünk, ebben a dolgozatban be kell érünk annyival, hogy az NCA-támogatások területi koncentrációját a többi, pályázati úton elosztott központi költségvetési támogatás megoszlásával hasonlíttjuk össze. Ez az összehasonlítás egyértelműen azt mutatja, hogy *a Nemzeti Civil Alapprogramból folyósított támogatások településtípus (20. ábra), illetve országrészek (21. ábra) szerinti eloszlása egyenletesebb volt, mint az egyéb pályázatok útján elosztott központi állami támogatásoké.*

20. ábra

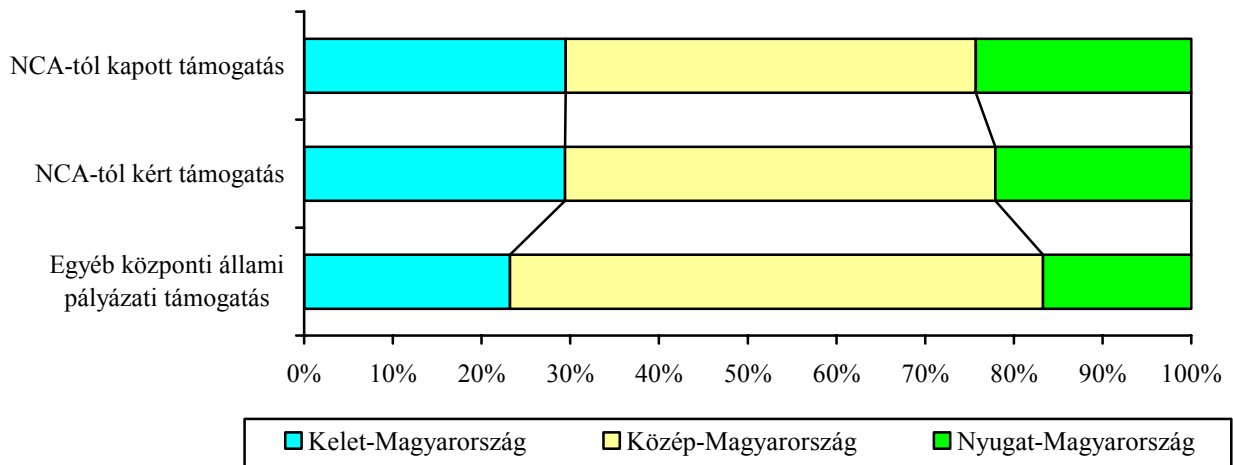
A pályázati úton elosztott központi költségvetési támogatás és az NCA-tól az első három pályázati forduló során kért, illetve kapott támogatások összetétele településtípus szerint

Forrás: NCA és KSH

21. ábra

A pályázati úton elosztott központi költségvetési támogatás és az NCA-tól az első három pályázati forduló során kért, illetve kapott támogatások összetétele országrészek szerint

Forrás: NCA és KSH

Az NCA támogatások kevésbé koncentráálódtak a központi régióba, csak 40 százalékuk jutott a fővárosi szervezeteknek, míg a pályázati elosztású központi állami támogatás 55 százaléka budapesti szervezetek munkáját segítette. Az is figyelemre méltó, hogy az NCA elosztási mechanizmusa nemcsak a megyeszékhelyeken, hanem valamennyi kisebb településen működő nonprofit szervezet számára előnyösebb volt, mint a többi állami pályázatoké. Az NCA-támogatásokhoz még a községek civil szervezetei is valamivel nagyobb arányban jutottak hozzá, mint amekkora hányadot a korábbi pályázatokon meg tudtak szerezni.

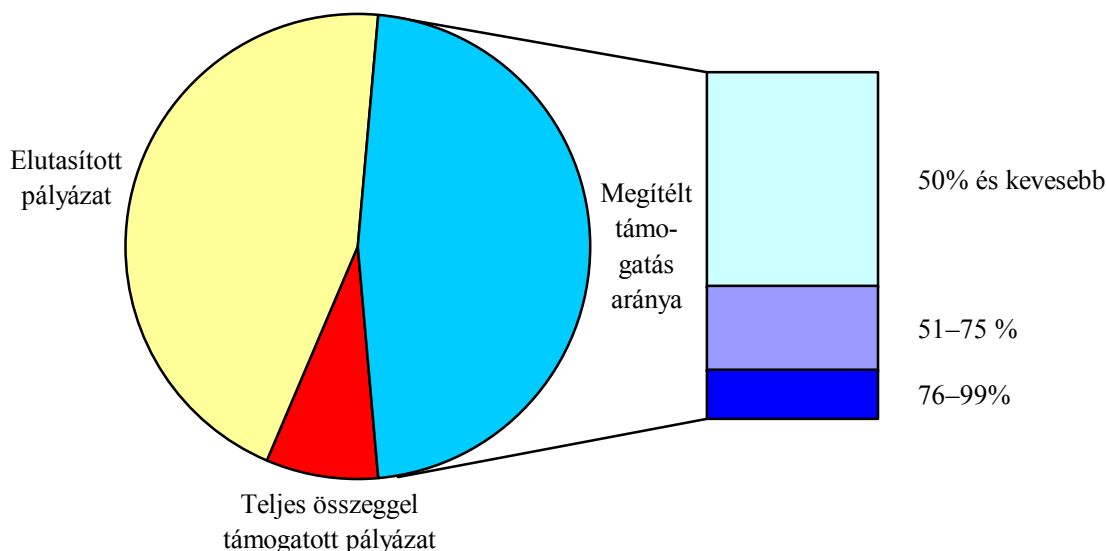
Ugyanakkor azt sem szabad elfelejteni, hogy a községek és a kisebb városok esetében ez a megnövekedett arány is igen alacsony (12 illetve 18 százalék) volt. Ráadásul az itt működő szervezeteket sújtotta leginkább a pályázható összeg előző évi kiadásokhoz kötése. A falusi és kisvárosi civil szerveződések zöme már a méreteinél fogva sem igényelhetett magas működési támogatást. Az eleve is viszonylag alacsony összegek esetén különösen hátrányos következményekkel járt, ha a kollégium a pályázót a kértnél lényegesen kisebb támogatásban részesítette, márpedig ez általános gyakorlatnak számított.

A civil szféra képviselőiből álló kollégiumok – érthető okokból – nem szívesen utasítottak el olyan pályázatot, amely a formai kritériumoknak megfelelt. Ugyanakkor a rendelkezésükre álló keretösszegek alig negyedét érték el a beérkezett kérelmekben megjelölt összegeknek, így hát semmiképpen nem tették lehetővé az igények maradéktalan kielégítését. Következésképpen két lehetséges stratégia közül kellett választani. Az egyik egy igen erőteljes minőségi szűrés lehetett volna, amelynek eredményeként csak a legjobb pályázati programokat és a legérdemesebbnek ítélt szervezeteket támogatták volna, de azokat a teljes összeggel. A másik lehetséges megoldásként az

kínálkozott, hogy a formailag megfelelő pályázatok mindegyike akkora támogatást kapjon, amekkora még „belefér” az adott keretösszegbe.

22. ábra

Az NCA első három fordulója során benyújtott pályázatok megoszlása eredményesség szerint

Forrás: NCA

A két stratégia közül kétségtelenül az utóbbi volt az elterjedtebb, de az egyes kollégiumok által kialakított gyakorlat igen nagy különbségeket mutatott:

- A regionális kollégiumok érzékelhetően arra törekedtek, hogy minél több szervezetet támogassanak, s ennek megfelelően igen nagy arányban adtak a pályázatban megjelölt összeghez képest lényegesen csökkentett támogatásokat. A kért összeg felénél is kisebb támogatások aránya mindannyiuknál meghaladta az 50 százalékot, de a Nyugat- és a Dél-dunántúli Regionális Kollégium esetében kirívóan magas, kétharmad közeli volt, s Észak-Alföldön is a 60 százalékot közelítette. Ugyanakkor az Észak-magyarországi és a Közép-dunántúli Regionális Kollégium elosztási döntései nyomán feltűnően kevés (2 illetve 6 százaléknyi) teljes összeggel támogatás született.
- Markánsan felvállalta a pályázatok közötti szelekciót az Együttműködési, valamint – kisebb mértékben – a Civil Szolgáltató Kollégium. Az előbbi már a pályázati kiírásában is rögzítette, hogy kizárólag teljes összegű támogatást ítél meg, az utóbbi pedig 30 százalékban nyújtott a kért összeggel megegyező nagyságú támogatást.
- A többi kollégiumra e szempontból a köztes megoldások voltak jellemzőek. Külön említést érdemel, hogy a Nemzetközi Kollégium támogatási gyakorlata sokkal jobban hasonlított a területi, mint a szakmai kollégiumokéhoz.

22. tábla

A pályázatok megoszlása a kért és a megítélt összeg aránya szerint kollégiumonként, %

Kollégium	Megítélt összeg a kért összeg %-ában	Támogatott pályázatok megoszlása	Elutasított pályázatok aránya
Országos			34,2
	50 százalék vagy kevesebb	50,4	
	51 és 75 százalék között	16,8	
	76 és 99 százalék között	13,5	
	100 százalék	19,3	
Közép-magyarországi			33,2
	50 százalék vagy kevesebb	57,9	
	51 és 75 százalék között	18,9	
	76 és 99 százalék között	13,8	
	100 százalék	9,4	
Közép-dunántúli			30,6
	50 százalék vagy kevesebb	54,7	
	51 és 75 százalék között	25,9	
	76 és 99 százalék között	13,4	
	100 százalék	6,0	
Nyugat-dunántúli			36,9
	50 százalék vagy kevesebb	66,7	
	51 és 75 százalék között	18,1	
	76 és 99 százalék között	4,3	
	100 százalék	10,9	
Dél-dunántúli			34,0
	50 százalék vagy kevesebb	64,9	
	51 és 75 százalék között	13,2	
	76 és 99 százalék között	9,8	
	100 százalék	12,1	
Észak-magyarországi			35,9
	50 százalék vagy kevesebb	54,8	
	51 és 75 százalék között	30,3	
	76 és 99 százalék között	12,9	
	100 százalék	2,0	
Észak-alföldi			38,5
	50 százalék vagy kevesebb	59,9	
	51 és 75 százalék között	17,2	
	76 és 99 százalék között	10,7	
	100 százalék	12,2	
Dél-alföldi			40,4
	50 százalék vagy kevesebb	53,5	
	51 és 75 százalék között	21,4	
	76 és 99 százalék között	12,1	
	100 százalék	13,0	
Civil Szolgáltató			76,1
	50 százalék vagy kevesebb	17,0	
	51 és 75 százalék között	37,4	
	76 és 99 százalék között	14,7	
	100 százalék	30,9	
Együttműködési			74,9
	50 százalék vagy kevesebb		
	51 és 75 százalék között	0,3	
	76 és 99 százalék között	3,5	
	100 százalék	96,2	
Nemzetközi			60,0
	50 százalék vagy kevesebb	51,2	
	51 és 75 százalék között	23,7	
	76 és 99 százalék között	11,5	
	100 százalék	13,6	

Forrás: NCA

Ez a gyakorlat természetesen *a támogatások szétaprózódásához* vezetett. A benyújtott pályázatok nagyobbik fele nyert ugyan, de a kért és a kapott összeg csak a benyújtott pályázatok 8 (a nyertes pályázatok 14) százalékában egyezett meg.

Az ebből adódó problémák régóta ismert, sokat vitatott kérdései a magyarországi nonprofit szervezetek finanszírozásának. A háttérben egy feloldhatatlan dilemma húzódik meg. A támogatásként kiosztható összeg szinte soha nem elég nagy ahhoz, hogy minden, a szakmai szempontok szerint megfelelő és ígéretes pályázó kérését ki lehessen elégíteni. Ilyenkor óhatatlanul olyan döntést kell hozni, amely vagy a hatékonyság vagy az egyenlő esélyek követelményét megsérti.

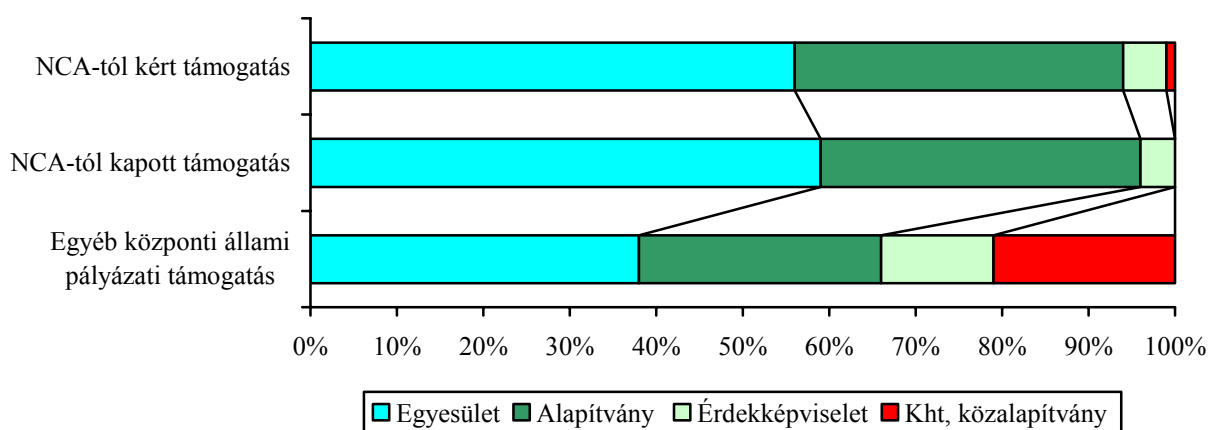
A hatékonysági szempont sérül akkor, ha a döntéshozók – a kisebb ellenállás irányába mozdulva – minden szakmailag elfogadható pályázatot támogatnak. Mivel ez természetesen csak úgy lehetséges, ha a kért összegeknél alacsonyabb támogatásokat nyújtanak, a pályázók egyike sem kapja meg a számára szükséges támogatást. Hangos felháborodásra, botrányos jelenetekre, informális szemrehányásokra viszont nem kell számítani. A megoldás azért is kényelmes, mert a döntéshozóknak végül is nem kell választaniuk, prioritásokat meghatározniuk. A megítélt összegeket akár a fűnyíró elv alapján is hozzáigazíthatják a rendelkezésre álló keretekhez. Ugyanakkor azonban számolni kell azzal, hogy a szükségesnél kisebb támogatás gyakran „kidobott pénznek számít”, hiszen a tervezett program vagy szervezetfejlesztési cél megvalósítását nem teszi lehetővé. Elkölteni természetesen elköltik, jó esetben el is számolnak róla, de a szándékolt hatás elmarad. Ez korántsem csak gazdasági szempontból problematikus, hanem demoralizál is, valamint erősíti a várható kiadások túltervezésének amúgy is igen elterjedt gyakorlatát.

Az esélyegyenlőség követelménye sérül viszont abban a másik esetben, amikor a támogatási döntésekért felelős testület szelektálni kényszerül az – adott esetben egyformán jó színvonalú, fontos feladatok ellátását, jó ötletek megvalósítását célzó – pályázatok között. A döntés ilyenkor bizonyos fokig szubjektív, kialakulása erősen függ a döntéshozók összetételétől, személyes háttérétől, preferenciáitól. Előre látható az elutasított pályázók egy részének felháborodása, esetenként a döntések megtámadása és a pénzosztók személyes tisztességének, elfogulatlanságának, hozzáértésének megkérdőjelezése.

Ennek ismeretében nem különösebben meglepő, hogy a kollégiumok nagy része az erőteljes szelekció helyett inkább a sok kis összegű támogatás odaítélését választotta. Ez természetesen a kiosztott összeg támogatottak közötti viszonylag egyenletes eloszlását eredményezte. Ugyanaz a mechanizmus tehát, amely – az eredeti szándékokkal összhangban – elérte *a támogatások területi koncentrációjának, Budapest-központúságának csökkentését, egyúttal megakadályozta, hogy az egyes szervezeteknek jutó összegek között nagy különbségek alakuljanak ki.*

Szintén az eredeti szándékoknak megfelelően alakult a kiosztott támogatások szervezettípus szerinti megoszlása (23. ábra). Mint a fentiekben már láttuk, az NCA-törvény a közhasznú társaságokat, közalapítványokat és a munkáltatói munkavállalói érdekképviselőket eleve kizárta a kedvezményezett körből. Ez már önmagában is elég lett volna ahhoz, hogy az NCA-támogatások összetétele eltérjen a többi állami pályázaton kialakult arányoktól, hiszen az ott kiosztott összegek mintegy egyharmadát a szervezeteknek ezek a csoportjai szerezték meg.

23. ábra
Az első három fordulón kért és megítélt NCA-támogatások, illetve a pályázati úton elosztott központi állami támogatások megoszlása szervezettípus szerint

Forrás: NCA és KSH

Az egyesületek az alapítványoknál jóval nagyobb támogatottságot élveztek, ők kapták a Nemzeti Civil Alapprogramból kiosztott teljes összeg közel kétharmadát. A működési és a szakmai támogatásokból való részesedésük egyaránt körülbelül másfélszerese volt az alapítványokénak. Az adatokból az is kiderül, hogy ezek az arányok alapvetően nem a döntéshozatal során érvényesített prioritások²² nyomán alakultak ki. Már a beérkezett pályázatokban kért támogatások is hasonló arányokat mutattak.

Megjegyzésre érdemes ugyanakkor, hogy a kollégiumok bizonyos mértékig „felülvizsgálták” a törvény érdekképviselőkkel kapcsolatos előírásait. Nem kizárólag szakmai jellegű egyesületeknek, szövetségeknek nyújtottak ugyanis támogatást (ez nem ellenkezik a törvénnyel), hanem olyan – nagyrészt egyesületi formában működő – vállalkozói, munkavállalói szervezeteknek is, amelyek elvben nem jelenhettek volna meg a kedvezményezettek között. Ennek ellenére elmondhatjuk, hogy az NCA rendszere nem kedvezett az érdekképviselőknek. Ezen a

²² Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert az NCA-támogatásra jogosult „igazi” civil szervezetekről folytatott vitákban esetenként kifejezetten alapítvány-ellenes vélemények és állásfoglalások is megfogalmazódtak.

csatornán keresztül (a gazdaságfejlesztésre szakosodott nonprofit szervezetekhez hasonlóan) sokkal kevésbé értek hozzá a támogatásokhoz, mint a többi állami pályázat közvetítésével.

Az NCA-támogatások közel egynegyedét a szociális és egészségügyi szervezetek, további 15 százalékát a sport- és szabadidős szervezetek, 12 százalékát a kulturális szervezetek kapták. Az oktatási terület és a nonprofit szövetségek részesedése az egytizedet, a környezetvédelemé a 8 százalékot közelítette, a településfejlesztése elérte az 5 százalékot, a többi tevékenységi területé csak 1–3 százalékos volt.

23. tábla

A különböző tevékenységi területeken működő szervezetek sikeressége az NCA rendszerében

Az NCA-támogatásból való részesedés aránya az állami pályázatokból való korábbi részesedésnél		
lényegesen magasabb (annak több mint kétszerese)	csak mérsékelten magasabb vagy alacsonyabb	lényegesen alacsonyabb (annak kevesebb mint fele)
Vallás Sport Szabadidő Közbiztonság védelme Politika	Oktatás (+) Egészségügy (+) Szociális ellátás (+) Tűzoltás (+) Környezetvédelem (+) Településfejlesztés (+) Nonprofit szövetségek (+)	Gazdaságfejlesztés Szakmai, gazdasági érdekképviselet
	Kultúra (-) Tudomány (-) Jogvédelem (-) Nemzetközi kapcsolatok (-)	

Forrás: NCA és KSH

Az NCA-mechanizmus elsősorban a sport- és szabadidős, valamint a vallási, politikai és a közbiztonság védelmével foglalkozó szervezetek számára bizonyult előnyösebbnek, mint a többi állami pályázat (23. tábla). Ezekre a területekre a támogatásoknak lényegesen nagyobb hányada áramlott, mint amekkorát a pályázati elosztású központi állami támogatásokból a korábbiakban meg tudtak szerezni.

Összefoglalva: a Nemzeti Civil Alapprogramból kiosztott támogatások tevékenységi terület, szervezettípusok, településtípusok és régiók szerinti megoszlása határozottan eltért a központi költségvetésből származó egyéb pályázati támogatások összetételétől. A különbségek azonban elsősorban a kedvezményezett körrel kapcsolatos törvényi előírásokból adódtak, kialakulásukban a támogatási döntések során érvényesített preferenciák – a jelek szerint – kisebb szerepet játszottak. A kért és a kapott támogatások belső szerkezetének hasonlóságai és különbségei arra utalnak, hogy a döntéshozatalt legerőteljesebben a pályázatokban megjelenő igények befolyásolták, bár mellettük más tényezők hatásai is érvényesültek. A tanulmány következő alfejezetében ezeknek a tényezőknek (pontosabban számszerűsíthető részüknek) a szisztematikus áttekintésére teszünk kísérletet.

Az NCA-mechanizmus nyertesei és vesztesei: a támogatottságot befolyásoló tényezők

A civil szervezetek egyes csoportjainak jutó NCA-támogatás összege lényegében a nyertes pályázók számától és az egy kedvezményezettre jutó támogatás átlagos nagyságától függ.²³ A legfontosabb befolyásoló tényezők tehát a következők:

- Az adott csoportban működő nonprofit szervezetek száma. Ez magától értetődően igen fontos összetevő, hiszen a népesebb csoportoknak már csak számosságuknál fogva is nagyobb az érdekérvényesítő képességük, s ennek megfelelően rendszerint nagyobb támogatásokat vonzanak.
- Az NCA-pályázat benyújtására jogosult szervezetek csoporton belüli aránya. Ezen múlik, hogy hány szervezetnek van – legalábbis elvi – lehetősége pályázat benyújtására.
- A pályázó szervezetek csoporton belüli aránya. Ez lényegében aktivitási mutató. Azt fejezi ki, hogy a pályázat benyújtására jogosult szervezetek mekkora hányada elég felkészült és elszánt a pályázattal járó szakmai és adminisztratív teendők elvégzésére.
- A támogatást kapó szervezetek pályázókhoz viszonyított aránya. Ebben az arányszámban egyrészt a pályázatok minősége, színvonala, másrészt a támogatási döntést hozók preferenciái tükröződnek.
- A benyújtott pályázatokban kért támogatás átlagos nagysága. Ez az összeg a pályázók – a pályázati kiírásban megfogalmazott feltételekhez igazított – igényeit, támogatási szükségletét juttatja kifejezésre.
- A nyertes pályázók számára kiosztott és a kért összeg aránya. Ez az arányszám azt mutatja meg, hogy a támogatási döntésekért felelős szereplők milyen stratégiát választottak az igényelt támogatások és a felosztható összeg közötti különbség problémájának kezelésére.

A könnyebb áttekinthetőség kedvéért a 24–28. táblákban a kapott NCA-támogatás nagysága szerint sorba rendeztem a civil szervezetek különböző szempontok szerint képzett csoportjait. Az első sorokban (félkövérrel kiemelve) a legmagasabb összegekkel támogatott csoportok jelennek meg.

²³ A tényezők közötti matematikai összefüggéseket lásd a módszertani függelékben!

24. tábla

Az első három forduló során az NCA-ból nyert támogatások nagyságát befolyásoló tényezők régiók szerint

Régió	Nonprofit szervezetek száma	NCA-jogosultak aránya, %	Pályázók/jogosultak aránya, %	Nyertesek/pályázók aránya, %	Átlagos pályázott összeg, MFt	Kiosztott/pályázott összeg, %
Közép-Magyarország	17 874	89,6	21,8	74,4	6,5	24,2
Dél-Alföld	6 528	88,4	32,2	70,8	2,8	23,2
Észak-Alföld	6 385	90,1	25,5	74,4	3,0	26,5
Észak-Magyarország	5 828	88,9	28,3	71,7	2,8	27,1
Dél-Dunántúl	5 389	88,6	27,7	79,0	2,9	26,3
Közép-Dunántúl	5 517	87,3	24,0	76,5	2,7	31,6
Nyugat-Dunántúl	5 501	89,7	24,2	74,1	2,9	26,7
<i>Összesen</i>	<i>53 022</i>	<i>89,1</i>	<i>25,3</i>	<i>74,2</i>	<i>3,9</i>	<i>25,4</i>

Forrás: NCA

25. tábla

Az NCA-ból nyert támogatások nagyságát befolyásoló tényezők megyék szerint

Megye	Nonprofit szervezetek száma	NCA-jogosultak aránya, %	Pályázók/jogosultak aránya, %	Nyertesek/pályázók aránya, %	Átlagos pályázott összeg, MFt	Kiosztott/pályázott összeg, %
Budapest	13466	89,4	21,9	75,4	7,4	24,3
Pest	4408	90,1	21,5	71,3	3,6	23,5
Borsod-Abaúj-Zemplén	3138	88,8	26,9	71,2	3,2	24,6
Csongrád	2087	87,5	38,6	72,8	3,3	21,2
Baranya	2037	88,9	29,0	76,4	3,5	25,5
Hajdú-Bihar	2525	91,4	26,3	71,7	2,9	26,4
Békés	1893	89,8	35,8	77,3	2,5	25,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2134	88,4	21,5	78,0	3,4	26,7
Fejér	1698	86,4	24,7	78,7	3,1	32,5
Zala	1810	88,6	27,7	71,7	2,9	28,3
Jász-Nagykun-Szolnok	1726	90,2	29,2	74,7	2,8	26,5
Bács-Kiskun	2548	88,1	24,3	60,9	2,5	24,3
Győr-Moson-Sopron	2121	90,3	21,7	75,7	3,1	24,9
Komárom-Esztergom	1511	87,5	26,7	74,5	2,5	35,3
Veszprém	2308	87,8	21,8	76,2	2,5	27,2
Heves	1706	88,0	25,6	71,9	2,5	30,5
Somogy	2005	87,8	23,0	81,2	2,8	24,7
Tolna	1347	89,2	32,8	80,2	2,2	29,9
Vas	1570	90,1	23,5	75,3	2,7	27,6
Nógrád	984	90,5	37,1	72,8	2,2	31,4
<i>Összesen</i>	<i>53022</i>	<i>89,1</i>	<i>25,3</i>	<i>74,2</i>	<i>3,9</i>	<i>25,4</i>

Forrás: NCA

A területi bontású táblákból jól látszik, hogy a helyi civil szféra fejlettsége, szervezetszáma és a benyújtott pályázatokban megfogalmazott igények gazdasági erővel szorosan összefüggő nagysága meghatározó mértékben befolyásolta a támogatottságot. A legmagasabb összegekhez azok a régiók tudtak hozzájutni,

- ahol viszonylag sok szervezet működött;

- különösen akkor, ha ezek a szervezetek az átlagosnál magasabb pályázati aktivitást mutattak;
- és képesek voltak formailag megfelelő, szakmailag megalapozott, nagy arányban sikeres pályázatokat beadni.

A Közép-magyarországi régió példája azt mutatja, hogy a kiugróan magas szervezetszám és a nagy összegű pályázatok (Pest megyében a jogosultak magas arányával párosulva) ellensúlyozhatják a pályázók alacsony arányát. A dél-alföldi régióban, és azon belül is elsősorban Csongrád megyében – éppen ellenkezőleg – a magas pályázati aktivitás „teszi jóvá”, hogy a pályázatok viszonylag kis összegűek, és az átlagosnál kevésbé sikeresek. Baranya megye szintén a viszonylag sok pályázónak és a sikeres kérelmek magas arányának köszönheti „előkelő helyezését”.

26. tábla

Az első három forduló során az NCA-ból nyert támogatások nagyságát befolyásoló tényezők településtípus szerint

Településtípus	Nonprofit szervezetek száma	NCA-jogosultak aránya, %	Pályázók/jogosultak aránya, %	Nyertesek/pályázók aránya, %	Átlagos pályázott összeg, MFt	Kiosztott/pályázott összeg, %
Főváros	13 466	98,4	21,9	75,4	7,5	24,3
Megyeszékhely	11 895	88,9	31,1	78,2	4,0	27,7
Többi város	14 335	89,7	26,7	71,1	2,5	24,4
Község	13 326	88,3	22,1	71,9	2,1	25,6
<i>Összesen</i>	53 022	89,1	25,3	74,2	3,9	25,4

Forrás: NCA

A megyeszékhelyeken működő szervezetek magas támogatottsága egyértelműen az igen élénk pályázási kedvvel és a benyújtott pályázatok nagyfokú sikerességével hozható összefüggésbe. Ez főleg azért fontos, mert igazolni látszik, hogy *a körülmények és a meglévő struktúrák nem feltétlenül determinálják a megszerzhető támogatások mértékét, annak alakulásában a szakmai tényezők és a civil szervezetek erőfeszítései is szerepet játszanak.*

Hasonló következtetésekre juthatunk akkor is, ha az NCA-támogatások szervezeti forma szerinti alakulását (27. tábla) vizsgáljuk.

27. tábla

Az első három forduló során az NCA-ból nyert támogatások nagyságát befolyásoló tényezők szervezeti forma szerint

Szervezeti forma	Nonprofit szervezetek száma	NCA-jogosultak aránya, %	Pályázók/jogosultak aránya, %	Nyertesek/pályázók aránya, %	Átlagos pályázott összeg, MFt	Kiosztott/pályázott összeg, %
Társas nonprofit szervezet	31806	86,6	28,8	73,5	3,7	26,0
Alapítvány	21216	92,8	20,4	75,5	4,4	24,4
<i>Összesen</i>	53022	89,1	25,3	74,2	3,9	25,4

Forrás: NCA

Az alapítványok és az egyesületek közötti „versenyben” az utóbbiak nemcsak nagyobb számuk jóvoltából tudtak előnyre szert tenni, hanem azért is, mert lényegesen magasabb arányban (igaz, valamivel kevésbé sikeresen és kisebb összegekre) pályáztak, mint az alapítványok. Az alapítványi passzivitás mögött valószínűleg nagyfokú polarizáltság rejlik. Ebben a szférában igen sok a „takaréklángon” vagy egyáltalán nem működő, továbbá a tevékenységét szűk körben, gyakorlatilag menedzsment nélkül folytató szervezet. Mellettük – ha kis számban is – találhatunk azonban olyan professzionális alapítványokat is, amelyeknek rendkívüli gyakorlatuk van a pályázatkészítésben. Ennek fényében könnyen megérthető, hogy ebben az intézményi körben a kérelmezők feltűnően alacsony aránya a benyújtott pályázatok átlagosnál nagyobb sikerességével párosult.

*28. tábla
Az első három forduló során az NCA-ból nyert támogatások nagyságát befolyásoló tényezők
tevékenységi terület szerint*

Tevékenységi terület	Nonprofit szervezetek száma	NCA-jogosultak aránya, %	Pályázók/jogosultak aránya, %	Nyertesek/pályázók aránya, %	Átlagos pályázott összeg, MFt	Kiosztott/pályázott összeg, %
Szociális ellátás	4 548	94,6	31,7	80,2	5,0	29,0
Kultúra	5 710	93,3	33,4	74,3	3,5	23,3
Oktatás	7 573	94,2	18,3	74,4	3,7	23,8
Nonprofit szövetségek	772	99,9	51,5	81,9	8,7	31,4
Szabadidő, hobbi	8 545	99,1	20,8	72,3	2,3	23,2
Környezetvédelem	1 246	92,1	38,8	82,7	5,8	34,9
Sport	7 008	99,0	21,8	71,8	2,5	23,4
Egészségügy	2 418	94,3	24,8	79,5	4,9	25,2
Településfejlesztés	3 004	75,4	28,3	74,5	3,6	26,0
Kutatás	1 148	95,4	21,1	77,1	7,6	21,2
Szakmai, gazd.-i érdekképviselet	4 145	38,4	23,9	64,5	5,3	18,3
Jogvédelem	682	98,4	34,7	70,4	5,4	23,8
Nemzetközi kapcsolatok	749	98,8	28,4	72,9	6,2	22,6
Gazdaságfejlesztés	1 015	64,4	35,9	70,2	5,7	21,7
Vallás	1 423	98,7	18,8	73,5	3,4	28,0
Közbiztonság védelme	1 702	95,0	21,5	63,4	1,7	21,5
Tűzoltás	842	97,9	24,9	68,3	2,3	21,6
Politikai tevékenység	492	–	–	56,3	4,0	29,2
<i>Összesen</i>	<i>53 022</i>	<i>89,1</i>	<i>25,3</i>	<i>74,2</i>	<i>3,9</i>	<i>25,4</i>

Forrás: NCA

Az NCA-támogatások közel háromnegyedét a 28. tábla első soraiban feltüntetett hét tevékenységi terület civil szervezetei szerezték meg. Közülük csak öt (a szociális ellátás, a kultúra, az oktatás, a szabadidő és a sport) tartozott a népesnek tekinthető csoportok közé. A nonprofit szövetségek és a környezetvédelmi szervezetek kifejezetten alacsony számuk ellenére tettek szert kiemelkedően nagy támogatásra. Korántsem véletlenül. A táblából kiderül, hogy ezek a szervezetek minden mutató szempontjából kiemelkedőnek bizonyultak. Rendkívüli sikerességüket minden valószínűség szerint a kivételesen jó szervezettség és informáltság, a mozgékonyág, a korábbi

pályázati tapasztalat és a magas szakmai színvonal magyarázza. Hasonlóan jó mutatók jellemzik a szociális és részben a kulturális szervezeteket is. Az oktatás területén a kirívóan alacsony pályázati aktivitást főleg a nagy szervezetszám és a benyújtott pályázatok magas sikerességi rátája ellensúlyozza. A sport és a szabadidő kizárólag a sok szervezet és a támogatásra jogosultak magas aránya okán szerepel az „élbolyban”.

A legkisebb támogatásban részesülő tevékenységi csoportok hátrányos helyzetét többnyire az alacsony szervezetszám és/vagy az NCA-pályázat benyújtására jogosult szervezetek alacsony aránya okozza. Ez azonban gyakran azzal is párosul, hogy az érintettek viszonylag kevés erőfeszítést tesznek (talán nincsenek is tudatában a lehetőségeknek), s szemlátomást nem rendelkeznek azzal a tapasztalattal és felkészültséggel, amelyre a sikeres pályázatok összeállításához szükség lenne.

Összefoglalás, következtetések

A Nemzeti Civil Alapprogram első három pályázati fordulójának eredményeiről készült elemzés legfontosabb megállapításai az alábbiakban foglalhatók össze:

- A központi költségvetési támogatások pályázati úton történő célbajuttatása általában is egyenletesebb eloszlást, nagyobb hozzáférhetőséget eredményez, mint az egyedi döntésekre alapozott eljárás. Ez a Nemzeti Civil Alapprogram esetében fokozottan igaz.
- A nonprofit szervezetek közel kilenctizede – a törvényben rögzített szűkítések ellenére is – jogosult NCA-pályázat benyújtására.
- A jogosulti kör meghatározása már önmagában is nagyon hatékonyan irányítja az alapprogramból nyújtható támogatásokat a nonprofit szektornak abba a részébe, amelynek egyébként kifejezetten alacsony a költségvetési támogatottsága.
- A csak működési támogatásra jogosultak csoportjában tömegesen vannak jelen az olyan civil szervezetek, amelyek eddigi működésük során aligha szerezhették meg a sikeres pályázatok elkészítéséhez szükséges ismereteket.
- Ha az összes potenciális igénylő aktivizálná, és mindegyikük a számára elérhető maximális működési támogatásra pályázna, akkor az igények kielégítéséhez körülbelül évi 75 milliárd Ft-ra lenne szükség. Ez több, mint a szakmai és működési támogatásokra együttesen kiosztható jelenlegi összeg tízszerese.
- A támogatási igények növekedésének első jelei már a 2005-ös év adataiban is kimutathatók. A Nemzeti Civil Alapprogram ismertsége működésének második évére jelentősen nőtt, s ennek megfelelően a pályázók száma is gyarapodott. A mintegy 12 ezer pályázó szervezetnek több mint egyharmada 2005-ben jelentkezett először, miközben a 2004-es kérelmezők több mint háromnegyede a második évben is megpróbált támogatáshoz jutni. Így a pályázók száma 2005-ben már az első forduló során 30 százalékkal magasabb volt, mint a teljes 2004-es évben.
- A támogatást igénylők száma a civil szféra olyan szegmenseiben is ugrásszerűen nőtt, ahol egyébként alacsony a pályázati bevételek aránya, és ahol a pályázók jogosultakhoz viszonyított aránya a 2004-es első forduló során az átlagosnál jóval kisebbnek bizonyult.
- Minél nagyobb volt az éves átlagban kért összeg, annál kisebb a lemorzsolódás és az új pályázók belépése. A viszonylag magas összegekkel gazdálkodó szervezetek (ha megfeleltek a törvény szabta követelményeknek) jórészt már az első körben megpróbálkoztak az NCA-támogatások megszerzésével, és 2005-ben már rutinos pályázóként nyújtották be az újabb támogatási kérelmeket. Nagyobb mértékű cserélődésre

csak a jóval kisebb, kevesebb pályázati rutinnal rendelkező, és így lassabban reagáló, ugyanakkor kevésbé sikeres, és ezért könnyebben elkedvetlenedő szervezeteknél került sor.

- Az első három forduló során beérkezett pályázatokban a civil szervezetek összesen közel 47 milliárd Ft támogatást igényeltek, a teljes felhasználható keret mintegy három és félszeresét. 2005-ben már az első forduló során kért összeg (24,6 milliárd Ft) 10 százalékkal magasabb volt a teljes 2004 évinél (22,3 milliárd Ft).
- A kollégiumok dolga nehezebb lett. Több szervezet nyújtott be nagyobb összegekről szóló, s ráadásul formailag elfogadhatóbb (vagy legalábbis a hiánypótlási eljárás során azzá váló) pályázatokat, miközben a kiosztható összegek csak nagyon mérsékelten nőttek. Nyílt az olló az igények és a kiosztható összegek között.
- A „sikerességi ráta” számottevően javult. 2004-ben a kérelmezők kétharmada, 2005-ben már a pályázók háromnegyede részesült támogatásban. Ugyanakkor az is igaz, hogy nyertesek az igényelt összeg csökkenő hányadát kapták meg.
- A területi kollégiumok 2004-ben még az igények egyharmadát, 2005-ben már csak egynegyedét tudták kielégíteni. Ha nem is ilyen nagy mértékben, de tovább romlott az (eredetileg is alacsonyabb, már 2004-ben is csak 20 százalékos) arány a szakmai kollégiumok esetében is. Az általuk kiosztható összeg a 2005-ös pályázatokban kérelmezettnek mindössze 17 százalékát tette ki.
- A kért és a kapott összeg csak a benyújtott pályázatok 8 (a nyertes pályázatok 14) százalékában egyezett meg.
- A területi kollégiumoknál lehetett nagyobb eséllyel támogatáshoz jutni, de ezzel az eséllyel elsősorban azok a nonprofit szervezetek tudtak élni, amelyek egyúttal a szakmai kollégiumokhoz is pályáztak, vagyis be voltak jegyezve közhasznú szervezetként.
- A támogatási döntéseket alapvetően a beérkezett pályázatokban kifejeződő igények vezérelték, de a kollégiumok magatartásában lényeges eltérések is kimutathatók.
- A Nemzeti Civil Alapprogramból folyósított támogatások eloszlása minden szempontból egyenletesebb volt, mint az egyéb pályázatok útján elosztott központi állami támogatásoké.
- Az NCA-támogatások civil szférán belüli megoszlását – a törvény szabta jogosultságok, valamint a Tanács keretmegosztási döntései és támogatáspolitikai irányelvei mellett – elsősorban a nonprofit szektor jelenlegi szerkezete, valamint a szervezetek területenként erősen különböző intézményesültsége, aktivitása és szakmai színvonala, továbbá a kollégiumok döntéshozatali gyakorlata befolyásolta.

A Nemzeti Civil Alapprogrammal kapcsolatos induló hipotézisünk igazolódott. Az NCA testületeinek sikerült a törvényben meghatározott célkitűzések nagy részének gyakorlati érvényesítése. Az új pályázati rendszer életbe lépése jelentősen növelte a központi állami források

hozzáférhetőségét. A decentralizált elosztási rendszer csökkentette a területi egyenlőtlenségeket, és valamelyest javította a gyengébb, kevésbé intézményesült szervezetek esélyeit. Az NCA-ból olyan kisebb településeken működő szervezetek is nagy számban jutottak központi állami támogatáshoz, amelyek azt a hagyományos úton nem tudták volna megszerezni.

Ugyanakkor az is tény, hogy a nonprofit szektor nagyobb, felkészültebb, közhasznú vagy kiemelkedően közhasznú minősítéssel rendelkező szervezetei szerezték meg a kiosztott támogatás nagyobbik felét. Ez – ideális esetben – segíthette őket abban, hogy mennyiségi és minőségi értelemben egyaránt bővítsék tevékenységüket, többcsatornássá tegyék finanszírozási szerkezetüket, stabilizálják pénzügyi helyzetüket, a korábbinál kiegyensúlyozottabban működjenek, és ezzel a civil szféra egészének megerősödéséhez is hozzájáruljanak.

A pozitív folyamatok továbbvitelének elemi feltétele a Nemzeti Civil Alapprogram által elosztható összegek növelése. Ennek kézenfekvő útja lehet az 1%-os felajánlások ösztönzése. Ugyanakkor az is kétségtelen, hogy a kitűzött célok eléréséhez előbb vagy utóbb az együttműködések egész sorát kellene kialakítani a pályázattal töltött piac többi szereplőivel. Az ilyen együttműködések az NCA hatékony működése szempontjából is kulcsfontosságúak lennének.

Irodalom

- Bíró Endre (2002): Nonprofit szektor analízis. Civil szervezetek jogi környezete Magyarországon, EMLA Egyesület, Budapest.
- Bódi György (2001): Hogyan szerezzük meg az állampolgárok adójának 1%-át? KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft, Budapest.
- Csizmár Gábor – Nemoda István (2001): Hogyan szerezzünk pénzt? Adománygyűjtési, forrásteremtési tanácsok nonprofit szervezeteknek, KJK- KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft, Budapest.
- Harsányi László (1997): Az állam és a nonprofit szektor, INFO-Társadalomtudomány, 42.
- Kuti Éva (1998): Oktatási és tudományos célú nonprofit szervezetek, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Kuti Éva (2003): Kinek a pénze? Kinek a döntése? Bevételi források és döntéshozók a nonprofit szektor finanszírozásában, Nonprofit Kutatócsoport, Budapest.
- Kuti Éva (2004): Szándékok, szereplők eredmények. A Nemzeti Civil Alapprogram első pályázati fordulójának tapasztalatai az adatok tükrében – ICsSzEM és NCA, Budapest.
- Kuti Éva (2005): Zárszámadás a Nemzeti Civil Alapprogram első pályázati fordulójáról, Civil Szemle, 1.
- Mészáros Geyza (2000): Környezetvédelmi célú nonprofit szervezetek, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Mészáros Geyza (2002): Településfejlesztési célú nonprofit szervezetek, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Nizák Péter (2004): Az állami pályázati rendszer tapasztalatai – a civil szervezetek szemszögéből, Civil Szemle, I. évf. 1.
- Nonprofit szervezetek Magyarországon (1993–2000 között évenként és 2003-as kötet), Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Rosati, Angela (1997): Adománygyűjtési technikák itthon és külföldön, NIOK, Budapest.
- Sebestény István (2005): Civil dilemmák – Kihívások és alternatívák a civil szektorban, Civitalis Egyesület, Budapest.
- 1%. „Forintszavazatok” civil szervezetekre. Tanulmányok (2000), Nonprofit Kutatócsoport, Budapest.

Táblamelléklet

M1. tábla²⁴

A nonprofit szervezeteknek nyújtott központi állami támogatások²⁵ összege és kedvezményezettjeinek száma az elosztás mechanizmusa szerint, 2003

Milyen úton jutott állami támogatáshoz?	A támogatott szervezetek		A központi állami támogatás	
	száma, db	megoszlása, %	összege, milliárd Ft	megoszlása, %
Csak pályázati úton	6 372	54,2	19,1	7,6
Csak nem pályázati úton	3 424	29,1	120,5	47,9
Mindkét formában	1 959	16,7	112,0	44,5
<i>Összesen</i>	<i>11 755</i>	<i>100,0</i>	<i>251,6</i>	<i>100,0</i>

M2. tábla

A központi állami támogatás összege és megoszlása²⁶ az elosztás mechanizmusa és régiók szerint, 2003

Régió	Támogatás összege, milliárd Ft		Támogatás megoszlása, %	
	Pályázati	Nem pályázati	Pályázati	Nem pályázati
Közép-Magyarország	20,2	174,3	60,1	80,0
Közép-Dunántúl	1,9	8,3	5,5	3,8
Nyugat-Dunántúl	1,9	3,3	5,5	1,5
Dél-Dunántúl	1,9	10,2	5,7	4,7
Észak-Magyarország	2,5	5,3	7,4	2,4
Észak-Alföld	2,5	8,4	7,4	3,9
Dél-Alföld	2,8	8,1	8,4	3,7
<i>Összesen</i>	<i>33,7</i>	<i>217,9</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M3. tábla

A központi állami támogatás összege és megoszlása az elosztás mechanizmusa és településtípus szerint, 2003

Településtípus	Támogatás összege, milliárd Ft		Támogatás megoszlása, %	
	Pályázati	Nem pályázati	Pályázati	Nem pályázati
Főváros	18,5	153,4	54,9	70,4
Megyeszékhely	7,5	20,3	22,4	9,3
Többi város	4,6	30,3	13,6	13,9
Község	3,1	13,9	9,1	6,4
<i>Összesen</i>	<i>33,7</i>	<i>217,9</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

²⁴ Az M1–M12. táblákban szereplő adatok forrása a KSH 2003-as évre vonatkozó adatgyűjtése (Nonprofit szervezetek Magyarországon, 2003, KSH, Budapest, 2005.) Az adatokat az elemzési céloknak megfelelően átcsoportosítottuk. Az összes többi melléklet táblájában az NCA-adatbázisból származó információk jelennek meg.

²⁵ A központi állami támogatásokba az itt következő táblák egyikében sem értjük bele a személyi jövedelemadó 1%-át, amely nem állami, hanem lakossági döntések nyomán jut el a nonprofit szervezetekhez.

²⁶ A táblákban feltüntetett megoszlási mutatókat nem a milliárdokra kerekített, hanem a kerekítetlen adatokból számoltuk.

M4. tábla

A központi állami támogatás összege és megoszlása az elosztás mechanizmusa és szervezeti forma szerint, 2003

Szervezeti forma	Támogatás összege, milliárd Ft		Támogatás megoszlása, %	
	Pályázati	Nem pályázati	Pályázati	Nem pályázati
Alapítvány	9,5	33,6	28,1	15,4
Közalapítvány	1,7	57,3	5,1	26,3
Egyesület	12,8	17,5	38,0	8,0
Érdekképviselő	4,4	32,1	13,1	14,7
Közhasznú társaság, nonprofit intézmény	5,3	77,4	15,7	35,6
<i>Összesen</i>	<i>33,7</i>	<i>217,9</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M5. tábla

A központi állami támogatás összege és megoszlása az elosztás mechanizmusa és tevékenységi terület szerint, 2003

Tevékenységi csoport	Támogatás összege, milliárd Ft		Támogatás megoszlása, %	
	Pályázati	Nem pályázati	Pályázati	Nem pályázati
Kultúra	6,4	46,8	19,0	21,5
Vallás	0,2	0,9	0,6	0,4
Sport	0,9	2,9	2,6	1,3
Szabadidő, hobbi	1,3	8,5	3,7	3,9
Oktatás	2,6	37,5	7,7	17,2
Kutatás	1,7	4,9	5,1	2,2
Egészségügy	1,3	15,6	3,8	7,2
Szociális ellátás	4,3	21,9	12,6	10,1
Természeti csapások elhárítása, tüzoltás	0,2	0,9	0,5	0,4
Környezetvédelem	1,3	10,9	4,0	5,0
Településfejlesztés	1,7	3,1	4,9	1,4
Gazdaságfejlesztés	2,6	19,8	7,8	9,1
Jogvédelem	1,1	2,1	3,4	1,0
Közbiztonság védelme	0,1	0,8	0,2	0,4
Többcélú adományozás, nonprofit szövetségek	2,3	8,3	6,9	3,8
Nemzetközi kapcsolatok	1,3	3,3	3,9	1,5
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	4,3	29,6	12,9	13,6
Politikai tevékenység	0,1	0,1	0,4	0,0
<i>Összesen</i>	<i>33,7</i>	<i>217,9</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M6. tábla

A központi állami támogatás összege és megoszlása az elosztás mechanizmusa és szervezetnagyság szerint, 2003

Bevételnagyság	Támogatás összege, milliárd Ft		Támogatás megoszlása, %	
	Pályázati	Nem pályázati	Pályázati	Nem pályázati
5 millió Ft-ig	2,9	1,1	8,5	0,5
5 és 50 millió Ft között	11,4	13,4	33,8	6,2
50 millió Ft fölött	19,4	203,4	57,7	93,3
<i>Összesen</i>	<i>33,7</i>	<i>217,9</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M7. tábla
A nonprofit szervezetek bevételei források és NCA-támogatásra való jogosultság szerint, 2003
(milliárd Ft)

Bevételei forrás	NCA-támogatás kérelmezésére		
	nem jogosult	jogosult	összes
	nonprofit szervezet bevétele		
Normatív költségvetési támogatás	21,8	22,9	44,7
Nem normatív költségvetési támogatás	127,6	39,8	167,4
Központi alapoktól kapott támogatás	23,2	13,5	36,7
Személyi jövedelemadó 1%-a	0,3	6,4	6,7
Áfa-visszatérítésből származó bevétel	0,5	2,2	2,7
<i>Összes központi állami támogatás</i>	<i>173,4</i>	<i>84,8</i>	<i>258,2</i>
Normatív önkormányzati támogatás	1,9	2,4	4,3
Nem normatív önkormányzati támogatás	19,8	17,7	37,5
Költségvetési intézménytől kapott támogatás	3,6	4,7	8,3
Átengedett iparüzési adó	0,1	0,6	0,7
<i>Összes önkormányzati támogatás</i>	<i>25,4</i>	<i>25,4</i>	<i>50,8</i>
Vállalati támogatás	5,3	31,5	36,8
Lakossági támogatás	1,1	12,2	13,3
Külföldi támogatás	6,8	23,3	30,1
Támogatás nonprofit szervezetektől	3,5	11,5	15,0
<i>Összes magántámogatás</i>	<i>16,7</i>	<i>78,5</i>	<i>95,2</i>
Tagdíjbevétel magánszemélyektől	7,0	8,8	15,8
Tagdíjbevétel jogi személyektől	9,8	7,4	17,2
Alaptevékenység ár- és díjbevétele	54,4	9,4	63,8
Alaptevékenység értékesítési bevétele	57,0	56,9	113,9
<i>Alaptevékenység összes bevétele</i>	<i>128,2</i>	<i>82,5</i>	<i>210,7</i>
Kamatbevételek, kamatjováírás	2,9	4,0	6,9
Pénzügyi műveletek bevétele	9,0	7,7	16,7
Vállalkozási bevétel	46,9	40,1	87,0
<i>Gazdálkodási tevékenység összes bevétele</i>	<i>58,8</i>	<i>51,8</i>	<i>110,6</i>
Hitel- és kölcsönfelvétel	2,4	2,9	5,3
Egyéb bevétel	0,1	0,2	0,3
<i>Összes egyéb bevétel</i>	<i>2,5</i>	<i>3,1</i>	<i>5,6</i>
<i>Összes bevétel</i>	<i>405,0</i>	<i>326,1</i>	<i>731,1</i>

M8. tábla
A NCA-támogatás kérelmezésére jogosult és nem jogosult nonprofit szervezetek bevételeinek
források szerinti megoszlása, 2003 (%)

Bevételei forrás	NCA-támogatás kérelmezésére		
	nem jogosult	jogosult	összes
	nonprofit szervezet bevétele		
Normatív költségvetési támogatás	5,4	7,0	6,1
Nem normatív költségvetési támogatás	31,5	12,2	22,9
Központi alapoktól kapott támogatás	5,7	4,1	5,0
Személyi jövedelemadó 1%-a	0,1	2,0	0,9
Áfa-visszatérítésből származó bevétel	0,1	0,7	0,4
<i>Összes központi állami támogatás</i>	<i>42,8</i>	<i>26,0</i>	<i>35,3</i>
Normatív önkormányzati támogatás	0,5	0,7	0,6
Nem normatív önkormányzati támogatás	4,9	5,4	5,1
Költségvetési intézménytől kapott támogatás	0,9	1,5	1,1
Átengedett iparüzési adó	0,0	0,2	0,1
<i>Összes önkormányzati támogatás</i>	<i>6,3</i>	<i>7,8</i>	<i>6,9</i>
Vállalati támogatás	1,3	9,7	5,0
Lakossági támogatás	0,3	3,8	1,8
Külföldi támogatás	1,7	7,1	4,1
Támogatás nonprofit szervezetektől	0,8	3,5	2,1
<i>Összes magántámogatás</i>	<i>4,1</i>	<i>24,1</i>	<i>13,0</i>
Tagdíjbevétel magánszemélyektől	1,7	2,7	2,2
Tagdíjbevétel jogi személyektől	2,4	2,3	2,4
Alaptevékenység ár- és díjbevétele	13,5	2,9	8,7
Alaptevékenység értékesítési bevétele	14,1	17,4	15,6
<i>Alaptevékenység összes bevétele</i>	<i>31,7</i>	<i>25,3</i>	<i>28,9</i>
Kamatbevételek, kamatjováírás	0,7	1,2	0,9
Pénzügyi műveletek bevétele	2,2	2,3	2,3
Vállalkozási bevétel	11,6	12,3	11,9
<i>Gazdálkodási tevékenység összes bevétele</i>	<i>14,5</i>	<i>15,8</i>	<i>15,1</i>
Hitel- és kölcsönfelvétel	0,6	0,9	0,7
Egyéb bevétel	0,0	0,1	0,1
<i>Összes egyéb bevétel</i>	<i>0,6</i>	<i>1,0</i>	<i>0,8</i>
<i>Összes bevétel</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M9. tábla

A nonprofit szervezetek különböző bevételi forrásokból származó bevételeinek megoszlása NCA-támogatásra való jogosultság szerint, 2003 (%)

Bevételi forrás	NCA-támogatás kérelmezésére		
	nem jogosult	jogosult	összes
	nonprofit szervezet bevétele		
Normatív költségvetési támogatás	48,8	51,2	100,0
Nem normatív költségvetési támogatás	76,2	23,8	100,0
Központi alapoktól kapott támogatás	63,2	36,8	100,0
Személyi jövedelemadó 1%-a	4,5	95,5	100,0
Áfa-visszatérítésből származó bevétel	18,5	81,5	100,0
<i>Összes központi állami támogatás</i>	<i>67,2</i>	<i>32,8</i>	<i>100,0</i>
Normatív önkormányzati támogatás	44,2	55,8	100,0
Nem normatív önkormányzati támogatás	52,8	47,2	100,0
Költségvetési intézménytől kapott támogatás	43,4	56,6	100,0
Átengedett iparüzési adó	14,3	85,7	100,0
<i>Összes önkormányzati támogatás</i>	<i>50,0</i>	<i>50,0</i>	<i>100,0</i>
Vállalati támogatás	14,4	85,6	100,0
Lakossági támogatás	8,3	91,7	100,0
Külföldi támogatás	22,6	77,4	100,0
Támogatás nonprofit szervezetektől	23,3	76,7	100,0
<i>Összes magántámogatás</i>	<i>17,5</i>	<i>82,5</i>	<i>100,0</i>
Tagdíjbevétel magánszemélyektől	44,3	55,7	100,0
Tagdíjbevétel jogi személyektől	57,0	43,0	100,0
Alaptevékenység ár- és díjbevétele	85,3	14,7	100,0
Alaptevékenység értékesítési bevétele	50,0	50,0	100,0
<i>Alaptevékenység összes bevétele</i>	<i>60,8</i>	<i>39,2</i>	<i>100,0</i>
Kamatbevételek, kamatjóváírás	42,0	58,0	100,0
Pénzügyi műveletek bevétele	53,9	46,1	100,0
Vállalkozási bevétel	53,9	46,1	100,0
<i>Gazdálkodási tevékenység összes bevétele</i>	<i>53,2</i>	<i>46,8</i>	<i>100,0</i>
Hitel- és kölcsönfelvétel	45,3	54,7	100,0
Egyéb bevétel	33,3	66,7	100,0
<i>Összes egyéb bevétel</i>	<i>44,6</i>	<i>55,4</i>	<i>100,0</i>
<i>Összes bevétel</i>	<i>55,4</i>	<i>44,6</i>	<i>100,0</i>

M10. tábla
Az NCA-pályázat benyújtására jogosult nonprofit szervezetek bevételei források
és a jogosultság köre szerint, 2003 (milliárd Ft)

Bevételi forrás	Csak működési	Szakmai és működési	Összes
	támogatás kérelmezésére jogosult nonprofit szervezetek bevétele		
Normatív költségvetési támogatás	3,4	19,5	22,9
Nem normatív költségvetési támogatás	7,6	32,2	39,8
Központi alapoktól kapott támogatás	2,5	11,0	13,5
Személyi jövedelemadó 1%-a	1,0	5,4	6,4
Áfa-visszatérítésből származó bevétel	0,3	1,9	2,2
<i>Összes központi állami támogatás</i>	<i>14,8</i>	<i>70,0</i>	<i>84,8</i>
Normatív önkormányzati támogatás	0,3	2,1	2,4
Nem normatív önkormányzati támogatás	6,7	11,0	17,7
Költségvetési intézménytől kapott támogatás	2,0	2,7	4,7
Átengedett iparüzési adó	0,2	0,4	0,6
<i>Összes önkormányzati támogatás</i>	<i>9,2</i>	<i>16,2</i>	<i>25,4</i>
Vállalati támogatás	6,3	25,2	31,5
Lakossági támogatás	1,8	10,4	12,2
Külföldi támogatás	9,2	14,1	23,3
Támogatás nonprofit szervezetektől	3,6	7,9	11,5
<i>Összes magántámogatás</i>	<i>20,9</i>	<i>57,6</i>	<i>78,5</i>
Tagdíjbevétel magánszemélyektől	5,9	2,9	8,8
Tagdíjbevétel jogi személyektől	4,9	2,5	7,4
Alaptevékenység ár- és díjbevétele	3,0	6,4	9,4
Alaptevékenység értékesítési bevétele	29,8	27,1	56,9
<i>Alaptevékenység összes bevétele</i>	<i>43,6</i>	<i>38,9</i>	<i>82,5</i>
Kamatbevételek, kamatjövőírás	1,9	2,1	4,0
Pénzügyi műveletek bevétele	2,0	5,7	7,7
Vállalkozási bevétel	24,4	15,7	40,1
<i>Gazdálkodási tevékenység összes bevétele</i>	<i>28,3</i>	<i>23,5</i>	<i>51,8</i>
Hitel- és kölcsönfelvétel	0,9	2,0	2,9
Egyéb bevétel	0,1	0,1	0,2
<i>Összes egyéb bevétel</i>	<i>1,0</i>	<i>2,1</i>	<i>3,1</i>
<i>Összes bevétel</i>	<i>117,8</i>	<i>208,3</i>	<i>326,1</i>

M11. tábla
Az NCA-pályázat benyújtására jogosult nonprofit szervezetek bevételi szerkezete
a jogosultság köre szerint, 2003 (%)

Bevételi forrás	Csak működési	Szakmai és működési	Összes
	támogatás kérelmezésére jogosult nonprofit szervezetek bevétele		
Normatív költségvetési támogatás	2,9	9,4	7,0
Nem normatív költségvetési támogatás	6,5	15,5	12,2
Központi alapoktól kapott támogatás	2,1	5,3	4,1
Személyi jövedelemadó 1%-a	0,9	2,6	2,0
Áfa-visszatérítésből származó bevétel	0,2	0,9	0,7
<i>Összes központi állami támogatás</i>	<i>12,6</i>	<i>33,7</i>	<i>26,0</i>
Normatív önkormányzati támogatás	0,2	1,0	0,7
Nem normatív önkormányzati támogatás	5,7	5,3	5,4
Költségvetési intézménytől kapott támogatás	1,7	1,3	1,5
Átengedett iparüzési adó	0,2	0,2	0,2
<i>Összes önkormányzati támogatás</i>	<i>7,8</i>	<i>7,8</i>	<i>7,8</i>
Vállalati támogatás	5,3	12,1	9,7
Lakossági támogatás	1,5	5,0	3,8
Külföldi támogatás	7,8	6,7	7,1
Támogatás nonprofit szervezetektől	3,1	3,8	3,5
<i>Összes magántámogatás</i>	<i>17,7</i>	<i>27,6</i>	<i>24,1</i>
Tagdíjbevétel magánszemélyektől	5,0	1,4	2,7
Tagdíjbevétel jogi személyektől	4,2	1,2	2,3
Alaptevékenység ár- és díjbevétele	2,5	3,1	2,9
Alaptevékenység értékesítési bevétele	25,3	13,0	17,4
<i>Alaptevékenység összes bevétele</i>	<i>37,0</i>	<i>18,7</i>	<i>25,3</i>
Kamatbevételek, kamatjövőírás	1,6	1,0	1,2
Pénzügyi műveletek bevétele	1,7	2,7	2,3
Vállalkozási bevétel	20,7	7,5	12,3
<i>Gazdálkodási tevékenység összes bevétele</i>	<i>24,0</i>	<i>11,2</i>	<i>15,8</i>
Hitel- és kölcsönfelvétel	0,8	1,0	0,9
Egyéb bevétel	0,1	0,0	0,1
<i>Összes egyéb bevétel</i>	<i>0,9</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>
<i>Összes bevétel</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M12. tábla
Az NCA-pályázat benyújtására jogosult nonprofit szervezetek különböző forrásokból származó bevételeinek megoszlása a jogosultság köre szerint, 2003 (%)

Bevételi forrás	Csak működési	Szakmai és működési	Összes
	támogatás kérelmezésére jogosult nonprofit szervezetek bevétele		
Normatív költségvetési támogatás	14,8	85,2	100,0
Nem normatív költségvetési támogatás	19,1	80,9	100,0
Központi alapoktól kapott támogatás	18,5	81,5	100,0
Személyi jövedelemadó 1%-a	15,6	84,4	100,0
Áfa-visszatérítésből származó bevétel	13,6	86,4	100,0
<i>Összes központi állami támogatás</i>	<i>17,5</i>	<i>82,5</i>	<i>100,0</i>
Normatív önkormányzati támogatás	12,5	87,5	100,0
Nem normatív önkormányzati támogatás	37,9	62,1	100,0
Költségvetési intézménytől kapott támogatás	42,6	57,4	100,0
Átengedett iparüzési adó	33,3	66,7	100,0
<i>Összes önkormányzati támogatás</i>	<i>36,2</i>	<i>63,8</i>	<i>100,0</i>
Vállalati támogatás	20,0	80,0	100,0
Lakossági támogatás	14,8	85,2	100,0
Külföldi támogatás	39,5	60,5	100,0
Támogatás nonprofit szervezetektől	31,3	68,7	100,0
<i>Összes magántámogatás</i>	<i>26,6</i>	<i>73,4</i>	<i>100,0</i>
Tagdíjbevétel magánszemélyektől	67,0	33,0	100,0
Tagdíjbevétel jogi személyektől	66,2	33,8	100,0
Alaptevékenység ár- és díjbevétele	31,9	68,1	100,0
Alaptevékenység értékesítési bevétele	52,4	47,6	100,0
<i>Alaptevékenység összes bevétele</i>	<i>52,8</i>	<i>47,2</i>	<i>100,0</i>
Kamatbevételek, kamatjöváírás	47,5	52,5	100,0
Pénzügyi műveletek bevétele	26,0	74,0	100,0
Vállalkozási bevétel	60,8	39,2	100,0
<i>Gazdálkodási tevékenység összes bevétele</i>	<i>54,6</i>	<i>45,4</i>	<i>100,0</i>
Hitel- és kölcsönfelvétel	31,0	69,0	100,0
Egyéb bevétel	50,0	50,0	100,0
<i>Összes egyéb bevétel</i>	<i>32,3</i>	<i>67,7</i>	<i>100,0</i>
<i>Összes bevétel</i>	<i>36,1</i>	<i>63,9</i>	<i>100,0</i>

M13. tábla
A pályázók megoszlásának alakulása területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	2004-ben	2005-ben	A két év bármelyikében
	pályázó szervezetek megoszlása, %		
Megye, régió			
Budapest	22,9	22,6	22,1
Pest	6,0	7,3	7,1
Közép-Magyarország	28,9	29,9	29,2
Fejér	3,2	3,0	3,0
Komárom-Esztergom	3,2	2,8	3,0
Veszprém	3,7	3,5	3,7
Közép-Dunántúl	10,1	9,3	9,7
Győr-Moson-Sopron	3,5	3,4	3,5
Vas	2,9	2,7	2,8
Zala	3,7	3,8	3,7
Nyugat-Dunántúl	10,1	9,9	10,0
Baranya	4,5	4,2	4,4
Somogy	3,3	3,4	3,4
Tolna	3,7	3,1	3,3
Dél-Dunántúl	11,5	10,7	11,1
Borsod-Abaúj-Zemplén	6,4	6,1	6,2
Heves	3,5	3,2	3,2
Nógrád	2,7	2,8	2,8
Észak-Magyarország	12,6	12,1	12,2
Hajdú-Bihar	4,8	5,1	5,1
Jász-Nagykun-Szolnok	3,8	3,9	3,8
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2,9	3,4	3,4
Észak-Alföld	11,5	12,4	12,3
Bács-Kiskun	4,2	4,5	4,5
Békés	5,1	5,2	5,1
Csongrád	6,0	6,0	5,9
Dél-Alföld	15,3	15,7	15,5
Országrés			
Közép-Magyarország	28,9	29,9	29,2
Nyugat-Magyarország	31,7	29,8	30,7
Kelet-Magyarország	39,4	40,3	40,1
Településtípus			
Főváros	22,9	22,6	22,1
Megyeszékhely	28,8	28,1	27,5
Többi város	28,4	28,0	28,7
Község	19,9	21,3	21,7
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M14. tábla
A pályázók megoszlásának alakulása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	2004-ben	2005-ben	A két év bármelyikében
	pályázó szervezetek megoszlása, %		
Szervezeti forma			
Alapítvány	32,4	33,7	33,5
Egyesület	63,4	62,8	62,6
Érdekképviselő	3,5	3,1	3,2
Egyéb	0,7	0,4	0,7
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	50,6	40,4	49,6
Közhasznú	39,6	49,5	41,9
Kiemelkedően közhasznú	9,8	10,1	8,5
Hatókör			
Helyi	35,3	36,1	39,5
Kistérségi	13,0	12,5	12,3
Megyei	14,3	15,2	14,2
Régiós	13,3	14,0	12,6
Országos	19,1	18,0	17,3
Nemzetközi	5,0	4,2	4,1
Tevékenységi terület			
Kultúra	15,8	14,8	14,9
Vallás	1,9	2,2	2,2
Sport	11,1	12,7	12,7
Szabadidő, hobbi	13,5	14,9	14,7
Oktatás	9,5	11,0	10,9
Kutatás	1,8	2,0	1,9
Egészségügy	5,1	4,8	4,7
Szociális ellátás	12,8	11,6	11,4
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	1,6	1,7	1,7
Környezetvédelem	4,3	3,8	3,7
Településfejlesztés	5,6	5,1	5,4
Gazdaságfejlesztés	2,2	2,0	2,0
Jogvédelem	2,1	1,9	2,0
Közbiztonság védelme	2,6	2,7	2,9
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	4,1	3,4	3,3
Nemzetközi kapcsolatok	1,9	1,8	1,8
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	3,4	3,0	3,2
Politikai tevékenység	0,7	0,6	0,6
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M15. tábla
A pályázók megoszlásának alakulása pályázati magatartásuk szerint, 2004–2005

Megnevezés	2004-ben	2005-ben	A két év bármelyikében
	pályázó szervezetek megoszlása, %		
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	72,0	76,8	78,3
Csak programtámogatásért	2,0	1,5	2,3
Mindkét formában	26,0	21,7	19,4
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	27,4	29,9	32,5
500 ezer és 1 millió Ft között	22,2	23,0	22,9
1 és 3 millió Ft között	23,6	22,5	21,9
3 millió Ft fölött	26,9	24,6	22,7
Milyen eredménnyel pályázott?			
Sikertelenül pályázott	34,2	25,1	25,8
Sikeresen pályázott	65,8	74,9	74,2
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M16. tábla
A pályázók száma „állhatosság” és pályázati jellemzők szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek az összes 2004–2005-ös pályázó %-ában		
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	1587	3994	3769
Csak programtámogatásért	125	29	125
Mindkét formában	123	1892	306
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	864	1258	1770
500 ezer és 1 millió Ft között	406	1313	1014
1 és 3 millió Ft között	340	1488	784
3 millió Ft fölött	225	1856	632
Milyen eredménnyel pályázott?			
Sikertelenül pályázott	1222	402	1460
Sikeresen pályázott	613	5513	2740
<i>Együtt</i>	<i>1835</i>	<i>5915</i>	<i>4200</i>

M17. tábla
A pályázók száma „állhatatosság” és területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek az összes 2004–2005-ös pályázó %-ában		
Megye, régió			
Budapest	347	1425	863
Pest	119	350	384
Közép-Magyarország	466	1775	1247
Fejér	62	184	116
Komárom-Esztergom	69	178	106
Veszprém	84	206	151
Közép-Dunántúl	215	568	373
Győr-Moson-Sopron	69	203	144
Vas	54	173	105
Zala	66	220	159
Nyugat-Dunántúl	189	596	408
Baranya	105	243	178
Somogy	63	189	152
Tolna	83	202	109
Dél-Dunántúl	251	634	439
Borsod-Abaúj-Zemplén	129	371	249
Heves	58	213	113
Nógrád	44	162	125
Észak-Magyarország	231	746	487
Hajdú-Bihar	89	277	241
Jász-Nagykun-Szolnok	64	234	157
Szabolcs-Szatmár-Bereg	59	168	178
Észak-Alföld	212	679	576
Bács-Kiskun	86	238	221
Békés	87	306	215
Csongrád	98	373	234
Dél-Alföld	271	917	670
Országgrész			
Közép-Magyarország	466	1775	1247
Nyugat-Magyarország	655	1798	1220
Kelet-Magyarország	714	2342	1733
Településtípus			
Főváros	347	1425	863
Megyeszékhely	442	1789	1056
Többi város	597	1607	1227
Község	449	1094	1054
<i>Együtt</i>	<i>1835</i>	<i>5915</i>	<i>4200</i>

M18. tábla
A pályázók száma „állhatatosság” és szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek az összes 2004–2005-ös pályázó %-ában		
Szervezeti forma			
Alapítvány	599	1915	1494
Egyesület	1123	3791	2562
Érdekképviselő	76	196	113
Egyéb	37	13	31
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	1831	2089	2003
Közhasznú	4	3066	1937
Kiemelkedően közhasznú	–	760	260
Hatókör			
Helyi	1070	1663	1983
Kistérségi	204	806	459
Megyei	169	937	596
Régiós	90	941	480
Országos	246	1236	585
Nemzetközi	56	332	97
Tevékenységi terület			
Kultúra	278	949	552
Vallás	41	105	120
Sport	230	630	653
Szabadidő, hobbi	252	797	710
Oktatás	192	544	567
Kutatás	28	114	89
Egészségügy	81	312	172
Szociális ellátás	190	807	365
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	38	84	83
Környezetvédelem	57	273	115
Településfejlesztés	120	315	207
Gazdaságfejlesztés	35	132	68
Jogvédelem	46	122	67
Közbiztonság védelme	72	126	149
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	51	264	82
Nemzetközi kapcsolatok	32	115	63
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	76	190	114
Politikai tevékenység	16	36	24
<i>Együtt</i>	<i>1835</i>	<i>5915</i>	<i>4200</i>

M19. tábla
 Az „állhatatosság” mentén képzett pályázói csoportok megoszlása területi sajátosságok szerint,
 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek az összes 2004–2005-ös pályázó %-ában		
Megye, régió			
Budapest	18,9	24,1	20,6
Pest	6,5	5,9	9,1
Közép-Magyarország	25,4	30,0	29,7
Fejér	3,4	3,1	2,8
Komárom-Esztergom	3,8	3,0	2,5
Veszprém	4,6	3,5	3,6
Közép-Dunántúl	11,8	9,6	8,9
Győr-Moson-Sopron	3,8	3,4	3,4
Vas	2,9	2,9	2,5
Zala	3,6	3,8	3,8
Nyugat-Dunántúl	10,3	10,1	9,7
Baranya	5,7	4,1	4,2
Somogy	3,4	3,2	3,7
Tolna	4,5	3,4	2,6
Dél-Dunántúl	13,6	10,7	10,5
Borsod-Abaúj-Zemplén	7,0	6,3	5,9
Heves	3,2	3,6	2,7
Nógrád	2,4	2,7	3,0
Észak-Magyarország	12,6	12,6	11,6
Hajdú-Bihar	4,9	4,7	5,7
Jász-Nagykun-Szolnok	3,5	4,0	3,7
Szabolcs-Szatmár-Bereg	3,2	2,8	4,2
Észak-Alföld	11,6	11,5	13,6
Bács-Kiskun	4,7	4,0	5,3
Békés	4,7	5,2	5,1
Csongrád	5,3	6,3	5,6
Dél-Alföld	14,7	15,5	16,0
Országgrész			
Közép-Magyarország	25,4	30,0	29,7
Nyugat-Magyarország	35,7	30,4	29,0
Kelet-Magyarország	38,9	39,6	41,3
Településtípus			
Főváros	18,9	24,1	20,5
Megyeszékhely	24,1	30,2	25,1
Többi város	32,5	27,2	29,2
Község	24,5	18,5	25,2
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M20. tábla
 Az „állhatatosság” mentén képzett pályázói csoportok megoszlása szervezeti sajátosságok szerint,
 2004–2005

Megnevezés	Lemorzolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek az összes 2004–2005-ös pályázó %-ában		
Szervezeti forma			
Alapítvány	32,6	32,4	35,6
Egyesület	61,3	64,1	61,0
Érdekképviselő	4,1	3,3	2,7
Egyéb	2,0	0,2	0,7
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	99,8	35,3	47,7
Közhasznú	0,2	51,9	46,1
Kiemelkedően közhasznú	–	12,8	6,2
Hatókör			
Helyi	58,3	28,1	47,3
Kistérségi	11,1	13,6	10,9
Megyei	9,2	15,9	14,2
Régiós	4,9	15,9	11,4
Országos	13,4	20,9	13,9
Nemzetközi	3,1	5,6	2,3
Tevékenységi terület			
Kultúra	15,1	16,1	13,1
Vallás	2,2	1,8	2,8
Sport	12,6	10,7	15,6
Szabadidő, hobbi	13,8	13,5	16,9
Oktatás	10,5	9,2	13,6
Kutatás	1,5	1,9	2,1
Egészségügy	4,4	5,3	4,1
Szociális ellátás	10,4	13,6	8,7
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	2,1	1,4	2,0
Környezetvédelem	3,1	4,6	2,7
Településfejlesztés	6,5	5,3	4,9
Gazdaságfejlesztés	1,9	2,2	1,6
Jogvédelem	2,5	2,1	1,6
Közbiztonság védelme	3,9	2,1	3,5
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	2,8	4,5	2,0
Nemzetközi kapcsolatok	1,7	1,9	1,5
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	4,1	3,2	2,7
Politikai tevékenység	0,9	0,6	0,6
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M21. tábla
Az „állhatatosság” mentén képzett pályázói csoportok megoszlása pályázati jellemzők szerint,
2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek az összes 2004–2005-ös pályázó %-ában		
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	86,5	67,5	89,7
Csak programtámogatásért	6,8	0,5	3,0
Mindkét formában	6,7	32,0	7,3
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	47,1	21,3	42,2
500 ezer és 1 millió Ft között	22,1	22,2	24,1
1 és 3 millió Ft között	18,5	25,2	18,7
3 millió Ft fölött	12,3	31,3	15,0
Milyen eredménnyel pályázott?			
Sikertelenül pályázott	66,6	6,8	34,8
Sikeresen pályázott	33,4	93,2	65,2
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M22. tábla
A pályázók által igényelt támogatási összeg alakulása pályázati magatartás szerint, 2004–2005

Megnevezés	A pályázók által igényelt összeg, millió Ft		
	2004	2005	Összesen
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	8103,6	10590,2	18693,8
Csak programtámogatásért	557,5	597,6	1155,1
Mindkét formában	13633,5	13367,6	27001,1
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	683,3	1351,0	2034,3
500 ezer és 1 millió Ft között	1177,2	1706,9	2884,1
1 és 3 millió Ft között	3294,1	4010,9	7305,0
3 millió Ft fölött	17140,0	17486,6	34626,6
Milyen eredménnyel pályázott?			
Sikertelenül pályázott	5042,2	5182,2	10224,4
Sikeresen pályázott	17252,4	19373,2	36625,6
<i>Együtt</i>	<i>22294,6</i>	<i>24555,4</i>	<i>46850,0</i>

M23. tábla

A pályázók által igényelt támogatási összeg alakulása területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	A pályázók által igényelt összeg, millió Ft		
	2004	2005	Összesen
Megye, régió			
Budapest	9458,2	10159,9	19618,1
Pest	1357,9	1707,2	3065,1
Közép-Magyarország	10816,1	11867,1	22683,2
Fejér	591,1	536,3	1127,4
Komárom-Esztergom	465,0	432,7	897,7
Veszprém	552,4	539,9	1092,3
Közép-Dunántúl	1608,5	1508,9	3117,4
Győr-Moson-Sopron	584,1	716,5	1300,6
Vas	435,4	448,0	883,4
Zala	598,7	678,4	1277,1
Nyugat-Dunántúl	1618,2	1842,9	3461,1
Baranya	919,5	923,4	1842,9
Somogy	530,9	587,2	1118,1
Tolna	444,7	404,3	849,0
Dél-Dunántúl	1895,1	1914,9	3810,0
Borsod-Abaúj-Zemplén	1219,2	1212,7	2431,9
Heves	419,6	544,3	963,9
Nógrád	304,8	434,7	739,5
Észak-Magyarország	1943,6	2191,7	4135,3
Hajdú-Bihar	811,7	923,8	1735,5
Jász-Nagykun-Szolnok	642,7	647,2	1289,9
Szabolcs-Szatmár-Bereg	646,5	741,3	1387,8
Észak-Alföld	2100,9	2312,3	4413,2
Bács-Kiskun	542,0	826,8	1368,8
Békés	686,8	832,8	1519,6
Csongrád	1083,4	1258,0	2341,4
Dél-Alföld	2312,2	2917,6	5229,8
Országgrész			
Közép-Magyarország	10816,1	11867,1	22683,2
Nyugat-Magyarország	5121,8	5266,7	10388,5
Kelet-Magyarország	6356,7	7421,6	13778,3
Településtípus			
Főváros	9458,2	10159,9	19618,1
Megyeszékhely	6285,1	6756,7	13041,8
Többi város	4034,5	4710,7	8745,2
Község	2516,8	2928,1	5444,9
<i>Együtt</i>	<i>22294,6</i>	<i>24555,4</i>	<i>46850,0</i>

M24. tábla

A pályázók által igényelt támogatási összeg alakulása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	A pályázók által igényelt összeg, millió Ft		
	2004	2005	Összesen
Szervezeti forma			
Alapítvány	8455,5	9299,7	17755,2
Egyesület	12591,5	13966,4	26557,9
Érdekképviselő	1022,8	1107,4	2130,2
Egyéb	224,8	181,9	406,7
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	6239,1	5652,6	11891,7
Közhasznú	10795,1	13663,3	24458,4
Kiemelkedően közhasznú	5260,4	5239,5	10499,9
Hatókör			
Helyi	3560,0	4048,3	7608,3
Kistérségi	1810,9	1975,0	3785,9
Megyei	2946,3	3349,2	6295,5
Régiós	3849,6	4247,8	8097,4
Országos	8030,6	8601,5	16632,1
Nemzetközi	2097,2	2333,6	4430,8
Tevékenységi terület			
Kultúra	2946,1	3297,3	6243,4
Vallás	342,7	554,6	897,3
Sport	1647,9	2104,8	3752,7
Szabadidő, hobbi	1753,8	2349,0	4102,8
Oktatás	2250,6	2629,9	4880,5
Kutatás	814,1	941,7	1755,8
Egészségügy	1378,9	1417,5	2796,4
Szociális ellátás	3525,2	3304,9	6830,1
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	240,0	221,6	461,6
Környezetvédelem	1293,5	1285,7	2579,2
Településfejlesztés	1132,6	1150,3	2282,9
Gazdaságfejlesztés	679,0	667,4	1346,4
Jogvédelem	643,9	616,9	1260,8
Közbiztonság védelme	263,9	315,8	579,7
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	1682,8	1776,7	3459,5
Nemzetközi kapcsolatok	587,7	709,8	1297,5
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	967,5	1042,8	2010,3
Politikai tevékenység	144,4	168,7	313,1
<i>Együtt</i>	<i>22294,6</i>	<i>24555,4</i>	<i>46850,0</i>

M25. tábla

A pályázók által igényelt támogatási összeg megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	A pályázók által igényelt összeg megoszlása, %		
	2004	2005	Együtt
Megye, régió			
Budapest	42,4	41,4	41,9
Pest	6,1	6,9	6,5
Közép-Magyarország	48,5	48,3	48,4
Fejér	2,6	2,2	2,4
Komárom-Esztergom	2,1	1,8	1,9
Veszprém	2,5	2,2	2,3
Közép-Dunántúl	7,2	6,2	6,6
Győr-Moson-Sopron	2,6	2,9	2,8
Vas	2,0	1,8	1,9
Zala	2,7	2,8	2,7
Nyugat-Dunántúl	7,3	7,5	7,4
Baranya	4,1	3,8	3,9
Somogy	2,4	2,4	2,4
Tolna	2,0	1,6	1,8
Dél-Dunántúl	8,5	7,8	8,1
Borsod-Abaúj-Zemplén	5,4	4,9	5,2
Heves	1,9	2,2	2,1
Nógrád	1,4	1,8	1,6
Észak-Magyarország	8,7	8,9	8,9
Hajdú-Bihar	3,6	3,8	3,7
Jász-Nagykun-Szolnok	2,9	2,6	2,8
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2,9	3,0	3,0
Észak-Alföld	9,4	9,4	9,5
Bács-Kiskun	2,4	3,4	2,9
Békés	3,1	3,4	3,2
Csongrád	4,9	5,1	5,0
Dél-Alföld	10,4	11,9	11,1
Országrés			
Közép-Magyarország	48,5	48,3	48,4
Nyugat-Magyarország	23,0	21,5	22,2
Kelet-Magyarország	28,5	30,2	29,4
Településtípus			
Főváros	42,4	41,4	41,9
Megyeszékhely	28,2	27,5	27,8
Többi város	18,1	19,2	18,7
Község	11,3	11,9	11,6
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M26. tábla

A pályázók által igényelt támogatási összeg megoszlása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	A pályázók által igényelt összeg megoszlása, %		
	2004	2005	Együtt
Szervezeti forma			
Alapítvány	37,9	37,9	37,9
Egyesület	56,5	56,9	56,7
Érdekképviselő	4,6	4,5	4,5
Egyéb	1,0	0,7	0,9
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	28,0	23,0	25,4
Közhasznú	48,4	55,7	52,2
Kiemelkedően közhasznú	23,6	21,3	22,4
Hatókör			
Helyi	16,0	16,5	16,2
Kistérségi	8,1	8,0	8,1
Megyei	13,2	13,6	13,4
Régiós	17,3	17,3	17,3
Országos	36,0	35,1	35,5
Nemzetközi	9,4	9,5	9,5
Tevékenységi terület			
Kultúra	13,2	13,4	13,3
Vallás	1,5	2,3	1,9
Sport	7,4	8,6	8,0
Szabadidő, hobbi	7,9	9,6	8,8
Oktatás	10,1	10,7	10,4
Kutatás	3,7	3,8	3,7
Egészségügy	6,2	5,8	6,0
Szociális ellátás	15,9	13,5	14,5
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	1,1	0,9	1,0
Környezetvédelem	5,8	5,2	5,5
Településfejlesztés	5,1	4,7	4,9
Gazdaságfejlesztés	3,0	2,7	2,9
Jogvédelem	2,9	2,5	2,7
Közbiztonság védelme	1,2	1,3	1,2
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	7,5	7,2	7,4
Nemzetközi kapcsolatok	2,6	2,9	2,8
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	4,3	4,2	4,3
Politikai tevékenység	0,6	0,7	0,7
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M27. tábla

A pályázók által igényelt támogatási összeg megoszlása pályázati magatartás szerint, 2004–2005

Megnevezés	A pályázók által igényelt összeg megoszlása, %		
	2004	2005	Együtt
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	36,3	43,1	39,9
Csak programtámogatásért	2,5	2,4	2,5
Mindkét formában	61,2	54,5	57,6
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	3,1	5,5	4,3
500 ezer és 1 millió Ft között	5,3	7,0	6,2
1 és 3 millió Ft között	14,8	16,3	15,6
3 millió Ft fölött	76,8	71,2	73,9
Milyen eredménnyel pályázott?			
Sikertelenül pályázott	22,6	21,1	21,8
Sikeresen pályázott	77,4	78,9	78,2
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M28. tábla

A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kért támogatás összege pályázati jellemzők szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kért támogatás, millió Ft		
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	1693,2	12444,6	4556,0
Csak programtámogatásért	384,1	354,7	416,2
Mindkét formában	667,5	24431,4	1902,3
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	273,5	980,8	780,0
500 ezer és 1 millió Ft között	290,9	1868,4	724,9
1 és 3 millió Ft között	593,3	5342,4	1369,3
3 millió Ft fölött	1587,1	29039,1	4000,3
Milyen eredménnyel pályázott?			
Sikertelenül pályázott	1771,5	1715,1	2643,1
Sikeresen pályázott	973,3	35515,6	4231,4
<i>Együtt</i>	<i>2744,8</i>	<i>37230,7</i>	<i>6874,5</i>

M29. tábla
A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kért támogatás összege területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kért támogatás, millió Ft		
Megye, régió			
Budapest	972,1	16145,7	2500,3
Pest	251,8	2135,1	678,2
Közép-Magyarország	1223,9	18280,8	3178,5
Fejér	81,0	910,4	136,0
Komárom-Esztergom	71,5	695,6	130,7
Veszprém	82,3	823,4	186,5
Közép-Dunántúl	234,8	2429,4	453,2
Győr-Moson-Sopron	69,7	1015,1	215,8
Vas	44,1	733,8	105,5
Zala	80,5	1007,9	188,7
Nyugat-Dunántúl	194,3	2756,8	510,0
Baranya	111,4	1514,2	217,2
Somogy	78,0	820,8	219,4
Tolna	97,5	649,0	102,5
Dél-Dunántúl	286,9	2984,0	539,1
Borsod-Abaúj-Zemplén	182,7	1947,0	302,2
Heves	58,7	765,3	140,0
Nógrád	34,6	542,3	162,6
Észak-Magyarország	276,0	3254,6	604,8
Hajdú-Bihar	97,7	1324,1	313,8
Jász-Nagykun-Szolnok	67,0	1050,5	172,4
Szabolcs-Szatmár-Bereg	72,8	1059,2	255,7
Észak-Alföld	237,5	3433,8	741,9
Bács-Kiskun	79,8	984,8	304,2
Békés	68,5	1247,7	203,3
Csongrád	143,1	1858,8	339,5
Dél-Alföld	291,4	4091,3	847,0
Országgrész			
Közép-Magyarország	1223,9	18280,8	3178,5
Nyugat-Magyarország	716,0	8170,2	1502,3
Kelet-Magyarország	804,9	10779,7	2193,7
Településtípus			
Főváros	972,1	16145,7	2500,3
Megyeszékhely	617,3	10711,5	1713,1
Többi város	686,0	6478,0	1581,1
Község	469,4	3895,5	1080,0
Együtt	2744,8	37230,7	6874,5

M30. tábla
A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kért támogatás összege szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kért támogatás, millió Ft		
Szervezeti forma			
Alapítvány	1031,7	13907,7	2815,8
Egyesület	1357,8	21539,3	3660,9
Érdekképviselő	198,8	1659,1	272,2
Egyéb	156,5	124,6	125,6
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	2736,5	6748,6	2406,7
Közhasznú	8,3	20820,1	3630,0
Kiemelkedően közhasznú		9662,0	837,8
Hatókör			
Helyi	1153,5	4590,9	1863,9
Kistérségi	241,2	2951,0	593,7
Megyei	252,4	4967,6	1075,5
Régiós	173,3	6904,8	1019,2
Országos	799,7	13872,2	1960,2
Nemzetközi	124,7	3944,2	361,9
Tevékenységi terület			
Kultúra	368,1	4956,6	918,7
Vallás	53,8	649,7	194,0
Sport	302,9	2558,6	891,2
Szabadidő, hobbi	293,6	2900,4	908,8
Oktatás	259,8	3743,5	877,3
Kutatás	128,4	1359,2	268,2
Egészségügy	153,2	2250,5	392,7
Szociális ellátás	307,5	5863,7	658,8
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	49,0	321,7	91,0
Környezetvédelem	65,9	2318,4	194,8
Településfejlesztés	132,0	1859,3	291,4
Gazdaságfejlesztés	112,0	1094,7	139,7
Jogvédelem	69,4	1086,4	105,0
Közbiztonság védelme	54,9	397,7	127,0
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	122,3	3028,0	309,2
Nemzetközi kapcsolatok	61,8	1049,4	186,3
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	200,7	1544,8	264,8
Politikai tevékenység	9,5	248,1	55,6
<i>Együtt</i>	<i>2744,8</i>	<i>37230,7</i>	<i>6874,5</i>

M31. tábla

A pályázók által kért támogatás „állhatatosság” szerinti megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kért támogatás a teljes igényelt összeg %-ában		
Megye, régió			
Budapest	5,0	82,3	12,7
Pest	8,2	69,7	22,1
Közép-Magyarország	5,4	80,6	14,0
Fejér	7,2	80,7	12,1
Komárom-Esztergom	8,0	77,4	14,6
Veszprém	7,5	75,4	17,1
Közép-Dunántúl	7,5	78,0	14,5
Győr-Moson-Sopron	5,4	78,0	16,6
Vas	5,0	83,1	11,9
Zala	6,3	78,9	14,8
Nyugat-Dunántúl	5,6	79,7	14,7
Baranya	6,0	82,2	11,8
Somogy	7,0	73,4	19,6
Tolna	11,5	76,4	12,1
Dél-Dunántúl	7,5	78,4	14,1
Borsod-Abaúj-Zemplén	7,5	80,1	12,4
Heves	6,1	79,4	14,5
Nógrád	4,7	73,3	22,0
Észak-Magyarország	6,7	78,7	14,6
Hajdú-Bihar	5,6	76,3	18,1
Jász-Nagykun-Szolnok	5,2	81,4	13,4
Szabolcs-Szatmár-Bereg	5,2	76,4	18,4
Észak-Alföld	5,4	77,8	16,8
Bács-Kiskun	5,8	72,0	22,2
Békés	4,5	82,1	13,4
Csongrád	6,1	79,4	14,5
Dél-Alföld	5,6	78,2	16,2
Országgrész			
Közép-Magyarország	5,4	80,6	14,0
Nyugat-Magyarország	6,9	78,6	14,5
Kelet-Magyarország	5,8	78,3	15,9
Településtípus			
Főváros	5,0	82,3	12,7
Megyeszékhely	4,7	82,2	13,1
Többi város	7,8	74,1	18,1
Község	8,6	71,6	19,8
<i>Együtt</i>	<i>5,9</i>	<i>79,4</i>	<i>14,7</i>

M32. tábla
A pályázók által kért támogatás „állhatatosság” szerinti megoszlása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kért támogatás a teljes igényelt összeg %-ában		
Szervezeti forma			
Alapítvány	5,8	78,3	15,9
Egyesület	5,1	81,1	13,8
Érdekképviselő	9,3	77,9	12,8
Egyéb	38,5	30,6	30,9
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	23,0	56,8	20,2
Közhasznú	0,1	85,1	14,8
Kiemelkedően közhasznú		92,0	8,0
Hatókör			
Helyi	15,2	60,3	24,5
Kistérségi	6,4	77,9	15,7
Megyei	4,0	78,9	17,1
Régiós	2,1	85,3	12,6
Országos	4,8	83,4	11,8
Nemzetközi	2,8	89,0	8,2
Tevékenységi terület			
Kultúra	5,9	79,4	14,7
Vallás	6,0	72,4	21,6
Sport	8,1	68,2	23,7
Szabadidő, hobbi	7,2	70,6	22,2
Oktatás	5,3	76,7	18,0
Kutatás	7,3	77,4	15,3
Egészségügy	5,5	80,5	14,0
Szociális ellátás	4,5	85,9	9,6
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	10,6	69,7	19,7
Környezetvédelem	2,6	89,8	7,6
Településfejlesztés	5,8	81,4	12,8
Gazdaságfejlesztés	8,3	81,3	10,4
Jogvédelem	5,4	86,6	8,0
Közbiztonság védelme	9,5	68,6	21,9
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	3,5	87,6	8,9
Nemzetközi kapcsolatok	4,8	80,8	14,4
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	10,0	76,8	13,2
Politikai tevékenység	3,0	79,2	17,8
<i>Együtt</i>	<i>5,9</i>	<i>79,4</i>	<i>14,7</i>

M33. tábla

A pályázók által kért támogatás „állhatatosság” szerinti megoszlása pályázati jellemzők szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kért támogatás a teljes igényelt összeg %-ában		
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	9,1	66,5	24,4
Csak programtámogatásért	33,3	30,7	36,0
Mindkét formában	2,5	90,5	7,0
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	13,4	48,3	38,3
500 ezer és 1 millió Ft között	10,1	64,8	25,1
1 és 3 millió Ft között	8,1	73,2	18,7
3 millió Ft fölött	4,6	83,8	11,6
Milyen eredménnyel pályázott?			
Sikertelenül pályázott	28,9	28,0	43,1
Sikeresen pályázott	2,4	87,2	10,4
<i>Együtt</i>	<i>5,9</i>	<i>79,4</i>	<i>14,7</i>

M34. tábla

Az elnyert támogatási összeg alakulása pályázati magatartás szerint, 2004–2005

Megnevezés	Az elnyert támogatás összege, millió Ft		
	2004	2005	Összesen
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	2299,9	2415,6	4715,5
Csak programtámogatásért	61,9	50,1	112,0
Mindkét formában	3958,3	3116,3	7074,6
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	289,5	474,9	764,4
500 ezer és 1 millió Ft között	393,6	504,4	898,0
1 és 3 millió Ft között	965,8	957,7	1923,5
3 millió Ft fölött	4671,2	3645,0	8316,2
<i>Együtt</i>	<i>6320,1</i>	<i>5582,0</i>	<i>11902,1</i>

M35. tábla
Az elnyert támogatási összeg alakulása területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Az elnyert támogatás összege, millió Ft		
	2004	2005	Összesen
Megye, régió			
Budapest	2586,7	2178,4	4765,1
Pest	369,2	350,6	719,8
Közép-Magyarország	2955,9	2529,0	5484,9
Fejér	203,1	163,7	366,8
Komárom-Esztergom	168,4	148,9	317,3
Veszprém	142,9	154,1	297,0
Közép-Dunántúl	514,4	466,7	981,1
Győr-Moson-Sopron	162,1	162,0	324,1
Vas	130,9	113,3	244,2
Zala	191,9	169,0	360,9
Nyugat-Dunántúl	484,9	444,3	929,2
Baranya	263,7	206,1	469,8
Somogy	128,5	147,5	276,0
Tolna	135,4	118,6	254,0
Dél-Dunántúl	527,6	472,2	999,8
Borsod-Abaúj-Zemplén	312,5	286,9	599,4
Heves	170,7	123,1	293,8
Nógrád	120,3	112,0	232,3
Észak-Magyarország	603,5	522,0	1125,5
Hajdú-Bihar	240,1	218,0	458,1
Jász-Nagykun-Szolnok	188,9	152,5	341,4
Szabolcs-Szatmár-Bereg	193,6	177,1	370,7
Észak-Alföld	622,6	547,6	1170,2
Bács-Kiskun	168,8	164,3	333,1
Békés	193,8	187,5	381,3
Csongrád	248,6	248,4	497,0
Dél-Alföld	611,2	600,2	1211,4
Országrés			
Közép-Magyarország	2955,9	2529,0	5484,9
Nyugat-Magyarország	1526,9	1383,2	2910,1
Kelet-Magyarország	1837,3	1669,8	3507,1
Településtípus			
Főváros	2586,7	2178,4	4765,1
Megyeszékhely	1957,9	1656,6	3614,5
Többi város	1089,2	1044,1	2133,3
Község	686,3	702,9	1389,2
<i>Együtt</i>	<i>6320,1</i>	<i>5582,0</i>	<i>11902,1</i>

M36. tábla
Az elnyert támogatási összeg alakulása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Az elnyert támogatás összege, millió Ft		
	2004	2005	Összesen
Szervezeti forma			
Alapítvány	2344,2	1988,3	4332,5
Egyesület	3738,9	3367,5	7106,4
Érdekképviselő	211,2	198,4	409,6
Egyéb	25,8	27,8	53,6
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	1385,1	1234,0	2619,1
Közhasznú	3229,7	3035,7	6265,4
Kiemelkedően közhasznú	1705,3	1312,3	3017,6
Hatókör			
Helyi	843,6	938,0	1781,6
Kistérségi	483,3	450,0	933,3
Megyei	884,5	785,5	1670,0
Régiós	1194,6	952,7	2147,3
Országos	2315,8	1912,7	4228,5
Nemzetközi	598,3	543,1	1141,4
Tevékenységi terület			
Kultúra	744,8	706,0	1450,8
Vallás	115,2	136,0	251,2
Sport	424,5	455,4	879,9
Szabadidő, hobbi	443,9	506,7	950,6
Oktatás	602,1	561,6	1163,7
Kutatás	196,5	176,0	372,5
Egészségügy	384,0	321,7	705,7
Szociális ellátás	1121,5	856,6	1978,1
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	53,6	45,9	99,5
Környezetvédelem	508,0	392,4	900,4
Településfejlesztés	318,6	274,7	593,3
Gazdaságfejlesztés	168,0	124,5	292,5
Jogvédelem	148,9	149,4	298,3
Közbiztonság védelme	66,1	58,8	124,9
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	635,1	451,6	1086,7
Nemzetközi kapcsolatok	151,9	140,7	292,6
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	186,5	181,6	368,1
Politikai tevékenység	50,9	42,4	93,3
<i>Együtt</i>	<i>6320,1</i>	<i>5582,0</i>	<i>11902,1</i>

M37. tábla

Az elnyert támogatási összeg megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Az elnyert támogatási összeg megoszlása, %		
	2004	2005	Együtt
Megye, régió			
Budapest	40,9	39,0	40,0
Pest	5,9	6,3	6,1
Közép-Magyarország	46,8	45,3	46,1
Fejér	3,1	2,9	3,0
Komárom-Esztergom	2,7	2,7	2,7
Veszprém	2,3	2,8	2,5
Közép-Dunántúl	8,1	8,4	8,2
Győr-Moson-Sopron	2,6	2,9	2,7
Vas	2,1	2,0	2,1
Zala	3,0	3,0	3,0
Nyugat-Dunántúl	7,7	7,9	7,8
Baranya	4,2	3,7	4,0
Somogy	2,0	2,6	2,3
Tolna	2,1	2,1	2,1
Dél-Dunántúl	8,3	8,4	8,4
Borsod-Abaúj-Zemplén	4,9	5,2	5,0
Heves	2,7	2,2	2,5
Nógrád	1,9	2,0	2,0
Észak-Magyarország	9,5	9,4	9,5
Hajdú-Bihar	3,8	3,9	3,8
Jász-Nagykun-Szolnok	3,0	2,7	2,9
Szabolcs-Szatmár-Bereg	3,1	3,2	3,1
Észak-Alföld	9,9	9,8	9,8
Bács-Kiskun	2,7	2,9	2,8
Békés	3,1	3,4	3,2
Csongrád	3,9	4,5	4,2
Dél-Alföld	9,7	10,8	10,2
Országrés			
Közép-Magyarország	46,8	45,3	46,1
Nyugat-Magyarország	24,2	24,8	24,5
Kelet-Magyarország	29,0	29,9	29,4
Településtípus			
Főváros	40,9	39,0	40,0
Megyeszékhely	31,0	29,7	30,4
Többi város	17,2	18,7	17,9
Község	10,9	12,6	11,7
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M38. tábla
Az elnyert támogatási összeg megoszlása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Az elnyert támogatási összeg megoszlása, %		
	2004	2005	Együtt
Szervezeti forma			
Alapítvány	37,1	35,6	36,4
Egyesület	59,2	60,3	59,7
Érdekképviselő	3,3	3,6	3,4
Egyéb	0,4	0,5	0,5
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	21,9	22,1	22,0
Közhasznú	51,1	54,4	52,6
Kiemelkedően közhasznú	27,0	23,5	25,4
Hatókör			
Helyi	13,3	16,8	15,0
Kistérségi	7,6	8,1	7,8
Megyei	14,0	14,1	14,0
Régiós	18,9	17,1	18,0
Országos	36,7	34,2	35,6
Nemzetközi	9,5	9,7	9,6
Tevékenységi terület			
Kultúra	11,9	12,6	12,2
Vallás	1,8	2,4	2,1
Sport	6,7	8,2	7,4
Szabadidő, hobbi	7,0	9,1	8,0
Oktatás	9,5	10,1	9,8
Kutatás	3,1	3,2	3,1
Egészségügy	6,1	5,8	5,9
Szociális ellátás	17,8	15,2	16,6
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	0,8	0,8	0,8
Környezetvédelem	8,0	7,0	7,6
Településfejlesztés	5,0	4,9	5,0
Gazdaságfejlesztés	2,7	2,2	2,5
Jogvédelem	2,4	2,7	2,5
Közbiztonság védelme	1,0	1,1	1,0
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	10,0	8,1	9,1
Nemzetközi kapcsolatok	2,4	2,5	2,5
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	3,0	3,3	3,1
Politikai tevékenység	0,8	0,8	0,8
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M39. tábla
Az elnyert támogatási összeg megoszlása pályázati magatartás szerint, 2004–2005

Megnevezés	Az elnyert támogatási összeg megoszlása, %		
	2004	2005	Együtt
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	36,4	43,3	39,6
Csak programtámogatásért	1,0	0,9	0,9
Mindkét formában	62,6	55,8	59,5
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	4,6	8,5	6,4
500 ezer és 1 millió Ft között	6,2	9,0	7,5
1 és 3 millió Ft között	15,3	17,2	16,2
3 millió Ft fölött	73,9	65,3	69,9
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M40. tábla
A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott támogatás összege pályázati jellemzők szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kapott támogatás, millió Ft		
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	248,4	3650,5	816,6
Csak programtámogatásért	33,2	42,0	36,8
Mindkét formában	76,8	6757,3	240,5
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	69,0	445,8	249,6
500 ezer és 1 millió Ft között	50,5	665,7	181,8
1 és 3 millió Ft között	86,4	1589,5	247,6
3 millió Ft fölött	152,5	7748,8	414,9
<i>Együtt</i>	<i>358,4</i>	<i>10449,8</i>	<i>1093,9</i>

M41. tábla
A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott támogatás összege területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kapott támogatás, millió Ft		
Megye, régió			
Budapest	114,4	4325,1	325,6
Pest	31,5	587,1	101,2
Közép-Magyarország	145,9	4912,2	426,8
Fejér	11,9	327,1	27,9
Komárom-Esztergom	10,9	284,5	21,9
Veszprém	7,0	255,8	34,2
Közép-Dunántúl	29,8	867,4	84,0
Győr-Moson-Sopron	8,0	278,1	38,0
Vas	8,7	212,2	23,4
Zala	10,1	310,5	40,2
Nyugat-Dunántúl	26,8	800,8	101,6
Baranya	29,3	397,1	43,4
Somogy	7,3	212,5	56,1
Tolna	10,6	219,5	23,9
Dél-Dunántúl	47,2	829,1	123,4
Borsod-Abaúj-Zemplén	20,4	531,2	47,8
Heves	12,8	264,1	16,8
Nógrád	5,9	195,7	30,8
Észak-Magyarország	39,1	991,0	95,4
Hajdú-Bihar	12,0	393,4	52,8
Jász-Nagykun-Szolnok	10,1	295,9	35,3
Szabolcs-Szatmár-Bereg	9,9	316,0	44,7
Észak-Alföld	32,0	1005,3	132,8
Bács-Kiskun	12,6	284,4	36,2
Békés	11,2	331,5	38,6
Csongrád	13,8	428,1	55,1
Dél-Alföld	37,6	1044,0	129,9
Országgrész			
Közép-Magyarország	145,9	4912,2	426,8
Nyugat-Magyarország	103,8	2497,3	309,0
Kelet-Magyarország	108,7	3040,3	358,1
Településtípus			
Főváros	114,4	4325,1	325,6
Megyeszékhely	95,9	3236,0	282,5
Többi város	70,8	1793,1	269,4
Község	77,3	1095,6	216,4
Együtt	358,4	10449,8	1093,9

M42. tábla
A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott támogatás összege szervezeti
sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kapott támogatás, millió Ft		
Szervezeti forma			
Alapítvány	162,1	3745,2	425,1
Egyesület	185,7	6287,3	633,4
Érdekképviselő	7,7	376,8	25,0
Egyéb	2,9	40,5	10,4
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	358,4	1850,1	410,5
Közhasznú		5692,9	572,5
Kiemelkedően közhasznú		2906,8	110,9
Hatókör			
Helyi	158,6	1258,9	364,1
Kistérségi	35,0	791,0	107,3
Megyei	36,0	1475,1	158,9
Régiós	21,6	1957,1	168,5
Országos	100,8	3872,2	255,5
Nemzetközi	6,4	1095,5	39,6
Tevékenységi terület			
Kultúra	35,9	1267,5	147,3
Vallás	4,3	210,1	36,9
Sport	45,7	684,1	150,0
Szabadidő, hobbi	30,2	765,3	155,1
Oktatás	41,3	991,0	131,4
Kutatás	28,7	306,1	37,7
Egészségügy	21,2	618,7	65,9
Szociális ellátás	59,1	1801,8	117,2
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	4,5	77,7	17,3
Környezetvédelem	16,0	849,4	35,0
Településfejlesztés	17,9	514,9	60,5
Gazdaságfejlesztés	6,3	276,8	9,4
Jogvédelem	13,5	268,2	16,6
Közbiztonság védelme	7,1	96,4	21,4
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	10,5	1032,6	43,6
Nemzetközi kapcsolatok	5,8	271,3	15,6
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	8,6	337,3	22,2
Politikai tevékenység	1,8	80,6	10,8
<i>Együtt</i>	<i>358,4</i>	<i>10449,8</i>	<i>1093,9</i>

M43. tábla
A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott támogatás megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kapott támogatás megoszlása, %		
Megye, régió			
Budapest	31,9	41,4	29,8
Pest	8,8	5,6	9,2
Közép-Magyarország	40,7	47,0	39,0
Fejér	3,3	3,2	2,5
Komárom-Esztergom	3,0	2,7	2,0
Veszprém	2,0	2,4	3,2
Közép-Dunántúl	8,3	8,3	7,7
Győr-Moson-Sopron	2,2	2,7	3,5
Vas	2,4	2,0	2,1
Zala	2,9	3,0	3,7
Nyugat-Dunántúl	7,5	7,7	9,3
Baranya	8,2	3,8	4,0
Somogy	2,0	2,0	5,1
Tolna	3,0	2,1	2,2
Dél-Dunántúl	13,2	7,9	11,3
Borsod-Abaúj-Zemplén	5,7	5,1	4,4
Heves	3,6	2,5	1,5
Nógrád	1,6	1,9	2,8
Észak-Magyarország	10,9	9,5	8,7
Hajdú-Bihar	3,3	3,8	4,8
Jász-Nagykun-Szolnok	2,8	2,8	3,2
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2,8	3,0	4,1
Észak-Alföld	8,9	9,6	12,1
Bács-Kiskun	3,5	2,7	3,3
Békés	3,1	3,2	3,5
Csongrád	3,9	4,1	5,1
Dél-Alföld	10,5	10,0	11,9
Országgrész			
Közép-Magyarország	40,7	47,0	39,0
Nyugat-Magyarország	29,0	23,9	28,2
Kelet-Magyarország	30,3	29,1	32,8
Településtípus			
Főváros	31,9	41,4	29,8
Megyeszékhely	26,8	31,0	25,8
Többi város	19,7	17,1	24,6
Község	21,6	10,5	19,8
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M44. tábla
A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott támogatás megoszlása szervezeti
sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kapott támogatás megoszlása, %		
Szervezeti forma			
Alapítvány	45,2	35,8	38,9
Egyesület	51,9	60,2	57,9
Érdekképviselő	2,1	3,6	2,3
Egyéb	0,8	0,4	0,9
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	100,0	17,7	37,5
Közhasznú	–	54,5	52,4
Kiemelkedően közhasznú	–	27,8	10,1
Hatókör			
Helyi	44,3	12,0	33,3
Kistérségi	9,8	7,6	9,8
Megyei	10,0	14,1	14,5
Régiós	6,0	18,7	15,4
Országos	28,1	37,1	23,4
Nemzetközi	1,8	10,5	3,6
Tevékenységi terület			
Kultúra	10,0	12,2	13,5
Vallás	1,2	2,0	3,4
Sport	12,8	6,5	13,7
Szabadidő, hobbi	8,4	7,3	14,2
Oktatás	11,5	9,6	12,0
Kutatás	8,0	2,9	3,4
Egészségügy	5,9	5,9	6,0
Szociális ellátás	16,4	17,3	10,7
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	1,3	0,7	1,6
Környezetvédelem	4,5	8,1	3,2
Településfejlesztés	5,0	4,9	5,5
Gazdaságfejlesztés	1,8	2,6	0,9
Jogvédelem	3,8	2,6	1,5
Közbiztonság védelme	2,0	0,9	2,0
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	2,9	9,9	4,0
Nemzetközi kapcsolatok	1,6	2,6	1,4
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	2,4	3,2	2,0
Politikai tevékenység	0,5	0,8	1,0
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M45. tábla
A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott támogatás megoszlása pályázati jellemzők szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kapott támogatás megoszlása, %		
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	69,3	34,9	74,6
Csak programtámogatásért	9,3	0,4	3,4
Mindkét formában	21,4	64,7	22,0
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	19,3	4,3	22,8
500 ezer és 1 millió Ft között	14,1	6,4	16,6
1 és 3 millió Ft között	24,1	15,2	22,6
3 millió Ft fölött	42,5	74,1	38,0
<i>Együtt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M46. tábla
A pályázók által kapott támogatás „állhatatosság” szerinti megoszlása pályázati jellemzők szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kapott támogatás a teljes kiosztott összeg %-ában		
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	5,3	77,4	17,3
Csak programtámogatásért	29,6	37,6	32,8
Mindkét formában	1,1	95,5	3,4
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	9,0	58,4	32,6
500 ezer és 1 millió Ft között	5,6	74,2	20,2
1 és 3 millió Ft között	4,5	82,6	12,9
3 millió Ft fölött	1,8	93,2	5,0
<i>Együtt</i>	<i>3,0</i>	<i>87,8</i>	<i>9,2</i>

M47. tábla
A pályázók által kapott támogatás „állhatatosság” szerinti megoszlása területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kapott támogatás a teljes kiosztott összeg %-ában		
Megye, régió			
Budapest	2,4	90,8	6,8
Pest	4,4	81,5	14,1
Közép-Magyarország	2,7	89,5	7,8
Fejér	3,2	89,2	7,6
Komárom-Esztergom	3,4	89,7	6,9
Veszprém	2,4	86,1	11,5
Közép-Dunántúl	3,0	88,4	8,6
Győr-Moson-Sopron	2,5	85,8	11,7
Vas	3,6	86,8	9,6
Zala	2,8	86,1	11,1
Nyugat-Dunántúl	2,9	86,2	10,9
Baranya	6,2	84,6	9,2
Somogy	2,6	77,1	20,3
Tolna	4,2	86,4	9,4
Dél-Dunántúl	4,7	83,0	12,3
Borsod-Abaúj-Zemplén	3,4	88,6	8,0
Heves	4,4	89,9	5,7
Nógrád	2,5	84,2	13,3
Észak-Magyarország	3,5	88,0	8,5
Hajdú-Bihar	2,6	85,9	11,5
Jász-Nagykun-Szolnok	3,0	86,7	10,3
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2,7	85,2	12,1
Észak-Alföld	2,7	86,0	11,3
Bács-Kiskun	3,8	85,3	10,9
Békés	2,9	87,0	10,1
Csongrád	2,8	86,1	11,1
Dél-Alföld	3,1	86,2	10,7
Országgrész			
Közép-Magyarország	2,7	89,5	7,8
Nyugat-Magyarország	3,6	85,8	10,6
Kelet-Magyarország	3,1	86,7	10,2
Településtípus			
Főváros	2,4	90,8	6,8
Megyeszékhely	2,7	89,5	7,8
Többi város	3,3	84,1	12,6
Község	5,6	78,8	15,6
<i>Együtt</i>	<i>3,0</i>	<i>87,8</i>	<i>9,2</i>

M48. tábla
A pályázók által kapott támogatás „állhatatosság” szerinti megoszlása szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kapott támogatás a teljes kiosztott összeg %-ában		
Szervezeti forma			
Alapítvány	3,7	86,5	9,8
Egyesület	2,6	88,5	8,9
Érdekképviselő	1,9	92,0	6,1
Egyéb	5,4	75,3	19,3
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	13,7	70,6	15,7
Közhasznú		90,9	9,1
Kiemelkedően közhasznú		96,3	3,7
Hatókör			
Helyi	8,9	70,7	20,4
Kistérségi	3,8	84,7	11,5
Megyei	2,2	88,3	9,5
Régiós	1,0	91,2	7,8
Országos	2,4	91,6	6,0
Nemzetközi	0,6	95,9	3,5
Tevékenységi terület			
Kultúra	2,5	87,3	10,2
Vallás	1,7	83,6	14,7
Sport	5,2	77,8	17,0
Szabadidő, hobbi	3,2	80,5	16,3
Oktatás	3,6	85,1	11,3
Kutatás	7,7	82,2	10,1
Egészségügy	3,0	87,7	9,3
Szociális ellátás	3,0	91,1	5,9
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	4,6	78,1	17,3
Környezetvédelem	1,8	94,3	3,9
Településfejlesztés	3,0	86,8	10,2
Gazdaságfejlesztés	2,2	94,6	3,2
Jogvédelem	4,5	89,9	5,6
Közbiztonság védelme	5,7	77,2	17,1
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	1,0	95,0	4,0
Nemzetközi kapcsolatok	2,0	92,7	5,3
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	2,3	91,7	6,0
Politikai tevékenység	1,9	86,5	11,6
<i>Együtt</i>	<i>3,0</i>	<i>87,8</i>	<i>9,2</i>

M49. tábla
A pályázók által kapott összeg kért támogatáshoz viszonyított aránya területi sajátosságok szerint,
2004–2005

Megnevezés	Megítélt támogatás az igényelt összeg %-ában		
	2004	2005	Összesen
Megye, régió			
Budapest	27,3	21,4	24,3
Pest	27,2	20,5	23,5
Közép-Magyarország	27,3	21,3	24,2
Fejér	34,4	30,5	32,5
Komárom-Esztergom	36,2	34,4	35,3
Veszprém	25,9	28,5	27,2
Közép-Dunántúl	32,0	30,9	31,5
Győr-Moson-Sopron	27,8	22,6	24,9
Vas	30,1	25,3	27,7
Zala	32,1	24,9	28,3
Nyugat-Dunántúl	30,0	24,1	26,8
Baranya	28,7	22,3	25,5
Somogy	24,2	25,1	24,7
Tolna	30,4	29,3	29,9
Dél-Dunántúl	27,8	24,7	26,2
Borsod-Abaúj-Zemplén	25,6	23,7	24,6
Heves	40,7	22,6	30,5
Nógrád	39,5	25,8	31,4
Észak-Magyarország	31,1	23,8	27,2
Hajdú-Bihar	29,6	23,6	26,4
Jász-Nagykun-Szolnok	29,4	23,6	26,5
Szabolcs-Szatmár-Bereg	29,9	23,9	26,7
Észak-Alföld	29,6	23,7	26,5
Bács-Kiskun	31,1	19,9	24,3
Békés	28,2	22,5	25,1
Csongrád	22,9	19,7	21,2
Dél-Alföld	26,4	20,6	23,2
Országgrész			
Közép-Magyarország	27,3	21,3	24,2
Nyugat-Magyarország	29,8	26,3	28,0
Kelet-Magyarország	28,9	22,5	25,5
Településtípus			
Főváros	27,3	21,4	24,3
Megyeszékhely	31,2	24,5	27,7
Többi város	27,0	22,2	24,4
Község	27,3	24,0	25,5
<i>Együtt</i>	28,3	22,7	25,4

M50. tábla
A pályázók által kapott összeg kért támogatáshoz viszonyított aránya szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Megítélt támogatás az igényelt összeg %-ában		
	2004	2005	Összesen
Szervezeti forma			
Alapítvány	27,7	21,4	24,4
Egyesület	29,7	24,1	26,8
Érdekképviselő	20,6	17,9	19,2
Egyéb	11,5	15,3	13,2
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	22,2	21,8	22,0
Közhasznú	29,9	22,2	25,6
Kiemelkedően közhasznú	32,4	25,0	28,7
Hatókör			
Helyi	23,7	23,2	23,4
Kistérségi	26,7	22,8	24,7
Megyei	30,0	23,5	26,5
Régiós	31,0	22,4	26,5
Országos	28,8	22,2	25,4
Nemzetközi	28,5	23,3	25,8
Tevékenységi terület			
Kultúra	25,3	21,4	23,2
Vallás	33,6	24,5	28,0
Sport	25,8	21,6	23,4
Szabadidő, hobbi	25,3	21,6	23,2
Oktatás	26,8	21,4	23,8
Kutatás	24,1	18,7	21,2
Egészségügy	27,8	22,7	25,2
Szociális ellátás	31,8	25,9	29,0
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	22,3	20,7	21,6
Környezetvédelem	39,3	30,5	34,9
Településfejlesztés	28,1	23,9	26,0
Gazdaságfejlesztés	24,7	18,7	21,7
Jogvédelem	23,1	24,2	23,7
Közbiztonság védelme	25,0	18,6	21,5
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	37,7	25,4	31,4
Nemzetközi kapcsolatok	25,8	19,8	22,6
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	19,3	17,4	18,3
Politikai tevékenység	35,2	25,1	29,8
<i>Együtt</i>	28,3	22,7	25,4

M51. tábla

A pályázók által kapott összeg kért támogatáshoz viszonyított aránya pályázati magatartás szerint, 2004–2005

Megnevezés	Megítélt támogatás az igényelt összeg %-ában		
	2004	2005	Összesen
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	28,4	22,8	25,2
Csak programtámogatásért	11,1	8,4	9,7
Mindkét formában	29,0	23,3	26,2
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	42,4	35,2	37,6
500 ezer és 1 millió Ft között	33,4	29,6	31,1
1 és 3 millió Ft között	29,3	23,9	26,3
3 millió Ft fölött	27,3	20,8	24,0
<i>Együtt</i>	28,3	22,7	25,4

M52. tábla

A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott összeg kért támogatáshoz viszonyított aránya pályázati jellemzők szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kapott összeg a kért támogatás %-ában		
Milyen támogatásért pályázott?			
Csak működési támogatásért	14,7	29,3	17,9
Csak programtámogatásért	8,6	11,8	8,8
Mindkét formában	11,5	27,7	12,6
Átlagosan mekkora éves összegért pályázott?			
500 ezer Ft-ig	25,2	45,5	32,0
500 ezer és 1 millió Ft között	17,4	35,6	25,1
1 és 3 millió Ft között	14,6	29,8	18,1
3 millió Ft fölött	9,6	26,7	10,4
<i>Együtt</i>	13,1	28,1	15,9

M53. tábla

A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott összeg kért támogatáshoz viszonyított aránya területi sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kapott összeg a kért támogatás %-ában		
Megye, régió			
Budapest	11,8	26,8	13,0
Pest	12,5	27,5	14,9
Közép-Magyarország	11,9	26,9	13,4
Fejér	14,7	35,9	20,5
Komárom-Esztergom	15,2	40,9	16,8
Veszprém	8,5	31,1	18,3
Közép-Dunántúl	12,7	35,7	18,5
Győr-Moson-Sopron	11,5	27,4	17,6
Vas	19,7	28,9	22,2
Zala	12,5	30,8	21,3
Nyugat-Dunántúl	13,8	29,0	19,9
Baranya	26,3	26,2	20,0
Somogy	9,4	25,9	25,6
Tolna	10,9	33,8	23,3
Dél-Dunántúl	16,5	27,8	22,9
Borsod-Abaúj-Zemplén	11,2	27,3	15,8
Heves	21,8	34,5	12,0
Nógrád	17,1	36,1	18,9
Észak-Magyarország	14,2	30,4	15,8
Hajdú-Bihar	12,3	29,7	16,8
Jász-Nagykun-Szolnok	15,1	28,2	20,5
Szabolcs-Szatmár-Bereg	13,6	29,8	17,5
Észak-Alföld	13,5	29,3	17,9
Bács-Kiskun	15,8	28,9	11,9
Békés	16,4	26,6	19,0
Csongrád	9,6	23,0	16,2
Dél-Alföld	12,9	25,5	15,3
Országgrész			
Közép-Magyarország	11,9	26,9	13,4
Nyugat-Magyarország	14,5	30,6	20,6
Kelet-Magyarország	13,5	28,2	16,3
Településtípus			
Főváros	11,8	26,8	13,0
Megyeszékhely	15,5	30,2	16,5
Többi város	10,3	27,7	17,0
Község	16,5	28,1	20,0
<i>Együtt</i>	13,1	28,1	15,9

M54. tábla
A különböző „állhatatossági szintű” pályázók által kapott összeg kért támogatáshoz viszonyított aránya szervezeti sajátosságok szerint, 2004–2005

Megnevezés	Lemorzsolódó	Állhatatos	Újonnan pályázó
	szervezetek által kapott összeg a kért támogatás %-ában		
Szervezeti forma			
Alapítvány	15,7	26,9	15,1
Egyesület	13,7	29,2	17,3
Érdekképviselő	3,9	22,7	9,2
Egyéb	1,9	32,5	8,3
Közhasznú státus			
Nem közhasznú	13,1	27,4	17,1
Közhasznú	0,0	27,3	15,8
Kiemelkedően közhasznú		30,1	13,2
Hatókör			
Helyi	13,7	27,4	19,5
Kistérségi	14,5	26,8	18,1
Megyei	14,3	29,7	14,8
Régiós	12,5	28,3	16,5
Országos	12,6	27,9	13,0
Nemzetközi	5,1	27,8	10,9
Tevékenységi terület			
Kultúra	9,8	25,6	16,0
Vallás	8,0	32,3	19,0
Sport	15,1	26,7	16,8
Szabadidő, hobbi	10,3	26,4	17,1
Oktatás	15,9	26,5	15,0
Kutatás	22,4	22,5	14,1
Egészségügy	13,8	27,5	16,8
Szociális ellátás	19,2	30,7	17,8
Természeti csapások elhárítása, tűzoltás	9,2	24,2	19,0
Környezetvédelem	24,3	36,6	18,0
Településfejlesztés	13,6	27,7	20,8
Gazdaságfejlesztés	5,6	25,3	6,7
Jogvédelem	19,5	24,7	15,8
Közbiztonság védelme	12,9	24,2	16,9
Többcélú adományoztatás, nonprofit szövetségek	8,6	34,1	14,1
Nemzetközi kapcsolatok	9,4	25,9	8,4
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	4,3	21,8	8,4
Politikai tevékenység	18,9	32,5	19,4
<i>Együtt</i>	13,1	28,1	15,9

M55. tábla
Az NCA-pályázatok első három fordulója során kért támogatások összege kollégiumok szerint
évenként, millió Ft

Kollégium	2004	2005	Összesen
Országos	3565,1	4612,4	8177,5
Közép-Magyarország	2727,7	3450,3	6178,0
Közép-Dunántúl	1014,5	948,6	1963,1
Nyugat-Dunántúl	1056,7	1261,6	2318,3
Dél-Dunántúl	1312,3	1278,4	2590,7
Észak-Magyarország	1207,0	1453,9	2660,9
Észak-Alföld	1399,4	1411,5	2810,9
Dél-Alföld	1299,5	1810,1	3109,6
<i>Regionális kollégiumok összesen</i>	<i>13582,2</i>	<i>16226,8</i>	<i>29809,0</i>
Civil szolgáltató	3414,2	3514,5	6928,7
Együttműködési	2153,3	1086,5	3239,8
Nemzetközi	3144,9	3727,6	6872,5
<i>Szakmai kollégiumok összesen</i>	<i>8712,4</i>	<i>8328,6</i>	<i>17041,0</i>
<i>Mindösszesen</i>	<i>22294,6</i>	<i>24555,4</i>	<i>46850,0</i>

M56. tábla
Az NCA-pályázatok első három fordulója során kért támogatások megoszlása kollégiumok szerint
évenként, %

Kollégium	2004	2005	Összesen
Országos	16,0	18,8	17,5
Közép-Magyarország	12,2	14,1	13,2
Közép-Dunántúl	4,6	3,9	4,2
Nyugat-Dunántúl	4,7	5,1	4,9
Dél-Dunántúl	5,9	5,2	5,5
Észak-Magyarország	5,4	5,9	5,7
Észak-Alföld	6,3	5,7	6,0
Dél-Alföld	5,8	7,4	6,6
<i>Regionális kollégiumok összesen</i>	<i>60,9</i>	<i>66,1</i>	<i>63,6</i>
Civil szolgáltató	15,3	14,3	14,8
Együttműködési	9,7	4,4	6,9
Nemzetközi	14,1	15,2	14,7
<i>Szakmai kollégiumok összesen</i>	<i>39,1</i>	<i>33,9</i>	<i>36,4</i>
<i>Mindösszesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M57. tábla
Az NCA-pályázatok első három fordulója során kiosztott támogatások összege kollégiumok szerint
évenként, millió Ft

Kollégium	2004	2005	Összesen
Országos	1 464,0	1 318,6	2 782,6
Közép-Magyarország	855,8	693,8	1 549,6
Közép-Dunántúl	354,8	320,4	675,2
Nyugat-Dunántúl	352,6	317,0	669,6
Dél-Dunántúl	370,0	334,2	704,2
Észak-Magyarország	412,2	371,5	783,7
Észak-Alföld	444,3	384,4	828,7
Dél-Alföld	371,1	398,4	769,5
<i>Regionális kollégiumok összesen</i>	<i>4 624,8</i>	<i>4 138,3</i>	<i>8 763,1</i>
Civil szolgáltató	633,7	504,6	1 138,3
Együttműködési	386,3	363,5	749,8
Nemzetközi	675,3	575,6	1 250,9
<i>Szakmai kollégiumok összesen</i>	<i>1 695,3</i>	<i>1 443,7</i>	<i>3 139,0</i>
<i>Mindösszesen</i>	<i>6 320,1</i>	<i>5 582,0</i>	<i>11 902,1</i>

M58. tábla
Az NCA-pályázatok első három fordulója során kiosztott támogatások megoszlása kollégiumok
szerint évenként, %

Kollégium	2004	2005	Összesen
Országos	23,2	23,6	23,3
Közép-Magyarország	13,5	12,4	13,0
Közép-Dunántúl	5,6	5,7	5,7
Nyugat-Dunántúl	5,6	5,7	5,6
Dél-Dunántúl	5,9	6,0	5,9
Észak-Magyarország	6,5	6,7	6,6
Észak-Alföld	7,0	6,9	7,0
Dél-Alföld	5,9	7,1	6,5
<i>Regionális kollégiumok összesen</i>	<i>73,2</i>	<i>74,1</i>	<i>73,6</i>
Civil szolgáltató	10,0	9,0	9,6
Együttműködési	6,1	6,5	6,3
Nemzetközi	10,7	10,4	10,5
<i>Szakmai kollégiumok összesen</i>	<i>26,8</i>	<i>25,9</i>	<i>26,4</i>
<i>Mindösszesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

M59. tábla

Az NCA-pályázatok első három fordulója során kiosztott támogatások kért összegekhez viszonyított aránya évenként, %

Kollégium	2004	2005	Összesen
Országos	41,1	28,6	34,0
Közép-Magyarország	31,4	20,1	25,1
Közép-Dunántúl	35,0	33,8	34,4
Nyugat-Dunántúl	33,4	25,1	28,9
Dél-Dunántúl	28,2	26,1	27,2
Észak-Magyarország	34,2	25,6	29,5
Észak-Alföld	31,7	27,2	29,5
Dél-Alföld	28,6	22,0	24,7
<i>Regionális kollégiumok összesen</i>	<i>34,1</i>	<i>25,5</i>	<i>29,4</i>
Civil szolgáltató	18,6	14,4	16,4
Együttműködési	17,9	33,5	23,1
Nemzetközi	21,5	15,4	18,2
<i>Szakmai kollégiumok összesen</i>	<i>19,5</i>	<i>17,3</i>	<i>18,4</i>
Mindösszesen	28,3	22,7	25,4

Módszertani függelék

Mint arról az elemző fejezetekben már szó esett, a kiosztott támogatások szerkezetét, a nonprofit szervezetek különböző (tevékenység, szervezeti forma, településtípus, területi elhelyezkedés szerint képzett) csoportjainak jutó támogatás nagyságát sok különböző tényező befolyásolja. A köztük fellelhető összefüggéseket a könnyebb áttekinthetőség kedvéért az alábbiakban matematikai formában is felírom.

A támogatást kapó szervezetek számát befolyásoló tényezők bármely (i-edik) csoport esetében:

- Az adott csoportban működő nonprofit szervezetek száma (N_i)
- Az NCA-pályázat benyújtására jogosult szervezetek csoporton belüli aránya $\left(\frac{n_i}{N_i}\right)$
- A pályázó szervezetek csoporton belüli aránya $\left(\frac{p_i}{n_i}\right)$
- A támogatást kapó szervezetek pályázókhöz viszonyított aránya $\left(\frac{k_i}{p_i}\right)$

A támogatást kapó szervezetek száma:

$$k_i = N_i \cdot \frac{n_i}{N_i} \cdot \frac{p_i}{n_i} \cdot \frac{k_i}{p_i}$$

A kapott támogatás átlagos összegét befolyásoló tényezők:

- A benyújtott pályázatokban kért támogatás átlagos nagysága $\left(\frac{pFt_i}{p_i}\right)$
- A nyertes pályázók számára kiosztott és a kért összeg aránya $\left(\frac{kFt_i}{pFt_i}\right)$
- A támogatást kapó szervezetek pályázókhöz viszonyított aránya $\left(\frac{k_i}{p_i}\right)$

Az egy nyertes szervezetre jutó támogatás átlagos összege:

$$\frac{kFt_i}{k_i} = \frac{\frac{pFt_i}{p_i} \cdot \frac{kFt_i}{pFt_i}}{\frac{k_i}{p_i}} = \frac{pFt_i}{p_i} \cdot \frac{kFt_i}{pFt_i} \cdot \frac{p_i}{k_i}$$

Az i-edik csoportnak jutó teljes NCA-támogatás: $kFt_i = \frac{kFt_i}{k_i} \cdot k_i$